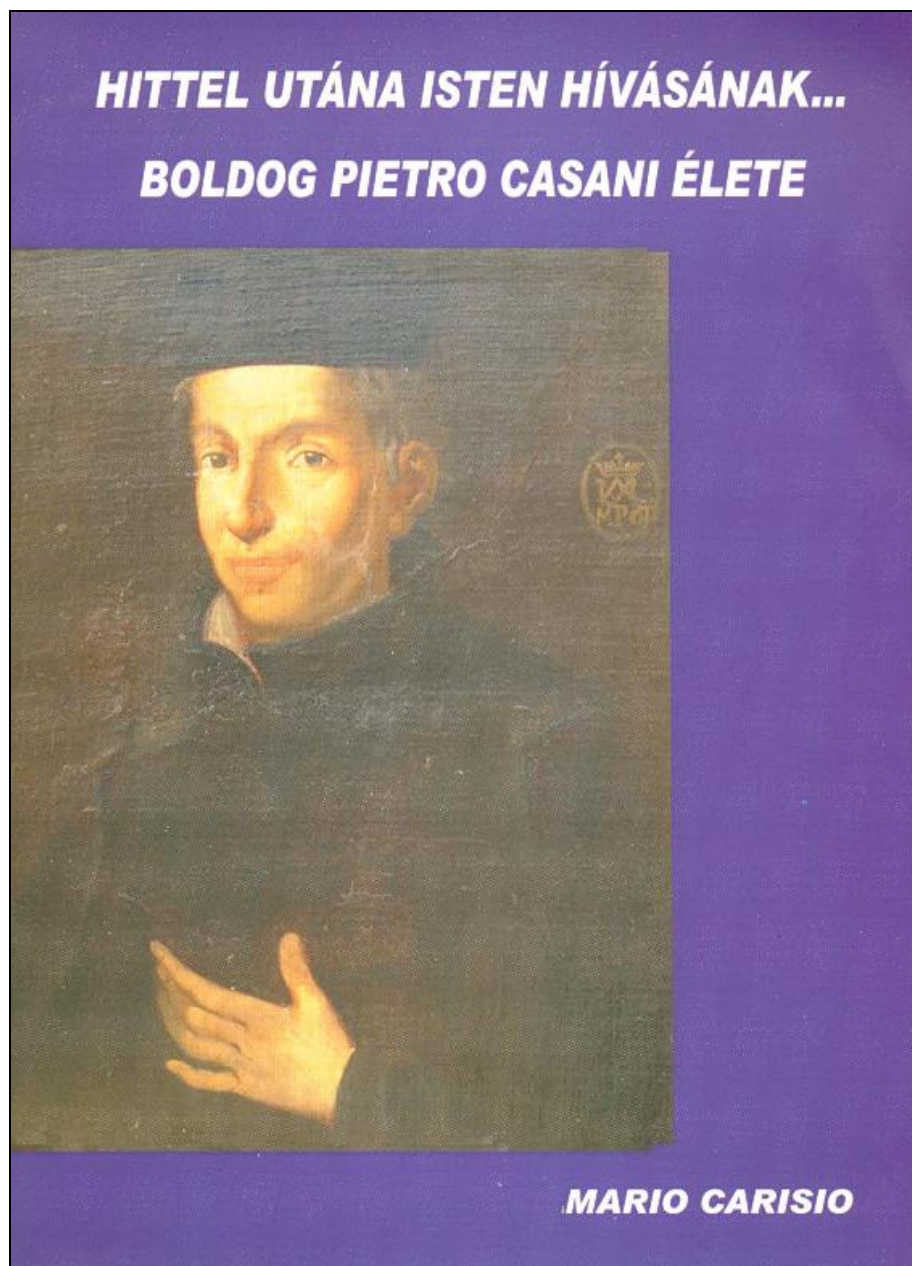

Mario Carisio
Hittel utána Isten hívásának...
Boldog Pietro Casani élete

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Mario Carisio

Hittel utána Isten hívásának... Boldog Pietro Casani élete

A könyv eredeti címe:

P. Mario Carisio: P. Pietro Casani delle Scuole Pie – una scelta per la povertà

Postulazione Generale dei Padri Scolopi

Roma, 1990

Fordította, kiegészítette és magyarázó jegyzetekkel ellátta: Ruppert József piarista

Hálás köszönetet mondok Tőzsér Endre piarista tanár úrnak a szöveg ellenőrzéséért és szakmai tanácsaiért, P. Dante Sarti piarista toszkán provinciálisnak és Bókay Lászlónak a fényképek elkészítéséért, Mons. Kovács Gergelynek a jogi, Dr. Lóránd Pál főorvos úrnak pedig az orvosi szakkifejezések magyar fordításáért, valamint Dr. Kiszely István professzor úrnak a Casani arcképek antropológiai azonosításáért.

A címlapon: Boldog Pietro Casani arcképe

A festmény a toszkán piarista rendtartomány firenzei levéltárában található

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 2006-ban jelent meg a Postulazione Generale gondozásában ISBN azonosító megadása nélkül. Az elektronikus változat a fordító engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a fordítóé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Előszó.....	5
1. fejezet: Pietro Casani gyermekora	6
2. fejezet: Serdülő- és ifjúkora	7
3. fejezet: Szerzetes életének első szakasza	9
4. fejezet: Papi és apostoli tevékenységének kezdete	11
5. fejezet: Rómában és Luccában.....	13
6. fejezet: Casani és a Kegyes Iskolák	15
7. fejezet: A Szent Pantaleon rendház rektora	17
8. fejezet: A „páli” kongregáció.....	20
9. fejezet: P. Casani, mint novícius magiszter	21
10. fejezet: Alapítás Narniban.....	23
11. fejezet: A Piarista Rend	25
12. fejezet: Savonában	27
13. fejezet: Ligúr provinciális	28
14. fejezet: Rövid római tartózkodás	30
15. fejezet: Messinában.....	32
16. fejezet: Nápolyban	34
17. fejezet: Tartományfőnök Nápolyban	35
18. fejezet: Fáradozások és keserőségek.....	37
19. fejezet: Életre szóló asszisztensi kinevezés	38
20. fejezet: Gondok a Rend kormányzásában.....	40
21. fejezet: Apostolkodás Fananóban és az 1637-es egyetemes káptalan	41
22. fejezet: Generálisi megbízott Közép-Európában	43
23. fejezet: Morvaországi tevékenysége	44
24. fejezet: Az 1641-es egyetemes káptalan	46
25. fejezet: A keresztút kezdete	47
26. fejezet: Az apostoli vizitáció.....	49
27. fejezet: A helyzet rosszabbodik	51
28. fejezet: A katasztrófa	52
29. fejezet: Utolsó kísérletek.....	54
30. fejezet: Bocsásd el most szolgádat, Uram.....	55
31. fejezet: Vox populi.....	56
32. fejezet: Életszentsége	59
33. fejezet: Befejezés, összegzés	61
1. Teljes önátadása Istennek a szerzetesi életben.....	62
2. Életszentsége és a novíciusképzés felelőssége	63
3. Az apostoli munka különleges formája életében: a nevelés	65
4. Szoros együttműködés Kalazanciussal a „Kegyes Iskolák Rendjének” megerősítése és elterjesztése érdekében.....	67
34. fejezet: A boldoggá avatási eljárás	70
Időrendi táblázat.....	74
Függelék: Boldog Pietro Casani boldoggá avatási eljárásának dokumentumai	77
1. „Decreto sulle virtù”	77
2. „Decreto sul miracolo”	80

3. A pápai bulla	82
Képek	84

Előszó

Szeretném megóvni a Kedves Olvasót a csalódástól, és ezért mielőtt belefogna Boldog Pietro Casani piarista atya életrajzának olvasásába, kötelességemnek érzem figyelmeztetni, hogy ne számítson egy váratlan fordulatokkal, lélegzetelállítóan izgalmas kalandokkal teli, lenyűgöző olvasmányra. Mario Carisio atya, e könyv szerzője nem volt regényíró, hanem derék piarista házfőnök, valamint a szentté avatási ügyek gondos intézője és talán nem is a nagyközönségnek, hanem rendtársainak és saját munkája summázásának írta ezt a könyvet. Alapos tényyszerűséggel és következetességgel számol be Boldog Pietro Casani atya életének egymást követő eseményeiről sok-sok évszámmal, névvel és adattal, úgy, ahogy azok a boldoggá avatási eljárásra készült két hatalmas kötetben, a „*Positio*”-ban található. De aki azért ezek után mégis veszi a fáradságot, és nekilát az olvasásnak, talán mégsem fog csalódni. Mert Boldog Pietro Casani történetében megismer egy szívvel-lélekkel dolgozó piaristát, aki mindig az Isten akaratát kereste és követte, aki Kalazanci Szent József kortársaként és barátjaként egész életében a piarista ügyért harcolt. E könyvben élete története háttérben feldereng a Piarista Rend megalapításának és első évtizedeinek viharos és szenvedésekkel teli története is.

1995-ben Pietro Casanit – halála után 348 évvel – II. János Pál pápa boldoggá avatta. E könyv öt évvel oltárra emelése előtt, 1990-ben íródott, szerzője 1991-ben meghalt, mielőtt P. Casani ügye nagyobb lendületet vehetett volna. Ezért a boldoggá avatási eljárásról szóló fejezetet az 1990-től történt eseményekkel kiegészítettem, a csodákról és imameghallgatásokról írt fejezetből viszont csak a boldoggá avatáshoz szükséges és bizonyított szegedi csodálatos gyógyulást tartottam meg.

Elhagytam e könyv Boldog Pietro Casani jellemzését tartalmazó utolsó fejezetét, helyére illesztettem Antonio Maria Perrone piarista atya Casani leveleinek első, olasz nyelvű kiadásához írt előszavát, mert az sokkal részletesebb és alaposabb összefoglaló leírást ad.

A könyvben idézett levelek a több mint három évszázaddal ezelőtti olasz nyelven vagy latinul íródtak, így ezeket a jobb megérthetőség kedvéért kissé bátrabban, a mai gondolkodáshoz és a magyar nyelvhez igazítva fordítottam. A világi olvasó számára talán ismeretlen fogalmakat és kifejezéseket pedig lábjegyzetekben próbáltam megmagyarázni.

Mellékletként magyar fordításban olvasható az a dokumentum, melyet Boldog Pietro Casani sírjában találtunk, valamint a boldoggá avatási eljárás három fontos irata: az erények hősies fokban való gyakorlásáról szóló dokumentum, a közbenjárására történt csodás gyógyulásról szóló vatikáni irat és a boldoggá avatásra készült pápai bulla szövege.

A római Szent Pantaleon templomban, Casani koporsóján egyik utolsó levelének részlete olvasható: „**Quietiamoci ed oriamo.**” Nyugodjunk meg és imádkozzunk. Úgy gondolom, hogy ez Boldog Pietro Casani egyik fontos üzenete a mai zaklatott világban élő emberhez.

Balme, Piano della Mussa, 2002 júliusában

A fordító

1. fejezet: Pietro Casani gyermekkora

Pietro Casani a dicső múltta visszatekintő toszkánai Lucca¹ városában született 1572. szeptember 8-án, Kisboldogasszony ünnepén.

Születésének idején a város meglehetősen nyugalomnak örvendett, hála lakói szorgalmának, akik legfőképpen selyemszövésével foglalkoztak. Az Appeninek és az Apuanói Alpok nyúlványaitól körülvéve, a Pisano hegy lábánál fekvő független várost egy ma is meglévő fal vette körül, mellette folydogált a Serchio folyócska. A város vezetését egy arisztokratákból álló kormányzat látta el, amely konzervatív politikájával rendet és jólétet biztosított a lakosságnak.

Pietro Casani szülei mindketten régi, jómódú, nemesi családból származtak: édesapja Gaspare Casani, édesanyja Elisbetta Drago volt.

Édesapja, mint annyi más luccai nemesember birtokainak kormányzásával foglalkozott. Közismert volt becsületességéről és szakértelméről, élvezte polgártársainak bizalmát, ezért is bízták meg a város néhány templomának és kápolnájának gondnokságával. Feleségének 1591. augusztus 13-án bekövetkezett halála után kettesben maradt Pietro fiával, amíg ez be nem lépett a Leonardi Szent János által alapított kongregációba². Ezután egyedül maradt, csak egy szolgálót tartott személyes szolgálatára, mert közben megvakult. 1610-ben kérvényezte, hogy beköltözhessen az előbb említett Leonardi Szent János által alapított szerzet luccai Santa Maria di Corteorlandini közösségébe, és miután erre engedélyt kapott, 1613. január 16-án fogadalmat is tett, mint laikus tag. Halála előtt minden vagyonát e szerzetesrendre hagyta, miután közel kilencven esztendő koráig tizenhárom éven át „*példaadón és dicséretreméltón*” élt szerzetesi életet. „*Tiszteletet parancsoló természete volt*”, kortársai hiteles kereszténynek tartották. Kétségen kívül egyénisége nagy befolyással volt fiának emberi fejlődésére, tőle tanulta meg az áldozatkészséget és a munkaszeretetet.

Édesanyja művelt asszony volt, ezenkívül kiváló és gondos háziasszony is. Mindig tevékeny, igazságot szerető, hűséges feleség és igazán jámbor személy. Ötvenéves korában halt meg, amikor Pietro Casani teológus tanuló volt, és igen nagy űrt hagyott maga után a családban. Fia így írta le halálát a család „*Libro di note*” könyvében: „*...a mai napon, 1591. augusztus 13-án úgy tetszett a Mindenható Úristennek, hogy magához hívja jóemlékű édesanyám, Zabetta Del Draghi lelkét, 19 órakor, valóban szép halállal; szívből kívánjuk boldog révbejutását, amit adjon meg az Isten véghetetlen irgalmasságával. Ötven esztendő volt.*”

Pietro Casanit születésének napján keresztelték meg a Santi Giovanni e Riparata templomban. Ez a templom is a Santa Maria di Corteorlandini templom plébániájához tartozott, és az ottani szerzetesek végezték benne a lelkipásztori szolgálatot.

Szülei nagy figyelmet fordítottak egyszülött gyermekük fejlődésére: istenfélelemben és keresztény szellemben nevelték, és példájukkal megkedveltették vele a különféle ájtatossági gyakorlatokat.

Pietro már kiskorától vidámnak, gyors felfogásúnak és készséges természetűnek mutatkozott. Kedves volt és szelíd, tanulékony és engedelmes, egyszóval szeretetreméltó

¹ ejtsd: lukka

² Leonardi Szent János (1541–1609) 1574-ben maga köré gyűjtve néhány egyházmegyes papot megalapította a „*Szűz Máriáról nevezett szabályozott papok*” társulatát (kongregációját). 1580-ban ez a társulat a luccai Santa Maria di Corteorlandini templomot választotta székhelyül. A társulat szerzetesrenddé váló alakulásáról e könyv későbbi fejezeteiben olvashatunk. Leonardi Szent Jánost IX. Pius pápa avatta boldoggá 1861-ben, XI. Pius pedig szentté 1938-ban. Sírja Rómában van a Santa Maria in Campitelli templomban. Könyvünkben az általa alapított szerzetesrendet az egyszerűség kedvéért „Luccai Kongregáció”-nak hívjuk.

kisgyermek. Nagyon könnyen tanult. Ő maga is írt erről: „... *sohasem találtam nehéznek megtanulni a leckéket, sokszor hazafelé menet elég volt visszagondolnom a hallottakra és máris mindent tudtam.*”

Mint más jobb családok gyermekei, amikor a megfelelő kort elérte, ő is iskolába kezdett járni: előbb az elemi ismereteket tanulta, majd a humaniórákat. Szívesen zenélt is, hangszeren is játszott, mint a többi luccai nemes ifjú.

Gyermek- és ifjúkorából ránkmaradt néhány történet, amely igen jól rávilágít Pietro Casani személyiségére.

Életrajzírói szeretik kiemelni vallásosságát és jámborságát, amely abban nyilvánult meg, hogy szívesen járt el templomba a különféle ájtatosságokra, valamint odahaza is sokat imádkozott szentképek vagy a maga készítette házioltár előtt.

Pici korától kezdve mértékletes, józan élethez volt szokva: nem hordott magával pénzt, egyszerűen és mértékletesen élt. Jóindulatú volt a szegények iránt, mindig igyekezett segíteni rajtuk, követve ezzel is szülei példáját. Egy nap, iskolából hazafelé tartva az utcán egy szegény ember toppant eléje, és szép szóval alamizsnát kért tőle. Mivel nem volt nála pénz, megkérdezte a koldust, hogy elfogadna-e kenyeret. Mikor az igenlően felelt, bement a közeli boltba, kenyeret rendelt az embernek, és otthagya a kereskedőnél zálogul a gyűrűjét.

Ünnepnapokon a ferences templomban szokott orgonálni. Egy alkalommal az énekes mise után éppen hazatérőben volt, amikor találkozott gyóntatójával, egy ferences atyával, aki megkérdezte tőle, hogy nem lenne-e kedve ministrálni a következő szentmisén. Pietro szívesen vállalkozott a szolgálatra. Éppen Vízkereszt napja volt. A szentmise alatt olyan öröm töltötte be a szívét-lelkét, hogy sírásra fakadt. A szentmise végén megjelent neki Jézus Krisztus egy ifjú alakjában és aranyláncot rakott a vállára, amellyel gyengéden maga felé húzta. Pietro hazatért, és igyekezett mindenkit kerülni, hogy ne lássák meg az őt eltöltő örömtől a szeméből fakadó könnyeket. Ez az állapot napokig tartott. Ennek a látomásnak emlékére később Casani komponált egy zeneművet, amelynek a „*Dolce catena*”³ címet adta. Nagy megindulással hallgatta, amikor rendtársai és tanítványai egy alkalommal el is énekelték.

2. fejezet: Serdülő- és ifjúkora

A humanisztikus tanulmányok befejezése után Pietro Casani filozófiát és teológiát tanult a ferencesek luccai konventjében. Hogy miért éppen egyházi tanulmányokat kezdett? Pap szeretett volna lenni? Nincs rá semmi bizonyítékunk, de természetesen feltételezhető.

A ferencesek luccai teológiáján csak saját klerikusaik tanultak, de engedélyt adtak néha külsőknek is az órák látogatására, de ezek nem szerezhettek akadémiai fokozatokat. Pietro Casani a ferencesek iskoláját választotta, talán azért, mert megtetszett neki a Duns Scotus féle filozófiai irányzat, és ott ebben a szellemben folyt az oktatás.

A ferencesek iskolájában a filozófiával együtt orvostudományt is tanítottak. Innen ered az a hagyomány, hogy P. Casani a gyógyítás tudományában is rendelkezett bizonyos jártassággal.

Filozófiai és teológiai tanulmányait 1592-ben fejezhette be, mert a már említett „*Libro di note*”-ben 1593. január 31-i dátummal a következő bejegyzést olvashatjuk: „*megtörtént a luccai ferences templomban nyilvánosan a filozófia száz téziséből tett vizsga.*”⁴

³ „Édes lánc”

⁴ A jelölteknek száz, előre kiválasztott tételből kellett felkészülniük. A nyilvánosság előtt azután ezekből a tételekből tettek föl nekik kérdéseket, ezeket kellett megmagyarázniuk vagy az ellenvetések megcáfolniuk.

P. Baldassare Guinigi, P. Casani kortársának elbeszélése szerint a filozófia téziseinek vizsgáját „*nagy taps kíséretében*” tette le. Az eseményt Francesco di Menabbio, „*lettore dottissimo*” ferences atya szervezte. Jelen voltak jeles teológiai professzorok, mint Fra Prospero Pampaloni, a Montuolo-nak nevezett Giovanni Puccinelli és Giovanni Priori. Vizsgáztatói voltak Fra Angelo Puccino domonkos, Fra Aurelio Agostino Ponzoni ágoston rendi szerzetes, Bartolomeo di Serrazzano szervita atya, valamint Don Tommaso Boni egyházmegyes pap.

Ez a fent említett esemény nem valamiféle záróvizsga volt, amelyet a tanulmányok elvégzése után szoktak tartani, hanem inkább valamiféle tudományos erőpróba, megmérettetés, amely szokásban volt Lucca városában. Az ilyen erőpróbák lehetőséget adtak arra, hogy felhívják a figyelmet néhány kiváló szellemi képességű fiatalra, ezen felül pedig biztatni az ifjúságot a tanulmányok végzésére.

Ez az ünnepélyes megmérettetés, amelyről szóltunk, bizonyíték arra, hogy Casani nem csak egyszerűen látogatta a szkotista filozófiát, hanem teológiai tanulmányokat is végzett, ugyanis ilyen nyilvános erőpróbákon csak „*teológusok*” vehettek részt. Pietro Casani ebben az időben húsz esztendő volt, és komoly kulturális felkészültséggel rendelkezett.

Egyes életrajzírói azt állítják, hogy Casani a pisai egyetemet is látogatta: filozófiát és orvostudományt hallgatott volna. Többen is végeztek ez irányban kutatást, de nem találták ennek semmi nyomát: ezért ez az állítás nem igazolható. Mások beszámolnak arról, hogy 1593-ban filozófiát tanított volna a luccai ferences iskolában, és hogy tanítványai nagy szeretettel emlékeztek rá. Nagy valószínűséggel azonban nem tanárságról volt szó, hanem csak ideiglenes egyszerű helyettesítésről addig, amíg a nyilvános pályázat alapján ki nem nevezték a hivatalos professzort.

Nem tudhatjuk, mi volt a húszesztendő Pietro Casani szándéka: talán a tanításnak akarta szentelni életét, vagy folytatni kívánta apja munkáját: birtokainak kezelését, pap vagy szerzetes akart lenni? Biztosan csak azt tudhatjuk, mert erre adatok vannak, hogy magatartása mindig kifogástalan volt, egyszerű, szerény és józan életet élt, és mélyen vallásos volt. Kortársai csodálták és épültek életén. Casaniban volt valami, ami mássá tette, mint a korabeli ifjak.

A családi házban lakott, és innen járt gyakran a ferencesekhez és a Santa Maria di Corteorlandini templomba, komoly lelki életet élt. Egyedüli szórakozása a zene volt, nagy élvezettel muzsikált.

Casani ifjúkorára – szerzetbe lépése előtt – nagyon jellemző egy esemény, amelyet szinte minden életrajzírója elbeszél, és amely valószínű döntő hatással volt pályaválasztására is: egy tisztasága elleni kísértést kellett legyőznie.

Casani abban különbözött leginkább a korabeli ifjaktól, hogy visszavonult, magányos életet élt, nem vett részt a többiek sokszor léha vagy erkölcstelen szórakozásaiban. Erényes életére komoly próbát jelenthetett az az ízetlen tréfa, amellyel néhány barátja csapdát állított neki. Az történt ugyanis, hogy mivel köztudomású volt, hogy igen jól csemlalózik, és ért is a hangszerekhez, azzal az ürüggyel, hogy egy „*spinét*”⁵ akarnak vásárolni, meghívták egyikük házába, és megkérték, hogy próbálja ki a hangszert. Casani mit sem sejtve örömmel elfogadta a meghívást, és a megbeszélt időpontban megjelent barátja házában, ahol már többen is vártak rá. Belépve egy terembe, ahol a hangszer volt, arra kérték, hogy próbálja ki, és mondjon véleményt: érdemes-e megvenni. Ő leült a hangszer elé, és minden figyelmét arra összpontosítva elkezdett játszani. Barátai, amikor látták, hogy mennyire belemerül a muzsikálásba, szép lassan kiosontak a teremből, csak egy fiatal utcalányt hagytak ott, abban a reményben, hogy barátjuk nem fogja elmulasztani a kínálkozó alkalmat, majd kívülről rájuk zárták az ajtót.

---

⁵ *spinét*: csemlalóhoz hasonló billentyűs hangszer.

Amikor P. Casani befejezte a muzsikálást, és véleményt akart mondani a hangszerről, egyedül találta magát az utcalánnyal. Mikor észrevette, hogy ketten maradtak, azt javasolta a lánynak, hogy menjenek el, de a lány úgy tett, mintha nem hallotta volna. Casani erre fölkelt a székről, és ki akart menni a szobából, de az ajtót zárva találta. Azonnal megértette a helyzetet, az ablakhoz ment, hogy valakit hívjon, de kiáltását nem hallotta meg senki. Nem látott más megoldást, kiugrott az ablakon és a járdára esett. Az ugrás a magas ablakból meglehetősen veszedelmes volt, akár halálos is lehetett volna, de szerencsére csak az egyik lába sérült meg. Ennek a sérülésnek a következményeit aztán egész életében érezte.

Úgy tudni, hogy barátai megdöbbenve és épülve a történeteken nagyon megbánták, amit tettek. Annyi azonban biztos, hogy P. Casani számára nagy megrázkódtatás volt az eset, és talán ez vezette ahhoz a döntéséhez, hogy elhagyja a világot és a szerzetes életet válassza.

3. fejezet: Szerzetes életének első szakasza

Valamivel több, mint egy évre rá, hogy megvédte a filozófia száz tézisének vizsgáját, amely megmutatta kiváló szellemi képességeit, tudását és vitakészségét, Casani 1594 áprilisában belépett a Luccai Kongregációba. Elhatározása alaposan végiggondolt és megalapozott volt, de csak tanulmányai befejezése után döntött végleg.

Jól ismerte a Luccai Kongregációt, hiszen a Santa Maria di Corteorlandini plébániához tartozott, amelynek lelkipásztori ellátását e kongregáció szerzetesei végezték. A rend alapítója Leonardi Szent János volt, aki még élt ebben az időben. 1574-ben maga köré gyűjtve néhány egyházmegyés papot megalapította a „Szűz Máriáról nevezett szabályozott papok” társulatát. 1580-ban a társulat a luccai Santa Maria di Corteorlandini templomot választotta székhelyül. Ebben az évben mintegy tíz szerzetes tartozott a kongregációhoz.

Pietro Casanit nagy örömmel fogadta a luccai közösség. A Leonardi Szent János első társai közül való P. Cesare Franciotti így ír a szerzetesközösség „Cronache” könyvében: *„Úgy tetszett az Úristennek, hogy ebben az évben (1594) megmozdítsa egy fiatalember lelkét, akit már pici korától ismertek a mieink, hiszen a mi plébániánkhoz tartozott, a vaknak hívott jó öreg Gaspari fiát... és mivel hivatását csodával határosnak tartották, – azonkívül minthogy egy ilyen tisztelet parancsoló természetű ember fia volt – a mieink eltekintettek attól, hogy alávéssék a szokásos hat hónapos próbaidőnek, hanem ráadták a szerzetesi ruhát a szabadság vasárnapját⁶ követő hétfőn; rögtön nagy előrehaladást is tett és másokat is a szerzetesi életre irányított olyannyira, hogy végül saját édesapja is – bár vak volt, amint azt már előbb említettem – felvételét kérte közénk.”*

Casani édesapjától megkapta az engedélyt, hogy szerzetbe lépjen. A luccai atyák, mivel őt jól ismerték, és hivatását amúgy is csodával határosnak tartották, elengedték az előírt fél éves próbaidőt, és így 1594. április 6-án felölthette a szerzetesi ruhát. A híres „tiszteletreméltó” Giovanni Battista Cioni atya vezetésével kezdte meg a noviciátust⁷, aki a rendalapító első társai közé tartozott. Bölcs és kiegyensúlyozott szerzetes volt, boldoggá avatási ügye folyamatban van. Casani olyan tűzzel akart eljutni a tökéletességre, hogy előljárójának inkább fékezni kellett őt, mint biztatni.

Nincsenek adataink arról, hogy hogyan haladt előre a lelki életben, csak arról tudunk, hogy egészsége nem volt kielégítő és hogy igen tanulékony és engedelmes volt magiszterével szemben, aki egyben a házfőnöke⁸ is volt.

⁶ szabadság vasárnapja: luccai helyi (történelmi) ünnep.

⁷ noviciátus: a szerzetesjelöltek fogadalomtétel előtti próbaidejének neve. A próbaidőt töltő szerzetes neve: novicius, a noviciusok felelős vezetője a magiszter.

⁸ házfőnök (rector): egy szerzetesház közösségének elöljárója, vezetője.

1595 végén a rendalapító, Leonardi Szent János, aki öt évet töltött Rómában egyfajta számkivetésben, visszatért Luccába, és a Santa Maria di Corteorlandini közösségbe érkezett. Itt alkalma volt megismerni a novicius Pietro Casanit, akinek egyénisége azonnal felkeltette a figyelmét. Amikor 1596. március 14-én visszatért Rómába, gyöngé egészségére való hivatkozással magával vitte P. Casanit.

Pár napra rá Leonardi egy igen kényes megbízást kapott VIII. Kelemen pápától, aki kinevezte őt a Nápoly melletti Monte Vergine szerzetesközösség vizitátorának. Leonardi Casanit nevezte ki maga mellé a vizitáció⁹ titkárának és jegyzőjének. Nehéz – öt évig tartó – munka várt rájuk: előttük már hat püspök is megkísérelte elvégezni ezt a küldetést siker nélkül. Casani a fáradságban, nehézségekben és keserűségben Leonardi hűséges társa maradt, de volt részük azért sikerekben is.

A vizitáció végzése közben Nápolyban fölvette a tonzúrát és a két első kisebb rendet¹⁰.

Miután befejezték a vizitáció első szakaszát, Casani visszatért Luccába és 1697 októberében a Luccai Kongregáció akkori szokásai szerint fogadalmat tett engedelmességre és állhatatosságra. Így most már a szó szoros értelmében szerzetes lett.

Casani nem bánta meg választását, folytatni akarta azt az utat, amelyet a mi Urunk mutatott neki. Ez volt a véleménye annak a két szerzetesnek is, akiknek az volt a feladatuk, hogy a fogadalomtétel előtt megvizsgálják, és véleményt mondjanak a jelölről. 1597. október 18-án így számoltak be a közösségnek munkájukról: „*P. Casani klerikusunk késznek mutatkozik nemcsak engedelmeskedni, hanem teljes mértékben Konstitúcióink és Reguláink szerint élni.*”

A megyéspüspök, Alessandro Guidiccioni kezéből vette fel a másik két kisebb papi rendet¹¹ 1597. november 30-án. Ugyanebben az évben édesapja végrendeletében évi 500 scudo összeget hagyott rá, hogy fölvehesse a nagyobb papi rendeket is – abban az időben ez az anyagi fedezet ehhez szükséges volt. Ugyancsak a luccai püspök szentelte 1597. december 20-án szubdiákónussá, majd 1598. szeptember 9-én diákónussá¹².

1597. november 15-én VIII. Kelemen pápa rendelkezésére Luccába érkezett a rendalapító Leonardi Szent János, mint apostoli vizitátor. A hivatalos látogatás alatt ismét P. Casani végezte a titkári teendőket. Ez alkalommal az összes szerzetes megújította engedelmességi és állhatatossági fogadalmát a vizitátor előtt, de hozzáadva a nemrég jóváhagyott Konstitúciók szerint a tisztasági fogadalmat is.

Befejezván az apostoli látogatást Leonardi Szent János 1598. április 9-én visszatért Rómába. Kevéssel ezután úgy rendelkezett, hogy Casani is utazzon az örök városba.

A noviciátusi évek alatt Casani életében két periódust különböztethetünk meg: az egyikben Luccában élt, ez volt Cioni atya vezetésével az imádság, a lelki gazdagodás és elmélyülés ideje. A másik periódus a szerzetesi élet megreformálását célul tűző hivatalos vizitáció ideje a nápolyi királyságban, itt pedig Leonardi Szent János volt a vezetője, így Casaninak alkalma nyílt tökéletesedni az erényekben és felkészülni az apostolkodásra, amelyre nagy szüksége lett a következő években.

⁹ vizitáció (hivatalos ellenőrző látogatás): egy egyházi intézmény működésének, fegyelmének ellenőrzése.

¹⁰ A II. Vatikáni Zsinat reformja előtti papi fokozatok: *tonzúra* (=hajkorona) és a kisebb rendek: *ostiarius* (=ajtónálló), *lector* (=felolvasó).

¹¹ *exorcista* (=ördögűző), *acolutus* (=gyertyavivő).

¹² *szubdiákónus* (alszerpáp): a diákónátus előtti papi fokozat, a II. Vatikáni Zsinat megszüntette. *Diákónus*: (szerpáp) az áldozópapság előtti papi fokozat.

4. fejezet: Papi és apostoli tevékenységének kezdete

Leonardi Szent János ismét Rómába hívta Casanit, miközben P. Franciotti fejezte be a vizitációt a Monte Vergine-i kolostorban. A hivatalos látogatás eredményeképpen új generális atyát és új asszisztenseket¹³ neveztek ki. P. Casani, aki előzőleg maga is részt vett a vizitációban, kötelességének érezte, hogy levelet írjon az új előljáróknak, amelyben Szent Bernát tanítása alapján figyelmezteti őket arra, hogy előljárói hatalmukat alázattal gyakorolják.¹⁴

Rómában, Leonardi Szent János kívánságára teológiai tanulmányokat végzett a jezsuiták által vezetett Collegium Romanumban. A teológiát ugyan elvégezte már, de mivel a Luccai Kongregáció rendi szabályzata előírta Aquinói Szent Tamás teológiájának tanulását is, Leonardi Szent János azt szerette volna, hogy Casani legalább két évig ilyen tanulmányokat is folytasson. Tisztában volt ugyanis azzal, hogy Casani Luccában a ferenceseknél szkotista teológiát tanult. Az itteni tomista teológia mély hatást gyakorolt rá és világosan felismerhető írásaiban¹⁵.

Ekkor már 27 éves volt, és nagyon vágyott rá, hogy pappá lehessen. Az volt a vágya, hogy pappá szentelésére a 1600-as szentévben kerüljön sor Rómában. A luccai közösség tagjai eleinte elleneztek, hogy Rómában szenteljék pappá, talán azért, mert azt akarták, hogy édesapja is részt vehessen a szertartáson, de aztán engedve Casani sürgetésének végül is beleegyezésüket adták. Nagy szellemi és lelki erőfeszítéssel készült erre a nagy eseményre, hogy ezzel is közelebb kerülhessen Istenhez.

A lateráni bazilikában került sor pappá szentelésére más klerikusokkal együtt 1600. szeptember 23-án. Az ünnepélyes szertartást Mons. Leonardo Abel, vicegerente¹⁶ végezte. Nem tudjuk, hogy hol mutatta be első szentmiséjét, de el tudjuk képzelni azt a buzgóságot, amellyel papi működésének ezt az első eseményét végezte.

Visszatérve Luccába, papi működését a S. Maria di Corteorlandini templomban kezdte meg. Életrajzírói megemlítik, hogy a hívek nagyon hamar fölfigyeltek szentbeszédeire és sokan keresték fel gyóntatószékét.

Az 1601-es esztendőt Luccában töltötte, bár pár alkalommal Leonardi Szent János Rómába hívta. Így bizonyosan Rómában volt 1601. augusztus 20-án, amikor a Luccai Kongregáció megkapta a Santa Maria in Portico templomot, melyet hivatalosan Leonardi Szent Jánosnak adtak át.

1601. szeptember 11-én Benedetto Giustiniani bíboros megbízta Leonardi Szent Jánost a vallombrózaei szerzetes kongregáció hivatalos látogatásával és megreformálásával. Erre a hivatalos útra magával vitte P. Casanit mint titkárt és jegyzőt. Így Pietro Casanit szeptember 18-tól november 9-ig a rendalapító mellett találjuk a fenti hivatalos apostoli látogatás alatt.

Visszatérve Luccába különböző közösségi feladatokat kapott: a templom prefektusának, betegápolónak és a kórus vezetőjének nevezték ki, egy rövid ideig a rendház prokurátora is volt. Sok elfoglaltsága mellett azonban szakított magának időt arra is, hogy folytassa a rendalapítóval együttműködve a novíciusok szabályzatának és a Luccai Kongregáció

¹³ *generális* (Superior Generalis): egy szerzetesrend legfőbb előljárója. *Asszisztens*: a legfőbb előljáró segítője, tanácsosa.

¹⁴ Ezt a levelet Casani más leveleivel együtt a piarista rend római központi levéltárában őrzi. Első alkalommal a boldoggá avatásra jelentek meg nyomtatott formában is először olaszul: *Lettere di P. Casani, Edizioni Calasanziiane Roma, 1995*, majd spanyolul: *Epistolario del Beato Pedro Casani de las Escuelas Pias, ICCE Madrid 1995*.

¹⁵ A teológia két különböző ága: Aquinói Szent Tamásról (tomista) és Duns Scotusról (szkotista) elnevezve.

¹⁶ A római egyházmegye püspöke a pápa. Az egyházmegye ügyeit egy bíboros-püspök, a vikárius intézi. Az ő helyettese a „vicegerente”.

konstitúcióinak¹⁷ elkészítését. Leonardi Szent Jánost 1603. november 28-án Cesare Baronio bíboros kinevezte a kongregáció egyetemes előljárójának (Superior Generalis).

1604. tavaszán összeült Rómában a kongregáció gyűlése tanulmányozni a konstitúciókat. P. Casanit nevezték ki titkárnak és jegyzőnek. A gyűlés munkájában részt vett Cesare Baronio bíboros is, akit P. Casani még abból az időből ismert, amikor rendalapítójával a Monte Vergine-i szerzetesek vizitációját végezték: kettejük között szoros barátság alakult ki.

A leginkább vitatott kérdés a „szegénység” volt. Egyesek azt akarták, hogy vezessék be a szerzetesi szegénység fogadalmát, mások ennek ellene voltak, már csak azért is, mert a pápa ellene volt új szerzetesrendek alapításának. Úgy tűnik, hogy maga Leonardi Szent János sem akart új szerzetesrendet alapítani. P. Casani azok mellett szállt síkra, akik be akarták vezetni a szerzetesi szegénységi fogadalmat, és azt akarták, hogy a Luccai Kongregáció váljék szerzetesrenddé¹⁸.

Az új konstitúciókat VIII. Kelemen pápa 1604. június 24-én hagyta jóvá.

Miközben P. Casani Rómában a rendi gyűlésen dolgozott, letelt az a tíz év, amelyet előírás szerint próbaként ki kellett várni ahhoz, hogy valaki véglegesen a kongregáció tagja lehessen. A szertartás, amelyre kellőképpen fölkészült a S. Maria in Portico templomban zajlott le 1604. június 22-én. P. Casani saját kezével írta be az eseményt a Luccai Kongregáció könyvébe, amelyben a beöltözéseket és fogadalomtételeket regisztrálták ezekkel az egyszerű szavakkal: „*Ego Petrus P. Casanius vovi iuxta Constitutiones Congregationis die 22 iunii 1604.*” (Én, P. Pietro Casani fogadalmat tettem a kongregáció konstitúciói szerint 1604. június 22-én).

Visszatérve Luccába nagy lelkesedéssel vetette bele magát a lelkipásztori munkába a S. Maria di Corteorlandini templomban. Különös figyelmet szentelt a fiatalokra, számukra alapította a Havas Boldogasszony¹⁹ Társulatot. Ez igen szerencsés kezdeményezés volt, és nagyon javára vált a luccai nemes ifjúságnak. Létrejöttének körülményei miatt egyesek természetfölötti beavatkozást is véltek fölfedezni e társulatban. De hagyjuk erről beszélni P. Cesare Franciottit, aki így írt a szerzetesház krónikájában: „*Ez év (1604) júliusában, amikor szerzetesházunk alsó helyiségeiben Pietro Casani atya keze alatt formálódni kezdett a fiatalok Havas Boldogasszonyról elnevezett társulata, az történt, hogy Casani atya – maga sem tudta megmondani miért – elindult lefelé a szobájából, és a sekrestyében találkozott Baltassare Guinigivel. Ez a 17 éves fiú már kisgyermek kora óta részt vett ájtatosságainkon, éppen azon volt, hogy kifelé jövet az iskolából játszani menjen barátaival, amikor egy gondolata támadt, amely azt sugallta neki, hogy talán inkább el kellene végeznie szentgyónását (ugyanis kevés ideje elkezdte élni ő is a fiatalok életét, és ezért lelkiismeret furdalásai voltak, de jóra való indíttatásokat is érzett). Talán jobb is lesz – mondta –, és elment a S. Maria templomba, ahol előbb rövid szentséglátogatást végzett, majd gyónási lehetőséget kért. Itt találkozott Pietro Casani atyával, aki elhívta őt az új társulatba. Úgy vélte, hogy ez az a lehetőség, amit az Úrtól kért, hogy őt követhesse, és sikerült is ezt megtennie annál is inkább, mert megválasztották elnöknek; később azt is mondták, hogy a mi Urunk hívta őt a mieink közé.*”

Ebből a „véletlen” találkozásból született meg a Havas Boldogasszony társulat. Baltassare Guinigihez aztán más luccai nemesifjak is csatlakoztak: ünnepnapokon délelőttönként

¹⁷ konstitúció: a szerzetesrend alapszabályzata.

¹⁸ A szerzetesrendekben ma a tagok három fogadalmat tesznek, ezek: a tisztaság, szegénység, engedelmesség. Egyes szerzetesrendekben ennél több fogadalmat tesznek, például a piaristák az ifjúság nevelésére is.

¹⁹ Havas Boldogasszony: a római S. Maria Maggiore bazilika építésének legendája elbeszéli, hogy egy János nevű római patrícus és Liberius pápa (352–366) látomásban Szűz Mária óhaját hallották, hogy azon a helyen, ahol 365. augusztus 5-én, a legforróbb hőség idején hó lepi be a római Esquilinus dombot, az ő tiszteletére templomot emeljenek. A jelzett nap reggelén a legenda szerint csakugyan behavazva találták azt a helyet, ahol ma a bazilika áll. A bazilika felszentelésének emléknapja augusztus 5., titulusa Havas Boldogasszony.

összegyültek, és lelki témákról beszélgettek. Karácsonytól nagyböjtig délutánonként is találkoztak. Ezeken az összejöveteleken imádkoztak, buzdítások hangzottak el, énekeket tanultak és jó zenét hallgattak. Később, amikor megnőtt a résztvevők száma, külön csoportba osztották be a serdülőket és külön csoportba az érettebb ifjakat.

Természetesen sok nehézséggel kellett szembenéznie az új társulatnak, de ezeket P. Casani kitartásával és a fiatal Guinigi lelkesedésével könnyen leküzdötték. A kongregáció P. Casani Rómába való távozása után is eredményesen működött, és igen sok hivatást támasztott. 1604 és 1647 között 53 papi és szerzetesi hivatás született hatására a luccai nemes ifjak körében.

Lehetséges, hogy ennek a máriás társulat alapításának az ötletét P. Casani a jezsuita atyáktól vette, akik Rómában a nemesség számára alapítottak hasonlót, és azt a mennybe felvett Szent Szűzről nevezték el. P. Casani eredetisége abban nyilvánult meg, hogy ő a fiatalok számára alapította társulatát.

5. fejezet: Rómában és Luccában

Amikor 1605. november 11-én összehívták a Luccai Kongregáció első nagy gyűlését (Congregazione Generale) P. Casani már a Római S. Maria in Portico rendház tagja volt. Mint vokális²⁰ ő is részt vett a gyűlésen, ahol titkárrá nevezték ki.

A tárgyalat témák között szerepelt egy, a Luccai Kongregáció számára igen égető kérdés is: a szegénységi fogadalom. P. Casani, aki mindig nagyobb tökéletességre törekedett a szegénységi fogadalom bevezetése mellett volt.

A gyűlés kinevezte P. Casanit a Római S. Maria in Portico rendház helyettes házfőnökének (vicerektor), így a következő három évet (1605–1608) itt töltötte. Sajnos nincsenek adataink életének erről a szakaszáról, de feltételezhetjük, hogy gondja volt a templom lelkipásztori ellátására és segítségére volt Leonardi Szent Jánosnak, amikor az Rómában tartózkodott. Mivel ebben a rendházban néhány kispapjuk is volt, elképzelhető, hogy P. Casani figyelemmel kísérte ill. segítette őket tanulmányaikban. Ezekben az években kezdte meg Leonardi Szent János Giovanni B. Vives és P. Martin de Funes rendtársaival a leendő szerzetesrend és a hitterjesztési kollégium megtervezését. Nem tudjuk, hogy P. Casani részt vett-e ezeken a megbeszéléseken, de valószínűnek tartjuk, hogy nagy érdeklődéssel és figyelemmel kísérte azokat.

1608. október 12-én kezdték el a Luccai Kongregáció második nagy gyűlését, megint csak Rómában, a S. Maria in Portico rendházban. P. Casani ezen is mint vokális és titkár vett részt. Kinevezték a luccai S. Maria di Corteorlandini rendház házfőnöki tanácsosává, ezért 1608. október 19-én elhagyta Rómát és visszatért Luccába. A gyűlésen elhatározták, hogy Luccában a kispapok számára tanulmányi házat nyitnak, valószínű ez volt az oka P. Casani odahelyezésének.

Visszatérését nagy örömmel fogadták rendtársai, a hívek, de leginkább a fiatalok. Jelenléte újabb lendületet adott a Havas Boldogasszony társulatnak, a tagok száma is megnövekedett. Olyan nagy volt a lelkesedés, hogy a fiatalok kimentek a város utcáira és tereire, hogy ott hittant tanítsanak.

1609-ben megbízták P. Casanit, hogy logikát tanítson a kispapoknak.

Eközben, 1609. október 9-én az életszentség hírében meghalt Rómában, a S. Maria in Portico rendházban Leonardi Szent János. Halála nagy veszteség volt nem csak a Luccai Kongregációnak, hanem Casani atyának is, hiszen jó barátok voltak: kölcsönösen tisztelték és

²⁰ A szerzetesek hivatalos gyűlésein (káptalan) az eljárók, valamint a szerzetesek által megválasztott küldöttek vesznek részt. Ez utóbbiakat nevezik *vokálisoknak*.

becsülték egymást. Az elhunyt helyébe P. Alessandro Bernardinit választották meg egyetemes előjárónak.

1610. augusztusában különleges esemény történt: P. Casani örömmel fogadhatta a Corteorlandini rendházban édesapját, aki követni akarta fiát a szerzetesi életben.

A kongregáció harmadik gyűlésén P. Casanit a luccai ház helyettes házfőnökének nevezték ki. Munkakörébe tartozott a lelkipásztori munka, a kispapok tanítása, akiknek lelkiatyjuk is volt, és a fiatalokkal való foglalkozás a Havas Boldogasszony társulatban. Azt olvashatjuk róla, hogy ezekben az években betegeskedett, és a luccai termál fürdőben kellett gyógyíttatni. Azt is olvashatjuk, hogy betegsége alatt a fiatalok fogadalmat tettek a lorettói Madonnának felgyógyulásáért. P. Casani nem sokat törődött egészségével, kemény önmegtagadásokat vállalt különösen nagybőjt idején.

1612 májusában ismét részt vett a kongregáció gyűlésén, ahol generálisi asszisztensnek²¹ nevezték ki. A gyűlés munkája közben érkezett meg a hivatalos kérelem arra vonatkozóan, hogy édesapja hivatalosan is belépessen a kongregációba mint laikus testvér²². A kérelmet jóváhagyták, és így Gaspare Casani 1613. január 6-án szerzetesi fogadalmat tehetett.

Annak ellenére, hogy P. Casani generálisi asszisztens lett, megmaradt a luccai közösség tagjának, amelynek akkor 12 pap, 21 kispap és 8 laikus testvér tagja volt.

1613-ban került sor a híressé vált „sospellói misszióra”. Sospello Savoiához tartozó városka volt, és P. Casani, az egyetemes előjáró, P. Alessandro Bernardini és egy laikus testvér azért utaztak oda, hogy megvizsgálják egy rendház alapításának lehetőségét. Az alapítást a városka szülötte, a San Nicola in carcere templom kanonokja, Francesco Cornesio da Sospello kérte, akinek az volt a szándéka, hogy egész vagyonát a Luccai Kongregációra hagyja, és ennek fejében azok alapítsanak szülővárosában egy rendházat iskolával, ahol grammatikát, humanista tárgyakat és retorikát tanítanak majd, hogy biztosítsa ezzel földieinek lelki és szellemi fejlődését.

Sospello lakosai, mikor tudomásukra jutott ez a kezdeményezés, meghívták P. Bernardinit, hogy látogassa meg a várost, és vizsgálja meg az alapítás lehetőségét. P. Bernardini elfogadta a meghívást, és megkérte P. Casanit és egy laikus testvért, hogy kísérik el.

Április közepén utaztak el Luccából, a tengeren jutottak el Mentonig, majd onnan szárazföldön folytatták útjukat Sospellóba. A kb. hatezres lakosság nagy ünnepséggel fogadta őket. A kongregáció krónikájában P. Bernardini részletesen beszámolt erről a látogatásról.

Megbeszéléseket folytattak a város előjáróival, megtárgyaltak különféle ajánlatokat is, amelyek nem mindenben nyerték meg a Luccai Kongregáció küldötteinek tetszését. Ezért mielőtt végleges választ adtak volna, fenntartották maguknak azt a jogot, hogy előbb megbeszéljék a tapasztaltakat többi rendtársaikkal.

Ez a misszió, amely végül is nem érte el célját – ugyanis nem jött létre az alapítás – mégis igen sok lelki hasznot hozott. Hagyjuk, hogy ezt maga P. Bernardini beszélje el: „*Hogy megismertessük magunkat, P. Pietro Casani nagy meglepéssel és örömmel elkezdett prédikálni. A Rómában kapott engedéllyel és előjárói jóváhagyással meghirdette a 40 órás imádságot, amely teljes búcsúval járt. Meg is kezdték ezt az imádságot, és három napon át reggeltől éjjelig olyan néptömeg jött el a templomba, hogy az valóban csodálatos volt. Annál is inkább, mert ezen a földön szokásban volt ezen a három napon az evés-ivás és táncolás, de ebben az évben senki sem gondolt ilyesmire, hanem szinte mindenki, megindultan elhangzott prédikációktól és buzdtításoktól, amelyek nem voltak szokásosak azon a vidéken, a teljes búcsú elnyerése végett tömegesen mentek el gyónni, és ahogy általánosan vélekedtek erről, igen nagy lelki haszonnal. A ventimigliai püspöktől, aki e hely ordináriusa volt, engedélyt*

²¹ A legfőbb előjáró munkatársait, tanácsadóit, akikkel együtt kormányozza a szerzetes közösséget, generálisi asszisztenseknek nevezzük.

²² A laikus testvérek olyan szerzetesek, akik szerzetesi fogadalmat tesznek ugyan, de nem szentelik őket pappá.

kaptunk a neki fenntartott számos eset feloldozására is²³, amelynek a nép nagyon örvendett. Pünkösöd harmadik napján az imádság befejezéseképpen körmenetet tartottunk az Oltáriszentséggel, amelyen az emberek nagy áhítattal és ujjongással vettek részt, és azzal a lehető legnagyobb lelkesedéssel és fénnel ünnepeltek, amilyen ezen a helyen egyáltalán lehetséges volt.”

Miután befejezték a látogatást, a három szerzetes Sanremóban szállt hajóra azzal a szándékkal, hogy Genovába utaznak. Útközben azonban olyan viharba keveredtek, hogy kénytelenek voltak partra szállni Savonában. Innen Milánóba utaztak, ahová Úrnapija előestéjén érkeztek meg. Nagy örömmel vettek részt az úrnapi körmeneten és szentmisét mondtak Borommei Szent Károly sírjánál. P. Bernardini innen Modenába akart menni, de lázas betegsége miatt csak Bolognáig jutott el. Itt pár napig várakozniuk kellett, amíg jobban lett, majd innen tértek vissza Luccába. P. Casani igen hasznos tapasztalatokat szerzett a vizitáció alkalmával, amelyeket később nagy haszonnal alkalmazott más helyeken.

Az 1613-as év igen jelentős volt a Luccai Kongregáció tagjai számára, mert ez év augusztus 14-én szentelték föl Róma Trevi városrészében azt a templomot és rendházat, amelyet ők vásároltak és tataroztattak. Az 1611-es gyűlés hozta azt a határozatot, hogy Rómában egy új rendházat kell nyitni a kispapok számára. P. Casani jelen volt a templom felszentelésénél, amelyet a luccai püspök végzett, és egyike volt azoknak a szerzeteseknek, akik aztán ebben a rendházban laktak.

Ebben az új rendházban töltötte az 1613/14-es évet: lelkipásztori munkát végzett és a kispapokat teológiára tanította. Ezt a kettős feladatot a tőle megszokott lelkesedéssel látta el. Tanítását igen sokra tartották, mert – ahogy azt P. Domenico Tucci írja – P. Casani össze tudta ötvözni a „theologia mentis”-t és a „theologia cordis”-t²⁴, vagyis az Istenről szóló elméleti ismereteket a gyakorlati keresztény élettel.

6. fejezet: Casani és a Kegyes Iskolák

A Sospellóban tervezett alapítás azért sem jött létre, mert 1613 őszén felajánlottak a luccai szerzeteseknek egy olyan apostolkodási lehetőséget, amelynek végzéséhez nem kellett elhagyniuk Rómát.

Benedetto Giustiniani bíboros, aki csodálója volt Leonardi Szent Jánosnak, és aki bíboros protektora²⁵ volt a Kalazanci Szent József által alapított Kegyes Iskoláknak²⁶, megkérte a luccai szerzeteseket, hogy segítsék ezen iskolák munkáját.

A bíboros javaslatát megtárgyalta Kalazanci Szent József és P. Bernardini a karmelita Domenico Ruzola atya jelenlétében, aki maga is támogatta az ötletet. Végül arra a megállapodásra jutottak, hogy írnak egy kérvényt a pápához, amelyben azt kérik, hogy egyesítse a Kegyes Iskolákat a Luccai Kongregációval. Mindezt megtárgyalta a luccaiak gyűlése, amelyet P. Alessandro Bernardini hívott össze, és amelyet 1613. november 9-én nyitottak meg a S. Maria in Portico rendházban.

A megbeszéléseken jelen volt P. Casani is, a jegyzői feladatokat látta el. A gyűlést a megkezdés után hamarosan félbeszakították, mert ésszerűnek látszott megvárni V. Pál pápa brevét²⁷, amellyel a Kegyes Iskolákat és a luccai Isten Anyjáról elnevezett kongregációt

²³ A megyéspüspök bizonyos bűnök alól a föloldozást fönntarthatja magának. P. Casani idejében sok ilyen „püspököknek fenntartott eset” volt.

²⁴ *theologia mentis*: „az ész teológiája”, *theologia cordis*: „a szív teológiája”.

²⁵ *bíboros protektor*: a II. Vatikáni zsinatig minden szerzetesrendnek és kongregációnak volt egy kinevezett bíboros védnöke, aki ügyeiket intézte a Szentszéknél.

²⁶ A Kalazanci Szent József által alapított Kegyes Iskolák társulata ebben az időben még nem volt szerzetesrend.

²⁷ *breve*: hivatalos pápai irat.

egyesíti. Úgy tűnt, hogy csak rövid ideig kell várakozni, azonban a pápai brevét csak 1614. január 14-én hirdették ki. 1614. január 17-én folytatta munkáját a luccaiak gyűlése, fölolvasták az egyesítést lehetővé tevő pápai brevét, majd az ügyet szavazásra bocsátották, amelynek eredményeképp elfogadták az egyesítést.

Ezzel a Luccai Kongregáció magára vállalta a Kegyes Iskolák intézményének megsegítését. Továbbra is az Isten Anyjáról elnevezett Kongregáció titulust viselték, így írták azt abban az iratban is (Memoriale), melyet P. Bernardini és Kalazancius²⁸ írtak alá.

P. Casani el volt ragadtatva ettől az eseménytől: olvashatjuk ezt édesapjához 1614. január 25-én írt levelében. Ő volt az első luccai szerzetes, aki felajánlotta munkáját a Kegyes Iskoláknak. Minthogy ettől az időtől fogva P. Casani élete szorosan összefonódik majd Kalazanci Szent József életével és intézményével, itt rövid kitérőt kell tennünk, és meg kell ismerkednünk ez utóbbiak történetével.

Kalazanci Szent József Spanyolországból érkezett Rómába, ahol a Peralta de la Sal nevű városkában született 1557-ben. Kiváló eredményekkel elvégzett egyetemi évek után 1583-ban szentelték pappá, majd különböző püspökök szolgálatában állt, saját egyházmegyéjének (Urgell) püspökétől is bizalmas megbízásokat kapott.

Az akkori szokásoknak megfelelően, egy nyugodt megélhetést biztosító kanonokság elnyerése végett érkezett Rómába 1592-ben. Ügyeinek intézése idején Marcantonio Colonna bíboros vendége volt, és mint teológusa az ő palotájában lakott. Beiratkozott a város különböző konfraternitásaiba²⁹, hogy papi munkát is tudjon végezni.

Annak ellenére, hogy igen jó ajánlólevelekkel rendelkezett, nem tudta elérni, amire vágyakozott. Öt évi hiábavaló várakozás után elhatározta, hogy mégis Rómában marad, és egész életét annak a „Kegyes Iskoláknak” nevezett intézménynek szenteli, melyet Isten mutatott meg neki.

Mint több konfraternitás tagja, meglátogatta Róma különböző városrészeit, de különösen az 1596-os nagy pestisjárvány idején, – amikor Lellisi Szent Kamillal együtt segített a bajbajutottakon – döbrent rá arra, hogy a szegény néposztály legnagyobb baja a tudatlanság. Ekkor születhetett meg benne az az elhatározás – talán a Madonna dei Monti³⁰ – sugallatára – hogy a szegény nép gyermekei számára egy teljesen ingyenes, mindenki számára nyitott és elérhető iskolát nyit.

Róma Tiberisen túli szegénynegyedében állt a S. Dorotea templom³¹, ahol a plébános, Don Antonio Brandini már működtetett egy kis iskolát a plébániához tartozó gyerekek számára. Az ő engedélyével ezt az iskolát alakította át a maga elképzelése szerint Kalazancius: így születtek meg a „Kegyes Iskolák” a hagyomány szerint 1597-ben.

Az új intézmény, amelyet a pápa és más magas rangú egyházi személyek is jó szemmel néztek, igen életképesnek és sikeresnek bizonyult. Hamarosan át kellett költözniük Róma központjába, ahol 1612-ben megvásárolták a Szent Pantaleon templom mellett álló Torres palotát.

Kalazancius szeretett volna iskolája számára kiváló tanítókat biztosítani, ezért 1602-től VIII. Kelemen pápa szóbeli jóváhagyásával intézményesítette iskoláját. A pápa az intézmény első jötevői közé tartozott. Bár az intézmény csak egyszerű világi társulatként működött, a

²⁸ Kalazanci Szent József nevét vezetékneve latinosított majd magyar helyesírással írott formája alapján sokszor Kalazanciusnak mondjuk.

²⁹ *konfraternitás*: imádságok végzésére és jótékonykodásra alakult jámbor egyesület.

³⁰ *Madonna dei Monti*: Rómában, a Colosseumhoz és a Forum Romanumhoz közel lévő templom, a főoltár Szűz Mária képe elé Kalazancius sokat járt imádkozni. Ma emléktábla őrzi ennek emlékét.

³¹ A *S. Dorotea templom* ma is áll, de a plébánia épületét, ahol az iskola volt, többször átépítették, így a kezdeti első tanterem pontos helye ma már nem állapítható meg. Emléktábla és emlékszoba őrzi a jelenleg ferences atyák által vezetett plébánián a Kegyes Iskolák kezdetének helyét.

tanítók Kalazancius vezetésével mégis egy közösségben éltek az általa összeállított szabályzat szerint.

A Kegyes Iskolák célja a kisgyermek, különösen a szegények oktatása és nevelése volt: megtanítani őket írni, olvasni, számolni és megismerni az alapvető keresztény igazságokat. Kalazancius meg volt győződve arról, hogy ha a gyermekeket, kis koruktól kezdve a tudomány és jámborság szellemében nevelik, akkor kétségen kívül remélni lehet, hogy egész életük boldog lesz. Szilárdan hitte azt is, hogy a kisgyermek és a fiatalok jó nevelésével jobbá lehet tenni a társadalmat.

1613-ban, amikor Giustiniani bíboros felkérte a Luccai Kongregációt, hogy nyújtsanak segítséget a Szent Pantaleon templom mellett működő Kegyes Iskolának, kb. 800 diák látogatta Kalazancius iskoláját. Annak ellenére, hogy kiváló munkatársai voltak, mint Gaspare Dragonetti és Glicerio Landriani, sohasem volt elegendő tanítója annak biztosítására, hogy az intézmény fennmaradjon. Innen eredt Giustiniani bíboros aggodalma. Azt remélte, hogy a Luccai Kongregáció szerzetesei segítségükkel majd biztosítani tudják a Kegyes Iskolák fennmaradását és jövőjét. Az ötlet elméletileg jónak látszott, a gyakorlatban azonban sajnos nem vált be.

Történetünk szempontjából fontos megemlítenünk, hogy P. Casani, aki életének eddigi szakaszában erős szálakkal kötődött Leonardi Szent Jánoshoz és a Luccai Kongregációhoz, ettől az időtől kezdve egész hátralévő életét Kalazancius mellett a Kegyes Iskolák megszilárdítására és elterjesztésére szentelte.

7. fejezet: A Szent Pantaleon rendház rektora

1614. január 21-én P. Casanit, aki önként jelentkezett dolgozni a Kegyes Iskolákba, kinevezték a Szent Pantaleon rendház³² rektorává. Két indítóoka is volt, amiért Kalazanciussal akart együtt dolgozni. Az egyik a fiatalok lelki gondozása, hiszen ezt már nagy lelkesedéssel végezte Luccában is, a másik a szegénység eszméje. A Szent Pantaleon rendházban mindkettőt megtalálta, mert akkortájt vagy 800 diákja volt az iskolának, a rendház tagjai pedig igencsak szegényen éltek.

1614 januárjában költözött ide, de az ünnepélyes beiktatásra csak február elsején került sor, amikor P. Alessandro Bernardini -Benedetto Giustiniani bíboros és Francesco Contini jegyző jelenlétében – hivatalosan is birtokba vette a Szent Pantaleon rendházat.

P. Casani nem egyedül érkezett ide: vele jött barátja P. Baltassare Guinigi és még három kispap.

Bár az iskolát Kalazancius vezette, hiszen annak örökös prefektusává nevezték ki, nem hiányzott a munka P. Casani számára sem. Az ő feladata, mint rektornak az volt, hogy megszervezze a közösségi életet, intézze a gazdasági ügyeket, előteremtse az újonnan érkezettekkel együtt mintegy húsz fős közösség számára szükséges dolgokat. Ezen felül Kalazancius az Isten Anyjáról nevezett Luccai Kongregáció tagjaira bízta az iskolás gyermekek lelki gondozását és a templomi feladatok ellátását.

P. Casani hamarosan több társulatot is alapított a gyermekek számára, ezek leginkább vasárnaponként működtek, amikor szentmisére gyűltek össze a fiatalok. Munkatársaival együtt ő készítette föl a tanulókat a szentségek vételére, és végezte velük a Kegyes Iskolákban szokásos ájtatosságokat. Fáradhatatlan volt a munkában: alig múlt negyven éves és telve volt energiával.

---

³² A Szent Pantaleon (magyarul Pentele) templom és rendház ma is a Piarista Rend központja, itt van eltemetve Kalazanci Szent József és Boldog Pietro Casani. Róma központjában, a Piazza Navona mellett található.

Úgy tűnik, hogy az új munkatársak megérkezéssel a diákok száma is megnövekedett 800-ról 1200-ra – így jegyzi föl a kongregáció történetének könyvében P. Bernardini.

A lelkipásztorkodásban új kezdeményezések is születtek. Az életrajzírók többek között megemlékeznek arról a körmenetről, amelyben a kisgyermek a S. Maria Maggiore bazilikába mentek augusztus elején, Havas Boldogasszony napján, a templom búcsújára. P. Bernardini írja, hogy *„a búcsú nyolcada alatti egyik napon a Kegyes Iskolák valamennyi növendékét körmenetben vezették oda az atyák, és menet közben Szűz Mária tiszteletére litániákat és dicséreteket énekeltek. Kb. 800 kisdíák vett részt a körmeneten szépen rendezett sorokban az egész város nagy épülésére és mindenki meglelégedésére”*.

Időközben a Kegyes Iskolák egyre ismertebbé és megbecsültebbé váltak: igen gyakran érkeztek Kalazanciushoz kérelmek a Rómán kívüli megtelepedésre.

Természetesen nem hiányoztak a nehézségek sem. Az új munkatársak megérkezéssel és a diákok számának megnövekedésével a Szent Pantaleon rendház kicsinynek bizonyult. A ház felső részében kellett lakásokat készíteni a szerzeteseknek, és ehhez elő kellett teremteni a megfelelő anyagi fedezetet. A Szent Pantaleon rendház közössége igen nagy szegénységben élt: egyetlen bevételi forrásuk az adományok voltak, amelyek ebben az évben igen szűkösön csordogáltak. A nyár folyamán a helyzet tarthatatlanná kezdett válni. P. Casaninak minden erejét össze kellett szednie, hogy önmagába és társaiba lelket és bátorságot tudjon önteni, mert páran már panaszkodni kezdtek.

Ugyanez év nagybőjtjében (1614) a közeli S. Lorenzo in Damaso plébániatemplomban P. Casani prédikáció sorozatot tartott. Nem eredmény nélkül. Ez alkalommal történt Francesco Castellani „megtérése”, aki később piarista szerzetes, provinciális, majd generális asszisztens lett. Jómódú szülők egyetlen igen művelt gyermeke volt, aki a pápai udvarban dolgozott. Hallgatván P. Casani nagybőjti prédikációit, úgy érezte, hogy Isten tökéletesebb életre hívja. Casanitól kért tanácsot, aki a papi pályára irányította. Miután pappá szentelték, 1617-ben a Kegyes Iskolák munkatársa lett, és ott olyan példamutatóan és odaadással dolgozott egész életében, hogy a piarista rend „tisztetéreméltó” tagjai sorában tartjuk számon.

Az új tanévben, 1614 novemberében jelentősen megcsökkent a tanulók létszáma. Ez a tény nemcsak Kalazanciust aggasztotta, hanem gondot okozott a Kegyes Iskolák bíboros protektorának is. Ezért felkérte a luccai atyákat, hogy tanulmányozzák az aggasztó jelenség okát és próbáljanak hathatósabb segítséget adni Kalazancius iskolájának. Október 12-én a kongregáció gyűlésén megtárgyalták az ügyet, jelen volt az ülésen P. Casani is. Mivel nem látták világosan, hogy mi a probléma a Kegyes Iskolákban, kineveztek egy háromtagú bizottságot P. Cioni, P. Tucci és P. Guinigi személyében, és megbízták őket azzal, hogy menjenek el a Szent Pantaleon rendházba, beszéljenek Kalazanciussal, vizsgálják meg az iskolában a gondokat, majd tegyenek jelentést a gyűlésnek. Mindez meg is történt, a bizottság tagjai október 16-án megjelentek a rendházban, Kalazancius, mint az iskola prefektusa végigvezette őket a tantermeken, megmutatta a hiányosságokat, és feltárta előttük az iskola szükségleteit. A bizottság befejezván a vizsgálatot jelentést tett a Luccai Kongregáció gyűlésének.

A bizottság jelentése szerint a tanulók létszáma ténylegesen lecsökkent 1200-ról 1015-re, kevésnek bizonyult az iskolai személyzet (9 személy dolgozott az iskolában, holott legalább 28-ra lett volna szükség), a luccai szerzetesek közül senki sem vett részt az iskolai munkában. A gyűlés úgy próbált segíteni a nehézségeken, hogy újabb munkatársakat küldött a Szent Pantaleon rendházba: két papot, öt kispapot és öt laikus testvért. Mindez bizakodóvá tette Kalazanciust és P. Casanit.

Ugyanezen a fent említett gyűlésen október 20-án tárgyalásra került a szegénység témája, amely igen fontos téma volt, mert ettől függött, hogy a Luccai Kongregáció szerzetesrenddé válhat-e vagy sem. P. Bernardini az év folyamán már sok szerzetesét meggyőzött ennek szükségességéről, most pedig olyan megfogalmazást keresett, amellyel meg lehetett volna

győzni a többieket is. Ezért ennek a formulának a megfogalmazására és a gyűlés általi jóváhagyására is kinevezett egy bizottságot, amelynek P. Casani is tagja volt. 23-án némi átfogalmazással jóváhagyták a formulát P. Casani nagy meglepetésére: ismét egy lépést tettek előre afelé, hogy szerzetesrenddé válhassanak.

P. Casani megerősítve generálisi asszisztensi és a Szent Pantaleon rendház rektori tisztségében nagy lelkesedéssel kezdte meg az 1614/15-ös tanévet.

Miután a Luccai Kongregáció gyűlése 1614. november 15-én befejezte munkáját, P. Bernardini elkezdte megtenni a szükséges lépéseket ahhoz, hogy a pápa megadja az engedélyt a szerzetesrenddé váláshoz. Egy kérvényt állított össze, amelyet Giustiniani bíboros közvetítésével eljuttatott a pápához. A pápa azonban – hivatkozva a IV. Lateráni zsinat egyik határozatára, amely megtiltja új szerzetesrendek alapítását – nem akarta ezt engedélyezni. P. Bernardini azonban nem visszakozott: megbízta Giovanni Battista Spada ügyvédet, aki a pápai udvarnál dolgozott, hogy bizonyítsa be: a Lateráni zsinat nem tiltotta meg a „szükséges és hasznos” szerzetesrendek alapítását, mint amilyen az Isten Anyjáról nevezett Luccai Kongregáció, amely ráadásul segítségére van a Kegyes Iskoláknak is. Ezek az érvek felsorakoztatása után a pápa már nem volt annyira ellene a kérésnek.

P. Bernardini fölbátorodva a pápa megváltozott magatartásán, egy újabb kérvényt állított össze és küldött el neki. P. Casanit bízta meg ennek az újabb, rövidebb és hathatósabb iratnak a megszerkesztésével. P. Casani nagy hozzáértéssel készítette el: Aquinói Szent Tamás és Bellarmino bíboros tanítására alapozva bebizonyította, hogy szükségesség és hasznosság esetén a Lateráni zsinat nem támasztott nehézséget, mert ha alkalmas az Egyház számára egy új szerzetesrend alapítása, akkor – ha a fenti két feltétel bizonyítható – ez nagy haszonnal jár nem csak az élő és buzgó lelkiség fenntartására, hanem Krisztus titokzatos testének egyre tökéletesebbé tételére is.

Mindennek az lett az eredménye, hogy a pápa megengedte négy kispapnak a pappá szentelését „ad titulum paupertatis”,³³ de ezeknek a Kegyes Iskolában kellett dolgozniuk. Ez bizony csak kis eredmény volt, de nem oltotta ki a reménységet.

P. Casani folytatta a Szent Pantaleon rendház kibővítését, sikerült megvásárolnia pár szomszédos kis házat, így a közösség életét komfortosabbá tudták tenni. Az ő rektorsága idején, 1616-ban engedélyezte a pápa egy friss vizet („acqua vergine”) adó kút létrehozását, hogy a növendékeknek és a szerzeteseknek legyen elegendő ivóvizük.

Valószínű, hogy P. Casani kezdeményezésére vezették be az iskolában az ének és a zene oktatását, amely nagyon alkalmas volt a tanítványok csoportjainak lelkesítésére.

A lelkipásztori munkában újdonság volt a karácsonyi ünnepek előtti 40 órás szentségimádás bevezetése és a „betlehem” (presepio) felállítása. 1615-ben, Glicerio Landriani³⁴ javaslatára, a tanítás befejezése után hazakísérték a gyermekeket. A tanulókat öt csoportra osztották, minden csoportot két szerzetes kísért. Mindez azért vált lehetségessé, mert a Luccai Kongregációból érkezett új segítő társak megnövelték az iskolában dolgozók számát.

1615-től a San Pantaleonban dolgozó luccai szerzetesek elégedetlenkedni kezdtek: egyrészt nem voltak megelégedve a pápai határozattal, másrészt soknak és fárasztónak találták az iskolai munkát. P. Bernardini és P. Casani, úgy mint Kalazancius, nem voltak gondterheltek. Megbízta ez utóbbit, hogy tájékoztassa a pápát a felmerült nehézségekről. 1615. szeptemberében ő fel is kereste a pápát mondragónai villájában. Ekkor átadott neki egy emlékeztető iratot is, amelyben azt kéri, hogy az Isten Anyjáról nevezett szerzetesrend tagjai kizárólag az iskolai munkának szenteljék magukat. Ez a dolog azonban egyáltalán nem tetszett a luccai szerzeteseknek.

³³ Az egyházmegye papokat az egyházmegye „titulusára” szentelik, a szerzeteseket a szegénység „titulusára” – „ad titulum paupertatis”.

³⁴ Glicerio Landrianiról a későbbiekben bővebben olvashatunk.

8. fejezet: A „páli” kongregáció

V. Pál pápa 1615. szeptemberében a Kalazancius által készített emlékeztető iratot tanulmányozás végett átadta egy bíborosokból álló bizottságnak azzal a meghagyással, hogy készítsenek javaslatot a probléma megoldására. Néhány hónap múlva a munkával megbízott bíborosok bemutatták javaslatukat, mely szerint az Isten Anyjáról nevezett Luccai Kongregáció elsődleges küldetése a Kegyes Iskolákban végzett iskolai munka lenne, de emellett végezhetnének lelkipásztorkodást is saját templomaikban.

Az új helyzetet megtárgyalandó P. Bernardini összehívta a Luccai Kongregáció gyűlését 1616. január másodikára. Egy olyan megoldási javaslatot akart találni, amellyel egyrészt meg lehetett volna tartani a Leonardi Szent János által alapított kongregáció eredeti célkitűzését, másrészt eleget lehetett volna tenni a pápa kívánságának is. Ennek a hosszú, április 20-ig elhúzódó gyűlésnek a végén a következő javaslatot tették: minthogy a Luccai Kongregáció elsődleges célja a lelkek üdvösségének szolgálata, a Kegyes Iskoláknak tagjainak is ezt a célt kell szolgálniuk, hiszen ez az ő célkitűzésük is, csak sajátos eszközükkel, az iskolával.

Ez a javaslat nem tetszett Kalazanciusnak, még kevésbé Giustiniani bíborosnak, aki semmiképpen sem akarta megengedni, hogy az intézménynek kettős célja legyen. Azt akarta, hogy világosan fogalmazzák meg: apostolkodásuk egyetlen formája az iskola, akár Rómában, akár később máshol. A gyűlés javaslata nem tetszett azoknak a luccai szerzeteseknek sem, akik nem akarták, hogy elsődleges szolgálatuk az iskola legyen, és nem akartak szegénységi fogadalmat tenni.

P. Bernardini, aki létrehozta a két társulat egyesülését, és P. Casani, aki ennek nagy támogatója volt, el voltak keseredve. Bánatuk legfőbb oka Giustiniani bíboros elégedetlensége volt, pedig őt kérték föl, hogy bemutassa a pápának a luccai szerzetesek gyűlésének határozatát. A bíboros igen büszke volt arra, hogy tökéletesítheti a Luccai Kongregációt a szerzetesi szegénység fogadalmának bevezetésével és a Kegyes Iskolákkal történt egyesüléssel, mert ezzel biztosítva látta a Kegyes Iskolák fennmaradását, melyeket alapvetően szükségesnek érzett a kereszténység erkölcsi és vallási megújítása szempontjából.

A Szent Pantaleon rendházban sem volt békesség: egyes szerzetesek megtagadták az iskolai munkát, szolidaritást vállalva azokkal, akik ellene voltak e szolgálatnak. P. Casani rektornak sokat kellett tennie azért, hogy megőrizze a szerzetesház nyugalma.

Felelőssége és munkája igencsak megnőtt, amikor Kalazancius Glicerio Landrianival és Gaspere Dragonettivel Frascatiba³⁵ utazott, hogy ott rendházat és iskolát alapítson. Távolléte a Szent Pantaleon rendházban még nehezebbé tette a helyzetet: egyre világosabban kitűnt, hogy a luccai szerzetesek nem akarnak az iskolában dolgozni, mert ezt csak egy, az intézményükre ráerőltetett feladatnak érezték.

Miután Kalazancius visszatért Frascatiból, világossá vált előtte, hogy nem lehet folytatni a Luccai Kongregáció és a Kegyes Iskolák együttműködését, és az egyetlen megoldás az, hogy kérni kell a pápától a szétválasztást.

P. Bernardini azonban nem hagyta magát egykönnyen meggyőzni: egy időre átköltözött a S. Maria in Portico rendházból a San Pantaleonba, hogy közelebb lehessen Kalazanciushoz és P. Casanihoz, és valamilyen módon révbe juttassa a kongregációs gyűlés által készített javaslatot, amelyet még nem hagyott jóvá a pápa. Az volt a véleménye, hogy egy ideig még várni kell, hogy a javaslat megérhessen. De ahogy teltek a napok, a helyzet egyre tarthatatlanabbá vált. Amikor belátta, hogy csak nagyon kevés szerzetese akar a Kegyes Iskolákban dolgozni, elvetette kezdeményezését.

³⁵ *Frascati*: kis város Róma mellett. A második világháborúban lerombolt, majd újjáépített piarista templomban ma is nagy tisztelettel őrzik azt a Szűz Mária képet, amelyet Kalazancius vitt oda az alapításkor.

Legnagyobb szomorúságára 1616. decemberében Kalazanciussal együtt kénytelen volt Giustiniani bíborshoz fordulni, és megkérni, hogy kérjen a pápától egy olyan határozatot, amely a két intézményt szétválasztja.

Az „*Ad ea per quae*” pápai breve³⁶ három hónap múlva érkezett meg, és a Szent Pantaleon rendház kápolnájában olvasták föl. A pápa a ráruházott hatalommal szétválasztotta a két intézményt, és egyúttal létrehozott egy új szerzetes kongregációt, amelynek egyedüli feladata az ifjúság oktatása és nevelése. Bár a szétválás fájdalmas volt, az öröm viszont annál nagyobb, hiszen egy új szerzetes közösség született az Egyházban, az *Isten Anyjáról nevezett Kegyes Iskolák „páli”*³⁷ kongregációja. Hálaadásul elénekelték a *Te Deumot*, amelynek végén a két kongregáció szerzetesei baráti öleléssel elbúcsúztak egymástól.

A szétválasztást elrendelő pápai breve elnyeréséhez benyújtott kérelem szerint az Isten Anyjáról nevezett Luccai Kongregáció tagjainak lehetőségük volt arra, hogy 20 napon belül átléphessenek az új kongregációba. Ezt tették P. Casani, néhány novicius és laikus testvér, akik elhatározták, hogy Kalazanciussal maradnak. Nemsokára még P. Francesco Castelli is csatlakozott hozzájuk.

P. Erra luccai szerzetes szépen leírja, mi vitte rá P. Casanit arra, hogy átlépjen a „páli” kongregációba: „*P. Casani nem azért hagyott el bennünket, mert nem tetszett neki köztünk lenni, hanem mert azt a tökéletes szegénységet és szigorúságot akarta élni, amely kezdetektől fogva megvolt a Kegyes Iskolákban.*”

Abban az időszakban, amelyben a Luccai Kongregáció egyesült a Kegyes Iskolákkal P. Casani megálmodott egy szerzetesrendet, amelynek tagjait három csoportba sorolta: a papok, ők végeznék a lelkipásztorkodást; az iskolai testvérek, ők végeznék a tanítást és az iskolai munkát, és végül a laikus testvérek, akik a mindennapos élet adta feladatokat látnák el és szolgálnák a szerzetes közösséget. Valószínű saját elhatározásából³⁸ írt ezért „*Pusilli gregis idea*” címmel egy rendi szabályzatot. Ez a csodálatosan szép kézírással készült füzetecske mai napig megvan a rendi levéltárban.

9. fejezet: P. Casani, mint novicius magiszter

Az új kongregáció tagjai szerzetesi életüket a két évig tartó noviciátussal kezdték meg P. Casani vezetése alatt, akit Kalazancius nevezett ki novicius magiszternek.

A noviciátus a beöltözéssel vette kezdetét. Szerzetesi ruhának azt választották, melyet általában az ún. „szabályozott papok”³⁹ viseltek: fekete szövetből készült reverenda cingulussal és saru. Az alapító azt akarta, hogy szerzetesei „apostoli öltözetben” dolgozzanak. Az első beöltözés időpontja 1617. március 25-e, Gyümölcsoltó Boldogasszony napja volt, amely abban az évben éppen Nagyszombatra esett.

Giustiniani bíboros saját költségén varratta meg az első tizenöt szerzetes számára a szerzetesi ruhákat, és Kalazanciust ő maga öltöztette be palotájának kápolnájában. A többi tizennégyet az alapító öltöztette be a Szent Pantaleon rendház kápolnájában egy egyszerű, de mégis lebilincselő szertartás keretében. Az eseményeket így írták le a történészek, de az újonnan beöltözöttek egyike, P. Francesco Baldi viszont úgy emlékezett vissza, hogy P. Pietro Casani is a bíboros kezéből kapta a szerzetesi ruhát.

³⁶ A pápai brevét kezdőszavaik alapján tartjuk számon.

³⁷ Utalás a pápa nevére.

³⁸ Egyesek úgy gondolták, hogy Kalazancius kérte föl P. Casanit a rendi szabályzat megírására, amelyet azután nem fogadtak el. Ez az elmélet azonban a mai rendi történészek szerint nem tartható.

³⁹ Azokat a szerzetesrendeket, amelyek megalakulásukkor egyházmegyes papok társulásaként jöttek létre, szabályozott papoknak nevezzük.

Szokás volt, hogy beöltözköskor új, ún. szerzetesi nevet⁴⁰ vettek föl a noviciusok. Kalazancius neve *Giuseppe a Madre di Dio* (az Isten Anyjáról nevezett József) lett, P. Casanié *Pietro della Natività della Beata Maria Vergine* (Szűz Mária születéséről nevezett Péter). Ettől kezdve így írta alá a rendi hivatalos iratokat. A magánéletben leveleit egyszerűen csak így írta alá: Pietro povero (Péter, a szegény).

Egy hónapra rá, 1617. április 20-án P. Casani Kalazancius atyánk előtt szerzetesi fogadalmat tett. Nem tudjuk, hogyan volt lehetséges, hogy ilyen hamar, a többi társát megelőzve fogadalmat tehetett. Talán kérvényt írt a pápához, amelyben kifejtette égő vágyát, hogy megélhesse a szegénység szerzetesi fogadalmát. Tény az, hogy a fent írt napon Frascatiba utazott, ahol Kalazancius előtt, aki erre az alkalomra különleges felhatalmazást kapott, szerzetesi fogadalmat tett tisztaságra, szegénységre és engedelmisségre. Utána visszatért a Szent Pantaleon rendházba.⁴¹

A fogadalomtétel előtt Francesco Contini jegyző jelenlétében rendelkezett vagyonáról: édesapjától kapott évi 500 scudo jövedelmét az Isten Anyjáról nevezett Luccai Kongregációra hagyta, kifejezve ezzel háláját azért a 23 évért, melyet ebben a kongregációban töltött. Édesapjára hagyta anyai örökségét azzal a kéréssel, hogy ossza ki a szegények között. Így P. Casani most már szegény volt nem csak névben, hanem a valóságban is: úgy, amint erre már régóta vágyakozott.

Az új kongregáció noviciusainak száma gyarapodni kezdett, és lassan már nem fértek el a Szent Pantaleon rendházban. Új helyet kellett keresni a noviciátusnak. 1617. július 17-én átköltöztek a Gianicolo dombon lévő San Onofrio rendházba.

P. Casani ebben a házban is nagy lelkesedéssel folytatta novicius magiszteri működését, mindig szem előtt tartva azokat az alapelveket, melyeket Kalazanciustól kapott.

Vezetése alatt a noviciátus valóban hősies időköt élt: tökéletes volt a szilencium, csaknem állandóan elmélkedtek, tökéletes engedelmisségben éltek, igen gyakoriak voltak az önsanyargatások, szigorú böjtök, virrasztások... P. Balditól tudjuk, aki tanúja volt mindennek, hogy a kezdeti lelkesedés akkora volt, hogy már azoknak a próbáknak a pusztá elmesélése, amelyeknek a noviciusok alá voltak vetve, elképesztettek mindenkit. Mivel még nem volt meg a rendi szabályzat (konstitúciók) minden novicius átvette a noviciusmagiszter heves lelkesedését és buzgalmát.

P. Casani különféle eszközöket talált ki arra, hogy a kor szokásának megfelelően a noviciusokat alázatosságra és önmaguk megvetésére szoktassa. Gyakran elküldte őket seprűvel és szemeteszsákkal Róma utcáit takarítani. Máskor elküldte őket a Szent Péter bazilikához, különösen akkor, amikor sok hívó gyűlt össze, hogy kolduljanak, és aztán a kapott holmikat osszák szét a szegények között. Az életrajzírók nagy élvezettel mesélik el, hogy egy alkalommal Glicerio Landriani és Francesco Castelli azt a feladatot kapta, hogy egy hatalmas demizsonnal elmenjenek negyed liter bort vásárolni... P. Casani szószerint és szélsőséges buzgalommal akarta betartatni a Kalazanciustól kapott elveket, hogy a noviciusokba belegyökereztesse a keresztény erényeket. A noviciusok száma pedig nőttön nőtt: tíz hónap alatt 18-ra nőtt a számuk.

1618 elején újból költözniök kellett: az új hely a S. Maria in Via templom mellett volt. Itt halt meg az életszentség hírében 1618. február 15-én tiszteletreméltó⁴² Glicerio Landriani. Halálos ágyánál ott álltak P. Casani és Giustiniani bíboros, aki engedélyt hozott számára a

⁴⁰ Ez a szokás mai napig él, de a szerzetesi nevet csak egyes szerzetek használják a világi életben is: pl. ferencesek, bencések. A piaristák ezt csak a rendi hivatalos iratokban használják.

⁴¹ Ma már tudjuk, hogy Casani Kalazancius előtt tett fogadalmát csak jámborsági cselekedet volt, de nem volt jogi érvénye. Ezért kellett aztán újra szerzetesi fogadalmat tennie 1619-ben Narniban.

⁴² A szentté avatási eljárás első szakaszának lezárásaként a pápa iratot állít ki arról, hogy az illető az erényeket hősies fokban gyakorolta. Ettől fogva a venerabilis/tiszteletreméltó jelző illeti meg.

pápától, hogy halála előtt szerzetesi fogadalmat tehessen. Szent életét ismerve Kalazancius halála után azonnal megindította szentté avatási eljárását, amelyben [P. Casani is tanúskodott](#).

A noviciusok nevelésére vonatkozó, Kalazanciustól kapott útmutatások hasznosak voltak ugyan, de nem voltak elegendők. Így P. Casanit bízták meg a „Regulae novitiorum” (a noviciusok szabályzata) megírásával. Ezek a szabályok igen hasznosnak bizonyultak a piarista noviciusok nevelésére, és sok szerzetest indítottak el a keresztény tökéletességre vezető úton.

P. Casani nagy önmegtagadással végezte a novicius magiszteri munkát, meg volt róla győződve ugyanis, hogy a kezdeti jó nevelés a kongregáció jövőjének záloga.

10. fejezet: Alapítás Narniban

1618. októberében P. Casani hét szerzetestársával útra kelt Rómából Narni városába, amely ma Terni provinciához tartozik. Kalazancius nevében kellett itt megtelepítenie a Kegyes Iskolákat. Ez volt Rómán kívül – Frascati után – a második alapítás, az új rendháznak P. Casani lett a rektora.

Ezt az alapítást a városka előljárósága kérte, és Kalazancius nem tudott nemet mondani kérésükre, már csak azért sem, mert a Kegyes Iskolák nagy pártfogója, Giustiniani bíboros is támogatta a kérést, hiszen ő volt a terület birtokosa.

A nyolc szerzetest nagy ünnepélyességgel fogadták. Az első időkben a Scotti család palotájában szállásolták el őket, innen a Calderari palotába költöztek arra várva, hogy elkészüljön a Piazza dei Priorin álló Palazzo Vecchio⁴³ előkészítése az iskola és rendház számára.

November 15-én a városi előkelőségek jelenlétében kezdték el ünnepélyesen az új tanévet. A helyi püspök lekipásztori elfoglaltsága miatt nem tudott elmenni, de képviselte őt a Vicarius Generalis⁴⁴, akit elkísértek a kanonokok és a papság. P. Casani meghívására különböző szerzetesek is részt vettek az ünnepségen.

Az ünnepségre előkészítettek egy nagy termet egy selyemmel borított trónussal. Fölötte és mellette olasz és latin nyelvű versek voltak olvashatók, melyek a várost, a püspököt, a kormányzót és a vezetőséget éltették. A padlót felszórták virágokkal és illatos füvekkel.

Az ünnepi beszédet P. Francesco Baldi tartotta, és mindenkinek nagyon tetszett, nemcsak a tartalma, hanem az előadás módja miatt is. A jelenlévők kézbe kapták a szónoklat másolatát a latin nyelvű szövegekkel együtt. Nagy taps közben olvasták fel az iskola szabályzatát. Végül az ünnepség befejezéseképpen szentmisét mutattak be. Az iskolai oktatást hamarosan elkezdték a városiak nagy meglepedésére.

P. Casani lekipásztori buzgósága is hamar ismertté vált, kinevezték a Nemesi Kongregáció gyóntatójává, ez 1602 óta működött a városban. Mindenszentek ünnepén és az azt követő vasárnapon szentmisét is mutatott be számukra.

Mint rektornak és az iskola vezetőjének, az ő feladata volt beosztani az iskolai munkába a szerzeteseket. Az 1618/19-es tanévben három osztályban tanítottak. Az 1619/20-as tanévtől még másik két osztályt is nyitottak, és ezt az öt osztályt a következő módon rendezték el: a legkisebbek, a számtan, a grammatika, az irodalom és a retorika osztálya. Az első két osztályban a számolás, az olvasás és az írás alapelemeit sajátították el, a grammatikát két évig tanították, az irodalmat és a retorikát fél-fél évig.

⁴³ Az épület ma is áll, jelenleg – a történelem fíntoraként – a kommunista párt helyi alapszervezete működik benne.

⁴⁴ *vicarius generalis*: általános helynök, a püspök helyettese.

Az erkölcsi és vallásos nevelés biztosítására a tanulók minden nap, a tanítás végeztével szentmisén vettek részt, bevezették az „oratio continuát”⁴⁵, havonként végeztek szentgyónást, rendszeresen részt vettek hitoktatáson és gyakran járultak szentáldozáshoz. Ünnepnapokon délelőtt Oratóriumot⁴⁶ tartottak, és itt a katekizmust oktatták nekik. Kora délután elimádkozták az esti dicséretet, és prédikációt hallgattak, utána egy atya kíséretével sétáltak vagy játszottak. Ha a városka valamelyik konfraternitása körmenetet tartott, azon az egész iskola részt vett.

A Palazzo Vecchio mellett – ahol a piaristák laktak – építtettek egy kis templomot San Casio tiszteletére. Ez a szent egykor Narni püspöke volt, a város védőszentjeként tisztelték, és Luccában temettek el. Az ötlet, hogy az ő tiszteletére szenteljék a templomot, kétségen kívül P. Casanitól származott. Kalazanciusnak, Giustiniani bíboros és a városi vezetőség segítségével sikerült elérnie, hogy Lucca városától a szent egy jelentős ereklyéjét megkapják, és azt a templomban helyezték el. Így sikerült felvirágoztatnia San Casio tiszteletét, amely igen nagy lelki hasznot hozott a hívek körében.

1619. februárjában P. Casani meghívására Kalazancius meglátogatta a szerzetes közösséget és iskolát. Alkalma nyílt megvizsgálni szerzetesei munkáját, és tanácsokat is adott nekik, hogyan lehetne még jobban működniök a lakosság javára. Többek között megígérte, hogy elküldi Rómából a „Libro delle Laudi spirituali” (Lelki dicséret) c. könyvet, amelyet főleg a diákok társulataiban használtak. A hitoktatás nagyon fontos helyet foglalt el Narniban a Kegyes Iskolákban, és igen jól működött P. Lorenzo Santilli irányítása mellett, aki igen jártas volt ezen a területen.

Kalazancius ez év októberében még egyszer elutazott Narniba, mégpedig azért, hogy jelen lehessen, amikor vendégül látják Giustiniani bíborost, aki Lorettóból hazatérve megállt Narniban. A bíboros és a vele utazó két prelátus tiszteletére irodalmi estet rendeztek. Giustiniani bíboros igen-igen meg volt elégedve a fogadtatással, olyannyira, hogy azt tanácsolta Ludovisi bíborosnak, aki később pápa lett, hogy amikor Rómából visszautazik püspöki székhelyére, Bolognába, feltétlenül álljon meg Narniban.

A Narniban dolgozó szerzetesek még csak noviciusok voltak, ezért az alapító pápai brevében előírt két év elteltével szerzetesi fogadalmat tehetek. A szertartásra 1619. április elsején került sor. P. Casani a püspöki kápolnában a püspök előtt tett fogadalmat⁴⁷, a többiek az iskola templomában P. Casani előtt, akit Kalazancius bízott meg ezzel a tisztséggel. P. Casanin kívül a következők tettek fogadalmat: P. Viviano Viviani, P. Francesco Baldi, P. Giovanni Costantini és Fr. Simone Castiglioncelli.

1619 nyarán P. Casani néhány napra Luccába utazott, talán az ottani fürdőkben kúrálta magát. Ez alkalommal viszontláthatta idős édesapját a S. Maria di Corteorlandini rendházban.

A Narniban lévő piarista rendház tagjai ideális szerzetesi életet éltek: végezték az iskolai munkát és a lelkipásztorkodást. Visszavonult, jámbor, de derűs és vidám életük a lakosság nagy épülésére vált.

P. Casani azok kívánságára, akik a Kegyes Iskolák templomába jártak, 1619. júliusában megalapította a „Haldoklók Konfraternitását”, ehhez férfiak és nők is tartoztak. A konfraternitás célja az imádság, a szentségek gyakori vétele és más jámborsági gyakorlatok végzése volt.

P. Casani, amíg Narniban tartózkodott, gyóntatója volt a S. Bernardo kolostor apácáinak. Nagy lelkipásztori buzgósággal végezte ezt a feladatát, és arra törekedett, hogy megújítsa a közösség életét a szegénység szellemében.

⁴⁵ Kalazancius kezdeményezésére a tanulók kisebb csoportokban folyamatosan, egymást váltva egy-egy szerzetes vezetésével közösen imádkoztak a kápolnában vagy a templomban.

⁴⁶ *Oratórium*: szervezett és rendszeres vallásos összejövetel, ahol imádkoznak, és hittant tanulnak.

⁴⁷ Ld. a IX. fejezet ide vonatkozó 41. jegyzetét.

Ezért történhetett meg egy napon, amikor arról prédikált az apácáknak, hogy milyen nagy veszedelmet jelent az, ha valaki nem tartja meg a szent szegénység fogadalmát, hogy az apátnő P. Casani elé térdelt, és átadta neki annak a doboznak a kulcsát, amelyben elrejtett holmijait tartotta. Példáját azonnal másik kilenc nővér is követte. Ez eset után hivatalos kérelemmel fordultak a püspökhöz, hogy reformálja meg a kolostor életét a szent szegénység szellemében. A püspök elküldte vikáriusát megvizsgálni a helyzetet, aztán jóváhagyását adta. Kalazancius atyánk is, amikor Narniban tartózkodott, nagy segítségére volt az apácáknak szerzetesi életük megreformálásában.

Október közepén Kalazancius Rómába hívta P. Casanit, és különböző megbízásokat adott neki. 1622. májusában tért vissza Narniba, de már csak rövid ideig maradt, mert őt bízták meg a savonai alapítás megszervezésével.

11. fejezet: A Piarista Rend

Giustiniani bíboros, a Kegyes Iskolák protektora megbízta Kalazanciust, hogy utazzon el Rómából, és írja meg a „páli” kongregáció szabályzatát, a konstitúciókat. Kalazancius ezért elutazott Narniba, ahová 1620 októberének végén érkezett meg. Elutazása előtt Rómába hívta P. Casanit, megbízta a noviciátus felügyeletével P. Francesco Castelli helyett. A noviciátust ebben az időben ismét áthelyezték a gianicolói San Onofrio rendházba, amelyet ebben az évben vásároltak meg.

P. Casaniban megvolt a jó nevelő minden adottsága: nagy gyakorlata volt az írásban, kiválóan tudta a latin nyelvet, igen jó szónok volt, ismerte az aritmetikát, igen jó filozófiai és teológiai felkészültséggel rendelkezett és kiválóan tudott bánni a fiatalokkal. Nagy gyakorlata volt a kézi munkákban is. Amikor visszatért Rómába, kiváló egészségnek örvendett. El tudjuk képzelni, hogy milyen lelkesedéssel vetette bele magát újból a noviciusok nevelésébe. Ezenkívül sok minden mással is kellett foglalkozni, azokkal a megbízatásokkal, melyeket Kalazanciustól kapott.

1620. december 5-én meghalt Orazio Lancillotti bíboros, római patrícius, aki Kalazancius jóbarátja volt. Részt vett annak a bíborosi bizottságnak a munkájában, amely kinyilvánította, hogy az Isten Anyjáról nevezett Luccai Kongregáció elsődleges feladata a Kegyes Iskolákban végzendő munka legyen. Jól ismerte a Kegyes Iskolákat, mert a Szent Pantaleon rendházhoz közel lakott. Végrendelétében hater ezer székűt hagyott a Kegyes Iskolákra. Kalazancius Narniból utasította P. Giovanni Garcia del Castillót, a Szent Pantaleon rektorát, hogy ünnepélyes temetést tartsanak. A gyászbeszéd megtartására azt sugallta, hogy P. Casanit kérjék föl, vagy barátját, Andrea Baianót. Nagy valószínűséggel végül is P. Casani tartotta a beszédet.

1621. január 31-én meghalt V. Pál pápa, aki igen közel állt a Kegyes Iskolák kongregációjához, hiszen az az ő nevét („páli”) viselte. Utódja Alessandro Ludovisi bíboros lett, aki XV. Gergely névvel követte őt a trónon, és szintén jótévője volt Kalazancius iskolájának. Kalazancius és P. Casani is jól ismerték, hiszen két éve vendégül látták Narniban.

Megválasztásának napján – 1624. február 9-én – Kalazancius még Narniban tartózkodott, és már majdnem befejezte a konstitúciók írását. Nagyöbjt kezdetén visszatért Rómába, és a San Onofrio rendházban lakott, itt maradt több mint egy hónapig. Első dolga az volt, hogy tisztelegjen az új pápánál, és átadjon neki ajándékképpen egy latin költeményt, amelyet P. Francesco Baldi írt. A következő napokban – talán magának a pápának a biztatására – elkészített egy beadványt, amelyben két dolgot kért: egyrészt a konstitúciók jóváhagyását, másrészt azt, hogy a „páli” kongregáció kapja meg a szerzetesrendi rangot. Az ezzel foglalkozó pápai kongregációnak is átadott egy példányt a frissen megírt konstitúciókból P.

Casani másolatában Giustiniani bíboros közvetítésével. E kiváló kardinálisnak ez volt az utolsó jótette, mert pár napra rá, március 26-án meghalt. Kalazancius és rendtársai nagyon megsiratták, mert jól tudták, hogy milyen sokat tett a Kegyes Iskolák fennmaradása és elterjesztése érdekében.

Az a pápai kongregáció, amelynek el kellett bírálnia Kalazancius kérését a „páli” kongregáció szerzetesrenddé válása érdekében, a kérés ellen foglalt állást. A kongregáció vezető prefektusa, Michelangelo Tonti bíboros személy szerint is ellene volt a kérésnek, és megint csak a IV. Lateráni zsinat 13. kánonjára hivatkozott, amely megtiltotta az Egyházban új szerzetesrendek alapítását. Emlékezünk, hogy 1615-ben P. Casani már összeállított egy beadványt, amelyben Aquinói Szent Tamás és Bellarmino bíboros tanítására alapozva kifejtette, hogy a Lateráni zsinat nem tiltja meg olyan szerzetesrendek alapítását, amelyek szükségesek és hasznosak. Ugyanezt tette most Kalazancius is a híressé vált Tonti bíboroshoz intézett iratában: szenvedélyes hangon és kiváló ékesszólással bizonyította, hogy a Kegyes Iskolák nem csak hasznosak az Egyház számára, hanem szükségesek is. Ez a beadvány elérte a kívánt hatást.

1621. november 18-án XV. Gergely pápa közzétette „*In supremo*” kezdetű brevét, amelyben engedélyezi, hogy a Kegyes Iskolák „páli” kongregációja ünnepélyes fogadalmas szerzetesrend legyen. El tudjuk képzelni Kalazancius, P. Casani és a többi piarista atya örömét. Még ebben az évben az Isten Anyjáról nevezett Luccai Kongregáció is szerzetesrenddé vált. 1622. január 31-én pedig a Kalazancius által írt konstitúciók is megkapták a pápai jóváhagyást.

Pár hónap múlva Tonti bíboros, aki igen sokat tett azért, hogy a Kegyes Iskolák megkapják a szerzetesrendi rangot, súlyosan megbetegedett. Halála előtt két igen jelentős gesztust tett: egyrészt minden vagyonát a Collegium Nazarenumra hagyta azzal a kívánsággal, hogy azt a piarista atyák vezessék, másrészt kifejezte akaratát, hogy az első piaristák előtte tegyenek ünnepélyes fogadalmat⁴⁸.

Április 20-án Kalazancius és asszisztensei, akik között ott volt P. Casani is, ünnepélyes szerzetesi fogadalmat tettek a haldokló Tonti bíboros előtt. Ezután elmentek a Santa Maria Maggiore bazilika Paolina kápolnájába, és ott a papság és a hívek jelenlétében megújították fogadalmaikat. P. Casani így örökíti meg az eseményeket még aznap P. Giovanni B. Costantinihez írt levelében: „*Ma délelőtt a haldokló Tonti bíboros előtt tettünk ünnepélyes fogadalmat, majd elmentünk a házából a Santa Maria Maggore bazilikába. Ott atyánk⁴⁹ szentmiséje után megújítottuk azokat a Szűz Mária oltára előtt karingben és stólában.*”

Kétségek támadtak azonban afelől, hogy jogilag érvényesek voltak-e ezek a fogadalmak, mert nem lehetett tudni, hogy Tonti bíborosnak volt-e fölhatalmazása a fogadalmak kivételére. Ezért Kalazancius egy újabb iratot intézett a pápához, aki ugyanez év április 28-án engedélyt adott Kalazanciusnak és társainak, hogy egy a pápa által kijelölt prelátus előtt megújítsák fogadalmaikat. Ugyanebben az iratban a pápa kinevezte Kalazanciust hat évre a Piarista Rend egyetemes rendfőnökévé (Superior Generalis), P. Casanit pedig első asszisztensnek. 1622. május 7-én Kalazancius P. Casanival és másik három szerzetessel együtt megújította fogadalmát Mons. Pietro Lombard Armagh (Írország) érseke előtt. A szertartást a San Onofrio rendházban lévő noviciátusban tartották. Így most már P. Casani elérte azt, amiről eddigi életében álmodott, teljesen Istennek szentelhette életét egy ünnepélyes fogadalmas szerzetesrendben.

Kevéssel később Kalazancius utasítására P. Casani a nemrég alapított norciai rendházba utazott, és elvitte az új konstitúciókat az ottani szerzeteseknek. Ez alkalommal előtte tett

⁴⁸ A noviciátus befejeztével a szerzetesek ideiglenes (egyszerű) szerzetesi fogadalmat tesznek. Ez a fogadalom (a szerzetesrend szabályzata szerint) egy vagy több évig érvényes és évenként meghosszabbítható. Az előírt idő eltelté után tehetnek a jelöltek – előjárói engedéllyel – egész életre szóló örök (ünnepélyes) fogadalmat.

⁴⁹ Kalazancius

fogadalmat két fiatal piarista: Nicola de Lorenzetti és Luca Agresto. Május 28-án a rendalapító Narni, Carcare és Fanano rendházakba küldte hivatalos látogatásra, amelynek fő célja az volt, hogy az ottani szerzetesek megismerjék a rendi konstitúciókat, és azokhoz szabják szerzetesi életüket.

12. fejezet: Savonában

A Narniban végzett látogatás befejeztével P. Casani visszatért Rómába, és beszámolt Kalazanciusnak a tapasztalatakról. A rendalapító kissé meglepetve tájékoztatta arról, hogy meghívást kaptak: Savona városa azt kérte, hogy ott is alapítsanak iskolát. A dolog azért volt meglepő, mert az előző évben, 1621-ben már alapítottak egy szerzetesházat Savona szomszédságában, Carcarében a Castellani testvérek kérésére, akik a pápai udvarban dolgoztak. Most pedig egy másik kérést kaptak, amely sokkal felelősségteljesebbnek látszott, mint az előbbi.

A kezdeményezés egy savonai nemesembertől, Mons. Alessandro Abbatitól indult ki, aki apostoli protonotarius⁵⁰ volt, és más egyháziakkal együtt Rómába érkezett ügyeit intézni. Római tartózkodása alatt sokat hallott beszélni a Kegyes Iskolákról, így született meg benne az a vágy, hogy megtelepítse a rendet saját városában is. Elment a Szent Pantaleon rendházba, és igyekezett rábeszélni Kalazanciusra, hogy tegyen eleget kívánságának. Kalazancius eleinte ellene volt a kérésnek, mert nem volt elegendő felkészült szerzetese, de végül aztán engedett, és három igen kiváló szerzetest bocsátott Mons. Abbati rendelkezésére. Ezek voltak P. Pietro Casani, P. Francesco Castelli és P. Francesco Michelini, akik mindhárman készek voltak eleget tenni Kalazancius rendelkezésének.

Savona, Ligúria kikötője már közel egy évszázada elvesztette önállóságát, és a Genovai Köztársasághoz tartozott. A város helyzete nem volt jó, sőt egyre inkább rosszabbodni látszott, bár lakói sokféle kezdeményezéssel próbálták ennek elejét venni. A várost kormányzó vének tanácsa meglehetősen borúlátó volt. Amikor nyilvánosságra került Mons. Abbati terve, hamar megértették, hogy ha javítani akarnak a város helyzetén, akkor azt az új generációval kell elkezdni, mégpedig úgy, hogy jó oktatást és kiváló nevelést biztosítsanak számára. Ezért nagyon hamar elfogadták Mons. Abbati kérelmét, és nagyon gyorsan létrejött a megállapodás a város vezetősége és a piarista atyák között. A Piarista Rend tagjai kötelezték magukat arra, hogy ingyenesen oktatják a város gyermekeit és ellátnak a lelkipásztori munkát, ennek fejében a város gondoskodik megélhetésükről.

Miután megszerezték a helyi püspök és a városban működő más hasonló jellegű intézmények hozzájárulását, a piaristák nekiláttak az alapításnak. Az első időben a városba érkezett három piarista Mons. Abbati igencsak tágas házában szállt meg, volt itt hely még az iskolának és egy kápolnának is. Az alapítás időpontja a hagyomány szerint 1622. szeptember 2.

November elsején, Mindenszentek ünnepén került sor az alapítás ünnepélyes szertartására, nagy valószínűséggel hasonló módon, mint Narniban az iskolaavatás: hivatalos ünnepi beszéddel, a megjelentek üdvözlésével és szentmisével. Pár nap múlva megkezdődött a tanítás. Nyolc osztályt nyitottak, amelyeket háromszáz diák látogatott. Az alapítási szerződés szerint az atyák a következő tárgyakat tanították: olvasás, írás, számolás, grammatika, irodalom és retorika.

A kor krónikásai nagy meglepéssel nyugtázták, hogy amikor megnyílt a piarista iskola, egyszerre megváltozott a város arculata: régen a gyerekek uralták az utcákat, és nem

---

⁵⁰ *apostoli protonotarius*: a pápától kapott egyházi papi rang.

egyszer csatatérre változtatták azokat. Most mintha új levegő érkezett volna ide: visszatért a városba a nyugalom.

P. Casani volt a rendház rektora, ő szervezte a szerzetes életet és az iskolai munkát, mint ahogy tette ezt Rómában és Narniban is. A diákok vallásos nevelését személyesen végezte: Savonában is alapított kongregációkat, és ügyesen használta fel mindehhez a zenét és az éneklést.

A Piarista Rend savonai meggyökeresedésének nagy előmozdítója volt Sig. Domenico Pizzardi, aki éveken át a városi előljáróságban dolgozott, és ismert minden kiskaput, hogyan lehet engedélyeket és segélyeket megszerezni. Miután belépett a Piarista Rendbe, ennek javára jól fel tudta használni ilyen irányú ismereteit. Neki köszönhető, hogy 1629-ben sikerült fölszentelni új templomukat, és 1630-ban az új, józan tervek alapján készült iskolaépületet. Sajnos 1648-ban, amikor a löportorony felrobbant, ezek az épületek is rombadőltek.

P. Casani egyik legfontosabb törekvése volt a hivatások keresése és gondozása: úgy tűnik, hogy tehetsége volt ehhez a munkához. Valóban, Savonából és környékéről egymás után érkeztek a jelentkezők a Piarista Rendbe. 1622. december 18-án öltötte fel a szerzetes ruhát Giovanni Stefano Franchi. Más fiatalok is szerettek volna beöltözni, de P. Casani várt még néhány hónapot, már csak azért is, mert hírért vette, hogy Kalazancius a következő évben meg akarja látogatni a Carcarében és Savonában lévő új alapításokat.

Kalazancius 1623. április 7-én érkezett Savonában, és azonnal elutazott Carcaréba, ahol vagy tíz napig maradt: igen nagy örömet és lelki hasznot hozott a Bormida völgy e városkájába. Április 23-án visszatért Savonába, ahol beöltöztetett három fiatal jelentkezőt. Fehérvasárnap volt⁵¹. A szertartást Kalazancius vezette, részt vett rajta a savonai nemes ifjúság színe java. Hárman öltötték fel a szerzetes ruhát ezen a napon: Giovanni Antonio Caldera, Monesiglio márkija, Giovanni Antonio Carretto, Gorzegno márkia fia és Giovanni Battista Barona nemes ifjú.

Kalazancius látogatása nem is végződhetett volna jobban. Biztos, hogy a rendalapító nagy megelégedéssel nyugtázta iskoláinak ilyen szép fejlődését ezen a vidéken.

Más személyek is beléptek a piarista rendbe ebben az évben: április 30-án Domenico Pizzardi, a városvezetőségi titkár. Özvegyember volt, és életének hátralévő részét Istennek akarta szentelni. Fia, Ottavio is követte őt a szerzetbe lépéssel. Beöltözésének napján felvette a kisebb papi rendeket is. A következő napon részt vehetett fia, és egy másik ifjú, Francesco Pavese beöltözésén.

A hivatások ilyen nagy száma szükségessé tette, hogy noviciátusi rendházat nyissanak. Megszerezték a megfelelő engedélyeket, és Caterina Fea d'Oria asszonytól bérbevettek egy kertes házat, amely a San Giovanni városrészben volt, nem messze a Paolai Szent Ferenc szerzeteseinek kolostorától. Noviciusmagiszternek P. Francesco Castellit nevezték ki. Még ebben az évben újabb három fiatal lépett be a rendbe, köztük Vincenzo Berro, Kalazancius későbbi életrajzírója és a piarista rend első történetírója⁵².

P. Casani igencsak meg lehetett elégedve: egy év leforgása alatt két szerzetesházat alapítottak és tizenhárman léptek be a noviciátusba. Volt miért hálát adni a mi Urunknak.

13. fejezet: Ligúr provinciális

Ligúriában három szerzetes háza volt már a Piarista Rendnek, kettő Savonában, egy Carcarében, ezért Kalazancius generális atya ezekből szerzetesi rendtartományt (provincia)

⁵¹ Húsvét 2. vasárnapjának régebbi neve.

⁵² Kalazanci Szent Józsefről és a piarista rend első, viharos évtizedeiről írt műve eredeti, olasz nyelven olvasható az *Archivum Scholarum Piarum* c. folyóirat 21–24. számaiban.

hozott létre Genovai Rendtartomány néven. Ez volt az első provincia a rendben. 1623. július 10-én P. Casanit nevezte ki tartományfőnöknek (provinciális). Mindez jele volt a piarista rend meginduló terjeszkedésének.

Az új provinciális atya első gondja az volt, hogy másik helyet keressen a noviciátusi rendháznak, mert a Caterina d'Oria asszonytól bérelt ház már kicsinek bizonyult. Genovában szeretett volna alkalmas házat találni. 1623. októberében Camilla d'Oria hercegnő följánlotta P. Casaninak egyik üresen álló palotáját Genova környékén, Oreginában, de ez a kezdeményezés nem járt sikerrel.

Ez év októberének második felében P. Casani Carcaréba utazott, ahol a piarista iskolát nagy megbecsülés övezte, és ahol igen sok fiatal akart belépni a rendbe. A provinciális atya tizenkettőt választott ki közülük. Az ünnepélyes szertartásra október negyedikén, Szent Ferenc ünnepén került sor a városka főterén nagy tömeg jelenlétében. P. Casani ráadta a szerzetesi ruhát a tizenkét jelöltre, majd a savonai noviciátusba küldte őket.

1623. októberének második felében került sor ugyancsak Carcaréban a generális atya rendelkezésére az első rendtartományi gyűlésre (provinciai káptalan). A gyűlés célja az volt, hogy előmozdítsa a konstitúciók „teljes és tökéletes” megtartását. A káptalanon mindössze hárman vettek részt: P. Casani provinciális, aki generálisi asszisztens is volt, P. Antonio Taccioni és P. Francesco Castelli, aki szintén generálisi asszisztens volt és a noviciusok mestere. Jelentős határozatokat hoztak, amelyek mind a szerzetesi élet és az iskola működésének jobbítására voltak hivatva.

A tizenkét új novicius megérkeztével a savonai ház végképp kicsinek bizonyult. Többek között nem volt a háznak saját temploma, ezért a noviciusok vagy a Paolai Szent Ferenc atyáihoz vagy a karmelita apácákhoz jártak misére. Ezért P. Casani elhatározta, hogy a tizenkét újonnan Carcaréban beöltözött noviciust Rómába küldi.

Egy genovai alapításhoz meg kellett szerezni a köztársaság szenátusának és a püspöknek az engedélyét. P. Casani elutazott Genovába és az Oregina városrészben lakott. Itt a megkeseredett lelkű lakosok hajlandók lettek volna a piaristák befogadására. Ebben a városrészben ugyanis nem volt megszervezve a lelkipásztori ellátás. Évekkel előbb a lakosok kamalduli szerzeteseket hívtak meg, de ez nem járt sikerrel. Amikor megtudták, hogy a piarista atyák éppen az ő városrészükben kívánnak egy szerzetesházat nyitni, azonnal megszerezték ehhez az engedélyt a szenátustól, de azt is kikötötték, hogy a szerzetesek a lelkipásztori munka mellett tanítsák is iskolájukban gyermekeiket írásra, olvasásra, számolásra és zenére. 1623. október 28-án a Genovai Köztársaság szenátusa megadta az engedélyt az alapításhoz. P. Casani személyesen kérte meg az engedélyt a püspökségtől, ezt ugyanez év december 11-én kapta meg.

Miután minden engedély a kezében volt, P. Casani megkezdte az alkalmas épület keresését. Ottartózkodása alatt Filippo Calissano, egy jámbor úriember házában lakott, aki feleségével élt ott. Nagy örömmel látták vendégül P. Casanit. Sajnos azonban nem volt könnyű megfelelő helyet találni a noviciátus számára.

1624. február 2-án P. Casani Savonába ment, hogy részt vegyen az ottani iskola ünnepélyén. Jelentős esemény volt, mert az első alkalommal ünnepelték meg az iskola templomának búcsúját. Jelen voltak a városi előkelőségek és a savonai nemesek. A szereplők közül az egyik, Benedetto Salviati nagy lelkesedései szavalt el egy, a Madonna tiszteletére költött művet. Szavaltának végéfé, amikor magát az Istennek és a Boldogságos Szűznek ajánlotta, a következő történt – P. Vincenzo Berro elbeszélése szerint: *„egy bizonyos ponton elhajította a kalapját, hagyta, hogy leessen a kabátja, majd hajadonfőtt lerochanva a katedráról P. Casani lába elé vetette magát, és kérte, hogy adja rá a mi szent ruhánkat. Mindez a közönség körében nagy meghatottságot eredményezett, egyesek könnyeztek, mi pedig nagyon örvendeztünk.”*

Visszatérve Genovába, folytatta a kutatást az új noviciátusi rendház megnyitása érdekében, elmúlt pár hónap, mire 1624. február 26-án sikerrel járt keresése. A ház az oregonai városrészben volt, túl a Szent Tamás kapun, Sig. Giovanni Battista Casanuova villája fölött, és Riccardi főjegyző háza mellett. Mivel itt nem volt saját templomuk egy közeli kápolnát használtak. Ide költözött át a noviciátus Savonából 1624 februárjában. A noviciusmagiszter P. Casani lett.

Bizony nem volt könnyű a noviciusok sorsa Oregonában. A ház meglehetősen kényelmetlen volt, a szegénység egészen szélsőséges: alamizsnákból tartották fenn magukat. Ezenkívül ebben az évben igencsak kemény volt a tél, szenvedtek a hidegtől. Ha még ehhez hozzágondoljuk azokat a penitenciákat és önsanyargatásokat, amelyeket P. Casani rótt a noviciusokra, el tudjuk képzelni, milyen irgalmatlanul kemény életet éltek. De mégis: elégedettek voltak, mert a noviciusokban égett a buzgóság és az őszinte akarat, hogy a tökéletesség útján járjanak.

Annak ellenére, hogy ilyen kemény élet folyt a noviciátusban, nagyon sok ifjú kérte a felvételét a rendbe. Végül is határozatot kértek Kalazanciustól, hogy mérsékeljék a noviciusok felvételét. Kalazancius egy vizitátort küldött meglátogatni a provincia házait, ezután pedig elrendelte, hogy csak a generális atya engedélyével lehet noviciusokat fölvenni.

1624. március 25-én P. Casani örömeire 12 novicius tett fogadalmat a savonai házban. Ebben az évben kilenc novicius vette föl a szerzetes ruhát Oregonában.

A nyár folyamán – P. Berro elbeszéléséből tudjuk – P. Casani egy zárándokutat tett Torinóba, ahol nagy örömeire megnézhetette a turini leplet. Ez az utolsó adat, melyet ligúriai működéséről tudunk.

P. Casani, mint tartományfőnök is megmutatta néhány rendkívüli képességét: mindenekelőtt bízott a fiatalokban, akik aztán bőségesen visszafizették ezt a bizalmat, tökéletesen rá tudott hagyni az Isteni Gondviselésre, akármilyen munkába is fogott. Bele tudta csepegtetni a noviciusokba a tökéletesség utáni vágyat, amelyre maga adott példát szigorú, munkás és önmegtagadó életvitellel. Kiválóan és eredményesen tudott tárgyalni a hivatalos szervekkel és a nemesi családokkal is, nagy tiszteletet és megbecsülést szerezve ezzel saját személye iránt, de a Piarista Rend iránt is.

1625 kezdetén P. Casani két dolgot szeretett volna megvalósítani: egy alkalmasabb házat találni a noviciátus számára, és iskolát nyitni Genovában. Mindkét vágya megvalósult, de már nem az ő munkájával, mert a generális atya ismét Rómába hívta.

14. fejezet: Rövid római tartózkodás

Az 1625-ös szentévben P. Casaninak el kellett hagynia Ligúriát, és vissza kellett térnie Rómába, mert a generális atya hívatta és új megbízásokkal látta el. Szeptember végén érkezett meg hat noviciusával.

Kalazanciusnak az volt a gondolata, hogy P. Casani és P. Paolo Ottonelli, carcerei rektor elnyerhessék az ilyenkor szokásos jubileumi búcsút. Ezért írt P. Castellinek így: „*P. Francescónak (Castelli) most nem kell eljönnie, mert neki lesz még alkalma megünnepelni egy másik szentévet.*” Mi volt ez? Jövendölés? Mert bizony P. Ottonelli egy évre rá elhunyt, és P. Casani sem vehetett részt a következő szentéven, mert 1647-ben meghalt.

A másik ok, amiért Kalazancius P. Casanit Rómába hívta az volt, hogy valószínűleg Bécsbe akarta küldeni, hogy ott valósítson meg egy alapítást. Erre azonban nem került sor.

P. Casani Rómába érkezve csatlakozott az Európa minden részéből érkező zárándokokhoz, hogy elnyerje a szentévben engedélyezett teljes búcsút. Amikor meglátogatta a lateráni bazilikát, bizonyára visszaemlékezett az előző, 1600-as szentévre, amely folyamán pappá szentelték.

A generális atya most ismét rábízta a noviciusok nevelését. A noviciátusi ház jelenleg a Quattro Fontane mellett volt. Előzőleg P. Melchiorre Alacchi volt a noviciusmagiszter, egy eredeti és tevékeny ember, akit Kalazancius is tisztelt különösen nagy gyakorlati érzéke és ügybuzgalma miatt. Nagyon ügyesen átalakította a Quattro Fontane mellett megvásárolt három házikót a noviciátus céljaira, de sajnos mindezt a noviciusnevelés kárára, mert a noviciusok inkább a kézi munkákkal voltak elfoglalva mint kőművesek és ácsok, semmint hogy a lelki életet ápták volna. Kalazancius ez nagyon aggasztotta, és ezért kereste a módját, hogy P. Alacchit eltávolítsa Rómából. Megbízta ezért a nápolyi és szicíliai alapítás rendezésével, a noviciusokat pedig P. Casanira bízta. Ő 1625. október elsején kezdte meg a munkát.

Kalazancius azt remélte, hogy a noviciátus most már visszanyeri eredeti buzgóságát, és főleg a lelki élet visszanyeri elsőbbségét, hiszen enélkül lehetetlen jó nevelést adni. P. Casani csakugyan nagy ügybuzgósággal látott munkához, úgyhogy Kalazancius igen meg volt elégedve a noviciátus működésével – olvashatjuk egy későbbi levelében. Ebben az időszakban megbízta még P. Casanit P. Paolo Ottonelli helyett a prokurátor⁵³ teendőik végzésével is.

Csak rövid ideig, talán hat hónapig volt noviciusmagiszter. P. Melchiorre Alacchit, akinek nem sikerült a dél-itáliai alapításokat létrehozni, Kalazancius visszahívta Rómába, és megint rábízta a noviciátus vezetését. Ennek a döntésének is gyakorlati okai voltak. Mons. Sestilio Mazzurro jelentős összeget hagyományozott a Kegyes Iskolák Quattro Fontane melletti noviciátusa számára: ezért azt akarta, hogy P. Alacchi, mint gyakorlati ember fejezze be végleg a noviciátus kialakítását. Azonkívül P. Casani, mint prokurátor hivatala miatt kénytelen volt többször távol lenni közösségétől.

1625-ben nehéz napokat élt át a piarista közösség. VIII. Orbán pápa általános látogatást rendelt el Róma minden templomában, szerzetes közösségében és kultikus helyén. A Szent Pantaleon is a meglátogatandó templomok között szerepelt. Mindez egy teljesen megszokott, általános látogatásnak indult, amely miatt nem kellett volna az atyáknak aggódniuk: azonban nem ez történt. A látogatást azonban kiterjesztették az iskolára is, pedig ilyent nem tettek más rendházakban.

Az történt ugyanis, hogy P. Paolo Ottonelli, generálisi asszisztens egy levélben megkérte a pápát, hogy terjessze ki a hivatalos látogatást a piarista iskolára is. Az ezt követő másik beadványában pedig feljelentést tett egyes iskolai problémák miatt, sőt a rendalapító ellen is felhozott vádak.

1625. október 27-én kezdődött meg a vizsgálat, amelyet Mons. Antonio Seneca végzett. P. Casani ekkor már a noviciátusban volt, de hivatalosan a Szent Pantaleon rendházhoz tartozott, ezért jelen volt a látogatáskor. Mons. Seneca a rövid, talán négy óráig tartó látogatása alatt megvizsgálta a templomot, az iskolát és meghallgatott 28 szerzetest. Jelentésében fölhívta a figyelmet az iskolában tapasztalt néhány problémára, ezeket nyilván az említett iratból vette át.

Kalazancius azt szerette volna, hogy VIII. Orbán pápa egy pápai brevével erősítse meg a piarista rendet, azért Mons. Seneca segítségével megoldási javaslatokat sugallt a felmerült nehézségekre. P. Casani is felajánlott egy iratot, amelyben kifejti a Kegyes Iskolákra vonatkozó saját nézőpontját. Ez egy igen jelentős irat, hiszen megismerhetjük belőle, hogyan vélekedik P. Casani a Piarista Rendről és a szerzetesi életről. Egyebek között kifejti aggodalmát, hogy a piaristák nem kapnak elegendő filozófiai és teológiai képzést a humanisztikus és tudományos tanulmányok mellett, és heves szavakkal veszi védelmébe a „teljes szegénységet”. P. Casani ebben az iratában meglévő hibákat kíván kijavítani és

⁵³ *prokurátor*: az a szerzetes, aki szerzetének ügyeit intézi a vatikáni hivataloknál.

javaslatokat ad arra vonatkozóan, hogy a piarista iskolák a jövőben egyre hatékonyabban tudjanak működni.

A hivatalos látogatásra készült jelentés sajnos csak 1628-ban érkezett meg Kalazanciushoz, amikor már bizonyos kérdések túlhaladtak voltak. Időközben a rendalapító azt is kérte a Szentszéktől, hogy tiltsa meg az új alapításokat két évre, hogy az iskolai személyzetet jobban fel lehessen készíteni.

Az apostoli látogatás rendelkezései közül kettő vonatkozott Kalazancius személyére. Tájékoztatást kellett adnia arról, hogy miért nem hívta egybe a generálisi kongregációt, és egy listát kellett összeállítani azokról a szerzetesekről, akiket alkalmasnak tart a rendfőnöki (Superior Generalis) tisztségre. Ez utóbbira adott válaszában Kalazancius első helyre tette P. Casanit, mint akit legalkalmasabbnak tart a rend vezetésére.

Az 1625-ös apostoli látogatás nem kis keserűséget hagyott Kalazancius szívében, mégis hálát érzett a pápa iránt – amint ezt P. Vincenzo Berrótól tudjuk – melyet ezekkel a szavakkal fejezett ki: *„Ha a szentatyja, a látogatás nyomán megismerve hiányosságaimat, büntetésből engem börtönbe küldene, én ezt a mindenható Isten kegyelmének tulajdonítanám, és boldogabbnak érezném magam eltűrve ebben az életformában mindazt, amelyet el kell tűrnöm a másokban.”* Így viselkednek a szentek.

15. fejezet: Messinában

1625. október 6-án Kalazancius megbízta P. Melchiore Alacchit, hogy utazzon Nápolyba és Szicíliába, és meghatalmazást adott neki új rendházak és iskolák nyitására, valamint noviciusokat fölvenni. P. Alacchi késedelem nélkül, azonnal elutazott Rómából P. Anzano Lanzival és egy tucat noviciussal, szerencsésen meg is érkezett Nápolyba október 18-án.

Első útja Carlo di Tapia kormányzóhoz, Belmonte márkijához vezetett, aki az 1625-ös szentévben Rómában járván megismerte a piaristákat. Jámor és nagylelkű ember volt, szívében viselte a lakosság helyzetét és szívesen megtelepítette volna a Piarista Rendet Nápolyban. P. Alacchi ismerhette őt, ha nem is személyesen, de jogi írásaiból, amelyek akkor ismertek voltak. Mikor meghallotta, hogy a piaristák meg kívánnak telepedni Nápolyban, nagy örömmel fogadta a javaslatot. Sajnos azonban elszántsága és jóakarata nem tudta legyőzni a nápolyi érsek, Decio Carafa bíboros ellenállását.

Pillanatnyilag tehát nem lehetett semmit sem tenni. Ezért P. Alacchi kis csoportjával együtt elutazott Nápolyból és Szicíliába, szűkebb hazájába vette útját, és remélte, hogy ott több szerencsájuk lesz. Az volt a szándéka, hogy Palermóban szállnak partra, de az ott dühöngő pestisjárvány miatt csak Messináig hajóztak, ahová 1625. december első napjaiban értek.

Azonnal nekilátott az alapítás előkészítésének. Először a püspök általános helynökéhez fordult, aki készségesnek mutatkozott segíteni, december 17-én ő maga nyújtotta át a szenátusnak az alapítási kérelmet, amelyet a szenátus még aznap jóvá is hagyott. Úgy látszott, hogy minden jól megy, ekkor azonban a jezsuiták támasztottak akadályt. Igaz ugyan, hogy később megváltoztatták álláspontjukat, mert közbelépett generálisuk, aki jól ismerte és tisztelte Kalazanciuszt. De sajnos az ott működő többi szerzetesrendek sem voltak kedvező véleményen.

A szenátus közbenjárt az ügyben Antonio Barberini bíborosnál és a püspöki kongregációnál, de P. Alacchinak nem volt türelme kivárni a Római válasz megérkezését, hanem Messinában hagyva P. Lanzit és hét noviciust, akik egy bérbe vett házban laktak, a másik hét noviciussal visszautazott Nápolyba. Gyors elutazásának oka az volt, hogy meghalt Dacio Carafa bíboros, nápolyi érsek, aki akadályt támasztott a piaristák megtelepedése útjába.

Közben megérkezett Rómából a piaristák megtelepedésének jóváhagyása az új messinai érseknek és általános helynökének. Sajnos az új érsek késlekedett elfoglalni székhelyét, és a piarista generális és más személyek közbenjárásának ellenére is eléggé kétkedő magatartást tanúsított az alapításra vonatkozóan.

Kalazancius úgy gondolta, hogy az érsek ellenállását csak úgy lehet legyőzni, ha olyan piaristát küld oda, mint P. Casani, aki igen ügyesen tud tárgyalni püspökökkel, bíborosokkal és nemesemberekkel. Ezért őrá gondolt. P. Casani érdeklődését is felkeltette egy szicíliai alapítás lehetősége, ugyanakkor nem volt nagy bizalma a nápolyi megtelepedés iránt, talán azért, mert P. Giovanni Leonardival a Monte Verginén végzett látogatásukról rossz emlékeket őrzött az ottani szerzetesekről. Ezért örömmel ajánlotta fel szolgálatait Kalazanciusnak a szicíliai alapítás előmozdítása ügyében. Kalazancius rábízta az alapítandó új ház rektorságát, a noviciusok nevelését és új hivatások keresésének munkáját.

Miután megkapta a megbízást, P. Casani 1626. március 19-én indult útnak Rómából Messinába két társával, akik közül az egyik a Luccai Kongregációból lépett át, P. Stefano Busdraghi. Egy köszönő levelet is vitt magával a messinai szenátus részére.

Útjukat kénytelenek voltak megszakítani Nápolyban, ahol Belmonte márkija szeretettel fogadta őket, vagy két hónapig nála maradtak, mert várni kellett egy Messinába induló hajóra. Nápolyi tartózkodása alatt P. Casani annyira megnyerte a nápolyi vezetőség és előkelőség tetszését, hogy a bíboros is késznek mutatkozott már befogadni a piaristákat. P. Casani úgy nyilatkozott, hogy nincs lehetősége az alapításra, és Kalazanciustól sem akarja azt kérni. Ennek oka az lehetett, hogy inkább a szicíliai alapítást viselte a szívében. Május végén aztán, amikor már indultak hajók Messinába, örömmel indult útnak társaival és szerencsésen meg is érkezett a szicíliai városba.

Mint kinevezett házfőnök, július 14-én három novicius tett előtte fogadalmat, aztán még egy novemberben.

P. Casaninak az volt a szándéka, hogy megújítsa a szerzetesi életet rendtársai között, akik már nem voltak noviciusok, hogy a messinai lakosoknak példát mutassanak. Erre vonatkozóan a történészek megemlítenek egy eseményt P. Stefano Busdraghival kapcsolatban. Ez luccai nemesi családból származott, és mielőtt szerzetbe lépett volna, városának szenátora volt, ezért igen sokan ismerték. Minthogy még novicius volt, P. Casani mindenféle próbáknak vetette alá, hogy gyakorolja az alázatot és az önmegtagadást. Elküldte vizet hordani a városi kútból, a ház legalantasabb munkáit bízta rá, máskor elküldte, hogy vállán zsákkal kéregeessen az utcán.

Egy napon, amikor P. Busdraghi koldulva ment az utcán, szembetalálkozott pár luccai előkelő emberrel, akiknek szenátor korában segítségére volt. Ezek igen csak megdöbbenek, hogy ilyen módon látták viszont, és P. Casanihoz siettek, hogy tiltakozzanak. Hogy lehet így bánni egy emberrel, amikor az komoly tisztséget töltött be egykor városában? Megfenyegették, hogy jelentik az esetet Busdraghi testvérének, aztán nagybátyjának, a chieti érseknek, meg a luccai katedrális főpapjának. P. Casani hívatta P. Busdraghit, hogy beszéljen ezekkel a luccaiakkal. Busdraghi azt válaszolta, hogy ő már nem az, aki régen volt, mert ha azt akarta volna, hogy mások szolgálják őt, akkor nem vette volna föl ezt a szerzetesi ruhát, és ha a múltban úr volt, akkor most szolga akar lenni, és kész arra is, hogy a jelenlévő uraktól is kérjen alamizsnát. A luccai urak erre jelentős adományt adtak át, és épülve a történteken távoztak. Minderről tájékoztatták Busdraghi testvérét Luccában, aki jelentős összeget küldött a messinai piaristáknak, és utasította az ottani előjáróságot, hogy minden szükségessel lássák el az atyákat.

P. Casani nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem, hogy kieszközölje a püspöki hivataltól a megtelepedési engedélyt, de mindig ellenállásba ütközött, és azt a választ kapta, hogy a piaristák nem szükségesek a városban, mert jelen vannak a jezsuita atyák, és vannak még más szerzetes intézmények is.

Eközben Kalazancius, aki 1626. október 23. óta Nápolyban tartózkodott, megkapta az alapítási engedélyt. Minthogy Szicíliában nem volt lehetőség a megtelepedésre, utasította P. Casanit és társait, hogy térjenek vissza Nápolyba.

Mielőtt útnak indultak volna, P. Casani elbúcsúzott a városi előkelőségektől és a szenátustól, ezek mind kifejezték sajnálkozásukat távozásuk miatt. Kérte az érsek áldását is, aki azt örömmel megadta.

Mesélik, hogy Francesco testvér, aki elkísérte P. Casanit az érsekhez, nagy őszinteséggel ezt mondta: „*Monsignore, most elkergeti Messinából a piaristákat, de hamarosan el fog távozni innen a kegyelmes úr is. A piaristák, Isten dicsőségére, vissza fognak térni és megtelepednek a városban, ezzel szemben Monsignore nem tér vissza soha többet*”. Így is történt: a piaristák három évre rá visszatértek, az érsek pedig Milánóba utazott, és ott meghalt.

Szerencsés hajóút után P. Casani és társai 1627. április 14-én érkeztek meg Nápolyba.

16. fejezet: Nápolyban

Minthogy Kalazanciusnak vissza kellett térnie Rómába, kinevezte P. Casanit a Duchesca városrészben álló rendház házfőnökévé és nápolyi provinciálissá. Meg volt győződve arról, hogy az új alapítás szépen halad majd előre, és elégedett volt, hogy új hivatások is születtek a Piarista Rend számára.

A különböző helyek közül, melyeket Kalazanciusnak felajánlottak, ő a központban lévő Duchesca kerületet választotta, mert ez volt a város egyik legszegényebb része.

Amikor P. Casani átvette a ház irányítását, az már 1626. október 28. óta működött. Nagy lelkesedéssel dolgoztak mind a szerzetesek mind egyes városi civil munkatársak, ezek többek között megvásároltak az iskolának egy helyiséget, ahol régebben vígjátékokat adtak elő, így nevezték: „La Stanza”. Andrea della Valle tulajdona volt. Valerio Fiorillo patikus, aki később maga is piarista lett, egy házat ajándékozott a piaristáknak. A „stanzát” aztán átalakították templommá, előbb Gyümölcsoltó Boldogasszonynak, később Szent Annának dedikálták.

Az iskolát, melyet vagy 600 diák látogatott, maga Kalazancius indította útjára, és igen jól működött. A rendházban mintegy harminc szerzetes élt és dolgozott.

P. Casani egyik legfontosabb feladatának a hivatásgondozást tartotta, növelni akarta a szerzetesek számát. Provinciálissága alatt (1627–1631) 57 személyt öltöztetett be a rendi ruhába.

Minthogy generálisi asszisztens is volt, legalább írásban, de neki is állást kellett foglalnia P. Melchiorre Alacchi ügyében, akinek viselkedése súlyos gondokat okozott. Végül is Kalazancius, hogy eltávolítsa Rómából, kötelezte, hogy látogassa meg a Santiago de Compostellát és más zarándokhelyeket.

Házfőnöksége és tartományfőnöksége alatt P. Casani egy új rendházat is alapított a Porta Reale mellett, hiszen ezt megígérte Kalazanciusnak már 1626 novemberében. Az alapítás hivatalos dátuma 1627. július 15., de a valóságban csak augusztus 31-én költöztek be a házba. Ennek az alapításnak nagy elősegítője volt a piaristák jótevője: Sig. Felice Pignelli. Templomot is építettek, amelyet a Kisboldogasszonyi titulusára szenteltek. P. Casani még egy másik házat is vett az előző mellett, így lehetőség nyílt iskolát nyitni mintegy négyszáz diák számára.

Egy bizonyos ideig a Porta Reale melletti rendház volt a noviciátus székhelye is, míg a másik házat a fogadalmasok házának nevezték. P. Casani nagyon szerette ezt a házat, hiszen ő alapította.

1627 októberében nagy jelentőségű esemény zajlott a piarista rendben: összehívták Rómába az első rendi nagygyűlést (Congregazione Generale). P. Casani is részt vett ezen

mint generálisi asszisztens és mint tartományfőnök. A gyűlést a noviciátus házában tartották október 11-től november 4-ig. Napirenden voltak a piarista rend különböző problémái: a szerzetesi szegénység megtartása, a rend belső vezetése, a klauzúra⁵⁴, egyes szerzetesek jogi helyzete és egy harmadik típusú szerzetesi állapot kialakítása ill. jóváhagyása. Ez utóbbinak nagyon súlyos következményei jelentkeznek majd a rend történetében. P. Casani aktívan részt vett a munkában, és jelentősen segített sok probléma megoldásában.

Egészen biztos részt vett a szerzetesi szegénységről szóló vitában, melyet ő „teljes” mértékben szeretett volna megélni. Bizonyos, hogy elmondta véleményét a szerzetesi szabályzat megtartásáról, és hallatta hangját a szerzetesek harmadik fajtájának, az ún. dolgozó klerikusok (clerici operarii) ügyében. A „Pusilli gregis idea” c. munkájában a szerzetesek három csoportját különbözteti meg: a papok és kispapok (clerici), az iskolában dolgozó testvérek és a dolgozó testvérek. Három különböző rétegről van itt szó, és nem lehet átlépni az egyikből a másikba.

Kalazancius a rendi szabályzatban a szerzetesek két osztályát említi különösebb megkülönböztetés nélkül: így a klerikusok és a dolgozó testvérek is ugyanazon formula szerint tettek fogadalmat, bár más nyelven, beleértve a tanítás fogadalmát is annak bevezetése után.

Az iskolai személyzet hiánya és az a tény, hogy egyes szerzetes papok elhanyagolták a tanítást a lelkipásztori munka javára, arra kényszerítették Kalazanciust, hogy az iskolában alsóbb osztályokban dolgozó testvéreket alkalmazzon, amennyiben azok fogadalmat tettek a tanításra. De amíg a szerzetes papok és kispapok birétumot⁵⁵ hordtak, klerikus mivoltuk jelvényét, addig a dolgozó testvérek meg voltak ettől fosztva. Ebből aztán nagy gondok támadtak, mert az iskolás gyermekek észrevették ezt a különbséget a két szerzetesi „osztály” között és amíg a klerikusokat tisztelték, addig a dolgozó testvéreket megvetették és „laikusnak” nézték őket, akiket minden szerzetesrendben meglehetősen lenéztek abban az időben. Sokszor „megtértek”-nek is nevezték őket, mert köztük sokan voltak olyanok, akik kiábrándultak a világi életből és a szerzetesi közösségekbe menekültek, ezen felül nem volt semmiféle kulturális műveltségük. Ezt a helyzetet igen nehezen viselték a piarista iskola dolgozó testvérei, már csak azért is, mert sokan közülük igen magas kultúrával rendelkeztek.

Kalazancius, hogy megtartsa a piarista iskolákat a maguk méltóságában, és hogy a dolgozó testvérek nagyobb tekintélyt és megbecsülést kapjanak a tanulóktól, engedélyezte, hogy az arra érdemesek megkaphassák a tonzúrát és a birétumot.

A rendi gyűlés elfogadta ezt a megoldást.

Akkor úgy gondolták, hogy szerencsésen megoldottak egy problémát, a valóságban viszont egy olyan útra léptek, amely a Piarista Rend összeomlásához vezetett.

17. fejezet: Tartományfőnök Nápolyban

Az 1627-es rendi nagygyűlés befejezése után P. Casani, mielőtt visszatért volna Nápolyba, kiutazott Frascatiba, hogy meglátogassa barátját, P. Castigliát. Néhány napig időzött nála, majd visszatért Rómába.

Amikor november 15-én elhagyta Rómát, Kalazanciustól egy hivatalos levelet kapott, amely a provincia vezetésére vonatkozó utasításokat tartalmazott. Előírta P. Casaninak, hogy mindig a Duchesca rendházban lakjon, szenteljen több időt a rendtársakra és a provincia kormányzására, lelkipásztori munkát csak ünnepnapokon és egy hétköznapon végezzen. A generális atya mellé adta P. Stefano Cherubinit, hogy segítségére legyen mind a Duchesca

⁵⁴ *klauzúra*: a szerzetes ház azon része, ahová csak a szerzetesek léphetnek be.

⁵⁵ *birétum*: szögletes papi kalap.

rendház mind a provincia ügyeinek intézésében. Végül lelkére kötötte, hogy legyen körültekintő a noviciusok beöltöztetése terén, emlékeztetve arra, hogy engedélyt kell kérnie minden esetben a generális atyától, akinek megfelelő információkat kell küldenie. P. Casani ellenvetés nélkül, alázatosan elfogadta ezeket az utasításokat.

Kalazancius rendelkezésének értelmében elfogadta P. Cherubini segítségét a Duchesca rendházban, amelynek továbbra is ő volt a rektora. P. Cherubinit Kalazancius sokra becsülte, mert Laerzio Cherubininek volt a fia, aki a pápai udvarban teljesített szolgálatot, és a frascati alapításon sokat fáradozott. Nápolyba érkezése előtt rektor volt Narniban. Tehetséges ember volt, de nagyravágyó, és felhasználta a rendalapító bizalmát saját, önző céljainak megvalósítására. Megpróbálta befektetni P. Casanit Kalazancius előtt, és egészen addig ment, hogy megvádolta: nem végzi rendesen tartományfőnöki munkáját. Szégyenletes vádaskodása még erősebb lett, amikor 1628-ban őt nevezték ki a Duchesca ház rektorává. A generális atyának sűrűn küldött „jelentései” elhidegítették a viszonyt Kalazancius és P. Casani között, aki csöndben szenvedett ettől, de még kísérletet sem tett arra, hogy igazolja magát.

Mivel P. Casani érzékeny, de egyenes ember volt, miután felismerte a helyzetet, le akart mondani tisztségéről: ezt szándékozott megtenni 1628. október 27-én, római látogatása alkalmával. A nápolyi Gyertyaszentelő Boldogasszony Konfraternitás tagjai, mikor ezt megtudták, attól való félelmükben, hogy elveszítik P. Casanit, levelet írtak Kalazanciusnak, amelyben kérik visszaküldését Nápolyba, és nagy dicséretet írtak róla. A generális atya 1628. november 18-i keletű válaszában megköszönte a P. Casani érdekében írt szavakat, hozzáfűzte a maga dicséretét is, és megmagyarázta, hogy éppen ezért látta szükségesnek P. Casani római jelenlétét. Mindebből sejthető, hogy Kalazancius le akarta váltani a tartományfőnökségről.

A dolgok azonban nem így alakultak, és P. Casani visszatért Nápolyba, ahol sürgős feladatok vártak rá, mindenekelőtt házat kellett találnia a noviciátus számára. Mivel nem volt alkalmas környezet, a fiatalok egy ideig a Porta Reale melletti rendházban voltak, azután pedig Rómába küldték őket. A Casani által „talált” hivatások közül okvetlenül említést érdemel P. Onofrio Conti, egy nemesi család gyermeke, aki orvostudományt tanult. 1629. május 29-én öltözött be piaristának, majd később a piarista rend egyik legkiválóbb tagjává válik, az ő munkája nyomán nyílik majd meg a Közép-Európában a „Provincia Germaniae” és a „Provincia Poloniae”.

Végül találtak egy házat a noviciátus céljaira a Porta Reale rendház mellett, igaz ugyan, hogy át kellett alakítani és tatarozni is kellett, de mégis egy lépést tudtak tenni előre. P. Casani megszervezte a noviciátust, és elindította a szabályszerű működés útján. A papságra készülő kispapok számára egy irodalmat, valamint egy filozófiát és teológiát tanító iskolát nyitott. Azt remélte, hogy ezzel a nápolyi rendtartományt önállóvá tudja majd tenni, és nem kell mindig újabb szerzeteseket kérni a generális atyától.

A noviciátus megszervezésével járó sok gond és fáradozás között megrendült egészsége. Kalazanciusról tudjuk, hogy 1628-ban P. Casani idegzsábjában szenvedett, és egy kis ideig pihennie kellett. Fizikumát kétségkívül meggyengítette a gyakori böjtölés, úgyhogy Kalazanciusnak figyelmeztetnie kellett, hogy tartsa be az orvos utasításait.

P. Casani nagy népszerűségnek és tiszteletnek örvendett. Kiváló szónok volt és jó tanácsadó: sokan keresték fel őt ezért Nápoly fontosabb családjaiból. A regulákat és a szerzetesi fegyelmet pontosan betartotta, de mindig tisztelte a személyi szabadságot, és idegen volt tőle a kényszerítés minden formája.

Mint tartományfőnök sokat dolgozott a piarista rend elterjesztésén Itália déli részén: neki köszönhetőek a Cosenza melletti bisignanói és a púgliai Campi Salentina-i alapítás. 1627-ben alapítottak rendházat Bisignanóban, hála Ottavio de Pretio pártfogásának. Campi Salentinába 1628-ban érkeztek meg első szerzeteseink. Ez a ház ma is jelentős szentély és zarándokhely, mert itt halt meg 1766-ban életszentség hírében Pirotti Szent Pompilius.

P. Casani Nápolyban is alapított egyesületeket a világi hívők számára, hogy előmozdítsa a keresztény jámborságot. A Duchesca rendházban alapította a kereskedők, írnokok és jegyzők számára a Gyertyaszentelő Boldogasszony Egyesületet, ezt maga Kalazancius hagyta jóvá. Az egyesület célja a halálos bűnben lévőkért végzett imádkozás volt. A különféle vallásos megmozdulások közül említésre méltó az 1629-es negyven órás szentségimádás. Erre Kalazanciust is meghívták, aki azonban egészségi állapota miatt nem tudott elmenni. Ezeknek az egyesületeknek a tagjai a generális atyától ún. „konfráteri diplomát” kaptak, és haláluk után imádkoztak értük.

P. Casani 1628 és 1629 között még más egyesületeket is alapított, mint például fiatal és idősebb művészek számára, ennek első csoportját Andrea della Valle, Grangiullo és Lamporella alkották. Működési szabályzatot is írt számukra.

18. fejezet: Fáradozások és keserőségek

A Nápolyban töltött utolsó két év (1630–1631) P. Casani számára intenzív munka és mély keserőségek között telt el. Folytatta munkáját mint generálisi asszisztens, tartományfőnök és a Porta Reale melletti rendház rektora. Nagy intenzitással végezte a lelkipásztori munkát és kereste a lehetőséget új szerzetesházak alapítására.

A legnagyobb keserőséget az okozta számára, hogy a generális atya megbízásából hivatalos vizsgálatot kellett indítania P. Stefano Cherubini ellen. Cherubini, mint a Duchesca rendház rektora, hivatalát nagy ügybuzgalommal végezte, jobbította a rendház helyzetét és az iskolai munkát. Szégyenletes erkölcsi botlása miatt azonban P. Casaninak eljárást kellett volna lefolytatnia ellene. Kalazancius azonban, hogy mentse a Cherubini család jó hírnevét, felfüggesztette az eljárást, és hogy eltávolítsa P. Cherubinit Nápolyból, kinevezte generálisi vizitátornak. Ez az ügy P. Casanit mélyen elkésérítette, és amikor 1630-ban Rómába utazott, megint arra gondolt, hogy lemond hivataláról. Kalazancius szándéka az volt, hogy Firenzébe küldi rendházát alapítani, de ez a terve végül nem valósult meg. Így P. Casani visszatért Nápolyba. A nyár folyamán aztán megint Rómában találjuk, visszatérőben pedig meglátogatta a Narni rendházat a generális atya megbízásából.

Nápolyi tartózkodása alatt P. Casani filozófiát és teológiát tanított a kispapoknak, a szerzetesközösség és az iskolai munka irányításán túl rengeteg gondja is volt, amelyekre megoldást kellett találnia, mint pl. az iskolai helyiségek szűkösége vagy a megfelelő iskolai személyzet hiánya. P. Casani és Kalazancius levelezésében olvashatunk arról, hogy tanítanak számolást, matematikát és zenét is. P. Casani előmozdította a színházi előadásokat is, ezeket nagy sikerrel tartották a Duchesca rendházban a városi vezetőség jelenlétében. Különböző kezdeményezései is voltak azért, hogy előmozdítsa a gyerekek és a hívek vallásosságát: úrnapi körmenetek a két rendházban, „betlehem” állítása Karácsony ünnepén. Hogy példaképet állítson a fiatalok elé, előmozdította Szent Justus és Pastor vértanúk tiszteletét⁵⁶. Valószínű ő kezdeményezte azt a szokást is, hogy a gyerekek imádkoznak a Kalazancius által Szűz Mária tiszteletére összeállított „Tizenkét csillagú korona” imádságot. A felnőttek és gyermekek számára alapított egyesületek munkáját is támogatta.

A Gyertyaszentelő Boldogasszonyról és a Nagyboldogasszonyról elnevezett egyesületeken kívül, melyeket a Duchesca rendházban alapított, a Porta Reale rendházban létrehozta a Nemesek Egyesületét, hogy a városrész lakói között elősegítse a keresztény jámborság erősödését. A Római San Lorenzo fuori le mura templomból Kalazancius és a Római vikárius segítségével Szent Balázs ereklyét szerzett a Duchesca rendház temploma

⁵⁶ A két gyermek vértanú tiszteletét Rómában, tanítványai körében Kalazancius is terjesztette. Az általa készített szép festményt ma is őrzik a San Pantaleo templomban.

számára. Az ereklyét nagy ünnepélyességgel körmenetben vitték a Porta Reale rendházból a Duchesca rendház templomába a hívek nagy meglegedésére és épülésére.

1630. május 19-én öltöztette be P. Mario Sozzit, aki aztán hírhedtté vált a rendi történelemben. P. Casani bölcsen járt el. Amikor Sozzi felvételét kérte a piarista rendbe, 22 éves volt és már szubdiákónus. P. Casani csak azután vette föl, amikor már pappá szentelték. P. Mario Sozzi hasznos szerzetes volt mindaddig, amíg el nem hatalmasodott rajta a túlzott feltűnési- és hatalomvágy.

1630-ban, amikor P. Casani Rómában tartózkodott, írásban tett tanúvallomást tiszteletreméltó Glicerio Landriani boldoggá avatásának ügyében. Bár személy szerint ellene volt a rendtársak boldoggá avatásának, mégis megtette, mert Kalazancius kérte meg rá, hiszen mint noviciusmagiszter ott állt Glicerio halálos ágyánál. Vallomása nagy súllyal esett latba, amikor XI. Pius pápa 1931. május 31-én kinyilvánította, hogy Glicerio Landriani hősiek fokban gyakorolta az erényeket.

Nápolyi tartózkodásának utolsó két évében P. Casani nagy figyelmet fordított a Piarista Rend elterjesztésére. Mint már említettük, az előző évben alapított két házat Bisignanóban és Campi Salentinában. 1630-ban kezdte meg az alapítás előkészítését Somma Vesuvianán, maga felügyelt a rendház felépítésére. Sajnos a Vezúv 1631. december 16-i kitörése az épület nagy részét rombadöntötte, pedig sok pénzt költöttek rá. A szerzetesek kénytelenek voltak elhagyni a házat. A másik alapítás Cosenzában történt: 1631-ben érkeztek oda az első szerzetesek. Nagy figyelemmel kísérte a Posillipóban, egy nagyon szép helyen történt megtelepedést is, ahol a rendház a tengerre nézett és igen alkalmas volt a noviciátus számára.

Az 1631-es volt az utolsó év, amelyet Nápolyban töltött: októberben Rómába kellett utaznia az egyetemes káptalanra, lévén hogy lejárt a generális atya és asszisztenseinek kilenc éves megbízatása. Négy évvel ezelőtt (1627), amikor az első rendi gyűlést (Congregatio Generalis) tartották, különböző problémák merültek föl a Piarista Rendben: legfőképpen az az egyenlőtlenség, amely a gyors terjeszkedés és a rendnek az erre való képessége között volt. Minden Kalazancius vállán nyugodott, aki ekkor már 75 éves volt, és kezdett belefáradni a munkába, olyannyira, hogy kifejezte azt az óhaját, hogy másnak adná át a rend vezetését, ő pedig visszavonulna Nápolyba, kedves városába.

Az egyetemes káptalan, amelyet 1631 áprilisára hívtak össze az 1630-as nagy pestisjárvány miatt, amely még most is éreztette hatását, csak októberben kezdhette el munkáját. P. Casani ezen mint generálisi asszisztens és nápolyi provinciális vett részt.

19. fejezet: Életre szóló asszisztensi kinevezés

1631. május 22-én érkezett meg P. Casani Rómába, az egyetemes káptalanra a nápolyi provincia két vokálisával. Megérkeztek a genovai rendtartomány képviselői is és P. Stefano Cherubini, mint generálisi vizitátor. Firenzéből a pestisjárvány következményeitől való félelem miatt elővigyázatosságból nem jött senki. VIII. Orbán pápa fél évvel meghosszabbította az előző rendi megbízatások időtartamát, hogy meg lehessen várni, amíg megérkezik mindenki a káptalanra. Ez azonban nem volt lehetséges.

Október 28-án, amikor lejárt a pápa által adott haladék, a káptalan megkezdte munkáját. Az első gyűléskor már látszott, hogy a helyzet meglehetősen nehéz és zavarba ejtő: nem volt elnök, aki a munkát vezette volna, hiszen a generális atya megbízatása már lejárt, a vokálisokat kinevezték ugyan, de nem tartottak előtte rendtartományi káptalanokat... P. Casani úgy akarta megmenteni a helyzetet, hogy a káptalani tagok nevében egy iratban a pápához fordult, amelyben kifejtette a nehézségeket, majd azt javasolta, hogy Kalazanciust nevezze ki élete végéig generálisnak.

A pápa Marzio Ginetti bíborshoz, vicarius generálisához utalta az ügyet, aki végigkérdezte a káptalani tagokat a problémák megoldására vonatkozó álláspontjukról. Ez tájékoztatta a pápát, aki először szóban, majd az „*Inscrutabili*” kezdetű brevéjében jóváhagyta a javaslatot.

Az 1632. január 12-én kibocsátott pápai breve kinevezi Kalazanciust élete végéig generális atyának, asszisztenseinek pedig P. Petro Casanit, P. Francesco Castellit, P. Giacomo Grazianit és P. Giovanni Castigát. Mint ahogy azt P. Casani irata javasolta, mindegyik asszisztens a meglévő négy rendtartomány valamelyikének lesz a felelőse. Ezen kívül, ha a generális atya bármilyen fontos intézkedést kíván hozni, köteles velük előzőleg tárgyalni. Az asszisztensek pedig kötelesek Rómában tartózkodni.

Ez az egyetemes káptalan, amely meglehetősen rövid ideig ülésezett, és inkább tájékoztató jellegű volt, elhatározta, hogy nem hoznak létre új alapításokat a pápa engedélye nélkül, csak egyetlen noviciátust működtetnek a rendben, a klerikusok pedig iskolai munkájuk megkezdése előtt nem csak irodalmat és retorikát, hanem filozófiát és teológiát is kötelesek tanulni.

P. Casanit, azon túl, hogy a nápolyi rendtartomány generálisi asszisztense volt, megbízták a noviciátus vezetésével is. Nagyon valószínű, hogy a klerikusok filozófia tanításában is részt vállalt. Az igen jól felszerelt noviciátusi rendházban lakott, amely abban az időben a Quattro Fontana mellett volt. Az egész rend számára működő egyetlen noviciátus egységet biztosított a nevelésben és a lelkiiségben, amely nagy jelentőségű a szerzetesi életben. P. Casani jól érezte a vállán nyugvó óriási felelősséget, és ezért teljesen ennek a munkának szentelte magát.

Az 1632–33-as években Kalazancius több olyan levelet is kapott, amelyben P. Casani jelenlétét kéri. Ilyen levelek elsősorban Nápolyból érkeztek, hol még élénken emlékeztek tevékenységére, aztán Nikolsburgból, Velencéből, ahol P. Alacchi dolgozott egy alapításon, Szicíliából, Firenzéből és Genovából. A generális atya válaszaiban megköszönte, hogy ilyen sokra becsülik asszisztensét, de azt is megírta, hogy Rómában igen fontos a jelenléte. P. Casani mindebben teljesen elfogadta a generális atya akarátát.

Minthogy P. Casani a nápolyi rendtartomány asszisztense volt, 1632 végefelé odautazott a hatáskörébe tartozó különféle ügyek elintézésére. Fölhasználta az alkalmat arra is, hogy szerzetes társaival, barátaival, ismerőseivel, gyónóival és jótévedőkkel találkozzon, mindez igen elfoglalttá tette.

Nápolyi tartózkodása alatt pattant ki egy kellemetlen ügy, amely módfelett zavarta Kalazanciust és a piarista szerzeteseket. Az történt, hogy egy Giovanni Francesco Castiglia nevű klerikus, aki elégedetlen volt a szerzetesi élettel, beadványokat kezdett küldeni különféle bíborosoknak, sőt magának a pápának is, amelyekben panaszkodott az előljáróira, felsorolt egy sor olyan gondot, amelyek véleménye szerint léteznek a rendben. Apostoli látogatást is kért. Még komolyabbra fordult a dolog, amikor szerzetes társait is kezdte biztatni ilyen beadványok írására. Nápolyba is érkeztek levelek Castiglia klerikustól, amelyekben azt kéri az ottani szerzetesektől, hogy segítsék céljának elérésében. P. Casani nagy határozottsággal lépett közbe, és nem adott időt a szerzeteseknek, hogy ilyen beadványokat írjanak.

Február 3-át, Szent Balázs ünnepét P. Casani celebrálta nagy ünnepélyességgel a Duchesca rendházban, ahol ez alkalommal örömmel öltöztethetett a piarista ruhába hét noviciust. Nem hiányoztak a jótévedők, akik nagylelkű adományaikkal lehetővé tették azoknak a számláknak a kifizetését, amelyekkel a Porta Reale rendház fenntartására fizettek ki, és adományuknak köszönhetően más szükséges dolgok beszerzése is lehetővé vált.

Miután letelt a látogatásra kiszabott idő, P. Casani visszatért Rómába, éppen időben, mert ekkor vett utolsó fordulatot a Giovanni Francesco Castiglia által okozott lázongás. Antonio Barberini bíboros, a pápa testvére, akire az ügy megoldását bízták, anélkül, hogy tudta volna,

mit tesz, Kalazanciust nagyon megalázta. Miután elolvasta a beadványokat – anélkül, hogy tudta volna, hogy Castiglia visszavonta írásait – palotájába hívatta Kalazanciust. Megérkezésekor a terem tele volt emberekkel, a bíboros pedig mihelyt meglátta, anélkül, hogy tekintettel lett volna korára, generálisi és rendalapítói tekintélyére, haragosan ráförmedt, és jogtalan szavakkal szidni kezdte. Kalazancius letérdelt, és csöndben hallgatta a vádak áradatát, anélkül, hogy védekezett volna. Mikor a bíboros befejezte, a generális atya megkérte, hogy négyszemközt beszélhessen vele, és ekkor elmagyarázta neki hogyan állnak valójában a dolgok. A bíboros elfogadta védekezését, és épült Kalazancius bölcsességén és alázatán.

A vihar egyelőre elült, de kitör majd néhány év múlva még nagyobb erővel. A Castiglia féle befektetési kampánynak pedig az lett a következménye, hogy megtiltották az új alapításokat, pedig nagyon sok helyről érkeztek ilyen kérelmek.

20. fejezet: Gondok a Rend kormányzásában

P. Casani az 1633-tól 1636-ig terjedő időszakban Kalazancius mellett dolgozott mint generálisi asszisztens, noviciusmagiszter és Visitator Generalis. Nagyon aggasztotta a rend helyzete, amely messze volt a szerzetesi tökéletesség eszményképétől, amelyre magát is kötelezni kívánta.

A nápolyi látogatásból visszatérve újból átvette a noviciusmagiszteri munkát, amelyet távollétében egy másik generálisi asszisztens, P. Castiglia végzett. 1633 májusában ismét elutazott Rómából Frascatiba, valószínű szentbeszédeket mondani és gyóntatni azon az ünnepségen, amelyet a piarista atyák rendeztek a teljes búcsú elnyerése végett.

P. Casanit szerették volna Anconába hívni, hol P. Cherubini készített elő egy alapítást, hívták volna Nápolyba, a Somma Vesuviana rendházába és Morvaországba is, ahol nagy szükség lett volna egy olyan piaristára, mint ő, beindítani a noviciátust és a kispapnevelést. De Kalazancius Rómában akarta tartani, amíg csak lehetséges.

A noviciusmagiszteri tisztet nagy valószínűséggel 1634 áprilisáig, genovai és ligúriai utazásáig végezte. Amikor innen visszatért, a Szent Pantaleon rendházban lakott, bár elég gyakran látogatott el a noviciátusi házba. A generális atya azt a megbízást adta számára, hogy szervezze meg a rendház szerzetes közösségének lelki életét.

Szabad idejét, amely megmaradt a rendi vezetés feladataiból, arra fordította, hogy átnézze és lerövidítse Gaspere Scioppio latin nyelvtankönyvét, amelyet már néhány iskolában használtak is tapasztalatszerzés végett.

Ezzel a munkával P. Casani Kalazancius kívánságának akart eleget tenni, ő ugyanis olyan könnyű, rövid de hatékony szövegeket akart tanítványai kezébe adni, melyek segítségével rövid idő alatt könnyedén el tudják sajátítani a latin nyelvet. Az első időkben Emanuele Alvarez jezsuita latin szövegeit használták, de Kalazancius nem volt ezekkel megelégedve. Először Don Ciprianót bízta meg egy új latin nyelvkönyv megszerkesztésével, de ez nem sikerült. Ez a pap néhány évig ugyanis tanított a Szent Pantaleon iskolájában. Amikor megjelent Scioppio latin nyelvkönyve, Kalazanciust tetszését annyira elnyerte ez az új módszer, hogy megengedte három rendtársának, hogy elutazzanak Milánóba, hogy élőszóban is meghallgathassák Scioppiót. Ennek a módszernek segítségével a tanulók már az első évben megtanultak olvasni, és Cicero leveleit magyarázni, a második évben már olyan fokra jutottak, hogy hibátlanul tudtak írni latinul.

P. Casani, Kalazancius megbízásából nagy örömmel látott neki, hogy Scioppo latin nyelvkönyvét a piarista iskolák igényeihez alkalmazza. Megvolt hozzá a kellő képzettsége és kiválóan tudott latinul. Sajnos nem tudjuk, hogy mennyire jutott ezzel a munkával, mert félbe kellett szakítania valószínűleg más elfoglaltságai miatt. Ha többre talán nem is, de bizonyára

mintául szolgálhatott megkezdett munkája P. Giovanni Francesco Apa számára, aki 1643-ban adott ki egy latin nyelvkönyvet, amelyet aztán nagy sikerrel használtak.

1634. április 21-én Genovába utazott Giovanni Stefano Doria dózse meghívására, akinek az volt a kérése, hogy látogassa meg egy beteg unokáját. Kalazancius felhasználta ezt az alkalmat arra, hogy megbízza P. Casanit a ligúr provincia házainak meglátogatásával. P. Casani örömmel tért vissza működésének egykori színhelyére, amelyet 1625-ben hagyott el: ő vetette el a piarista iskolák magjait azon a földön, és igen jó emléket hagyott magáról. Az volt a feladata, hogy megszilárdítsa a szerzetesi fegyelmet, és biztassa a rendtársakat, hogy szerzetes testvéri szeretetben éljenek.

Elsődleges törekvése az volt, hogy a ligúr provincia noviciátusa számára helyet találjon. Igaz ugyan, hogy 1631-ben az a döntés született, hogy a rendben csak egyetlen noviciátus működjön, de ez rengeteg nehézséget okozott e Rómától távoli rendtartomány számára. Nem sikerült konkrét eredményt elérnie, de megvetette az alapjait az önálló ligúr noviciátusnak Genovában. E látogatása során tervezett még egy utat Sospellóba is, ahol kilátásban volt egy új alapítás, de Kalazancius visszahívta Rómába, ahová 1634. decemberének elején érkezett meg.

1635-ben egész évben Kalazancius mellett találjuk P. Casanit, mint generálisi asszisztens és mint generálisi titkár. Ez az együttműködés akkor vált igazán fontossá, amikor érződni kezdett a rendben a „dolgozó klerikusok” nyugtalansága.

Mivel az 1627-es rendi vezetőségi gyűlés (Congregatio Generalis) megengedte számukra a tonzúrát és a klerikusi jelvényt, a birétumot, elkezdtek kérni annak lehetőségét, hogy papok lehessenek. Kalazancius először keményen ellenállt ennek az új kérésnek, de később tett egy pár kivételt kezdve Francesco Micheliní és Ambrogio Ambrosi testvérekkel. Ezért aztán az 1636. április 30-án tartott rendi vezetőségi ülésen azt a határozatot hozták, hogy pappá lehetnek azok a laikus testvérek, akiket erre alkalmasnak tart a római vizsgáló bizottság. Kérték ennek a döntésnek a jóváhagyását magától a pápától is, aki 1636. augusztus 19-én egy iratában ezt meg is engedte.

A laikus testvérek erre fejvesztetten elkezdtek latinul tanulni, hogy alkalmasak legyenek a papságra, emellett persze elhanyagolták a házi munkákat, amely elégedetlenkedést szült a rendtársak között. Kalazancius nagyon aggódott, hogy az engedéllyel olyan utat nyitott meg, amelyen nem lehet majd megállást parancsolni.

1636-ban P. Casani ismét megbízatást kapott a noviciátus vezetésére, de most már nem tudta végezni munkáját olyan lelkesedéssel, mint előbb, mert előre látta azt a vihart, amely hamarosan nekiront majd a Piarista Rendnek.

21. fejezet: Apostolkodás Fananóban és az 1637-es egyetemes káptalan

1637 első hónapjaiban P. Casani, aki a Szent Pantaleon rendházban lakott, olyannyira megbetegedett, hogy ez nyomot hagyott egész életére. Kalazancius ír erről egy 1637. február 25-én kelt P. Cherubinihez címzett levelében: „*P. Pietro nagyon rosszul van és lázas*”. Nagyon súlyos betegségnek kellett lennie, mert március 11-én így ír Kalazancius szintén P. Cherubininek: „*P. Pietro hála Istennek jobban van, és túl van az életveszélyen*”.

Miután felgyógyult, Luccába küldték a gyógyfürdőbe, ahol már más alkalommal is sikeresen kúrálta magát. Itt ismerkedett össze egy Comelio Balbiani nevű orvossal, aki Bolognába hívta, hogy ott is gyógykezeltesse magát. Így P. Casani két fürdőturnus között Bolognába ment, ahol a piarista Fr. Nicola családja látta vendégül.

A gyógykezelés befejeztével a fananói piarista rendházba utazott, ahol életszentségének csodával is jelét adta, ahogy azt olvashatjuk a fent említett ház történetében: „1637-ben jött egy piarista atya, akit luccai P. Pietro Casaninak hívnak, akinek a személyében az Isten nagy dolgokat művelt, még nyilvánvaló csodákat is. Ez az atya négy konfraternitásunkat ünnepélyes körmenetben vezetett el a San Pellegrino dell'Alpi kegyhelyre, mindenki öröme és lelki hasznára.” Maga P. Casani is ír egy levelében Kalazanciusnak fananói apostolkodásáról: „Alkalmazkodni kell az időkhöz, és ki kell használni a lehetőségeket. Megünnepeltük Nagyboldogasszony napját több mint hatezer hívő részvételével. Nem tudtunk mindenkinek rendelkezésére állni, bár hatan gyóntattunk, három egyházmegyes pap és három a mieink közül. Az ott megszokott körmenet végén bezárattam a templomot, nehogy olyan tömeg szoruljon benn össze, hogy halálveszélybe kerüljünk. A tér közepére kiállítottak egy asztalt, én arra fölálltam, és megmagyaráztam a helyzetet, majd áldást adtam és búcsúkat. A Vesperas előtt pedig lóra kellett szállnom Sig. Giovanni Battista Ottonellivel, és el kellett mennem egy kis városkába, rokonának birtokára. Itt Szent Rókus napján mintegy tízezer ember jött össze. A következő napon, amikor lóra akartunk szállni, hogy visszatérjünk Fananóba, egy levelet adott át nekünk Sassuolo, őfensége udvarmestere, aki az uralkodó herceg parancsára megkérte Sig. Giovanni Battistát, hogy engem minél hamarább vezessen hozzá, mert őfensége azt kívánta, hogy látogassam meg D. Alfonso kisherceget, elsőszülöttét, aki ágyban fekvő beteg volt. El is mentünk, és először a herceg beszélgetett velem sok dologról négy szemközt, majd arra kért, hogy látogassam meg a fiát, ahová a hercegnő odahozta másik két gyermekét is, egy kisfiút és egy kislányt és az volt a kívánsága, hogy áldjam meg őket. Elbúcsúztam, de akkor megérkezett egy küldött Spilamberto márkítól, őfensége lovagjainak generálisától, aki átadott nekem egy levelet őfenségétől, amelyben arra kért, hogy menjek el az ő birtokára is, amit meg is tettem, és ezért ő végtelenül kedves volt hozzám. A következő reggelen aztán olyan tömeg jött össze Modenából és Bolognából, hogy a grófnak és katonáinak kellett megvédeinök... Látja, Atyaságod, mennyi jót tehetnénk ezen a földön, ha volnának embereink...”.

1637 Nagyboldogasszony ünnepének előestéjén írta alá Kalazancius az egyetemes káptalan meghirdető iratot, amelyet a Szent Pantaleon rendházba hívott össze október 15-re. P. Casani fananói tartózkodása alatt vette kézhez a meghirdető iratot. Visszautazott Luccába, hogy alávesse magát gyógykezelése második szakaszának, meglátogatta a Corteorlandini rendház szerzeteseit, majd visszatért Rómába, hogy időben fölkészülhessen a káptalanra.

A Piarista Rend történetében nagyon jelentős esemény volt ez a káptalan, és ezért P. Casani nagy szorgalommal készült rá: remélte, hogy sikerült létrehozni és megszilárdítani a nyugalmat a rendben, és biztos utat nyitni a jövő felé.

Az 1637-es káptalan valóban alapvető jelentőségű volt, hiszen ez volt az első igazi egyetemes káptalan: az 1631-est nem lehetett szabályos módon megtartani. Megvizsgáltak egy sor olyan határozatot, amelyet a generális atya és asszisztensei hoztak az 1627-es generálisi kongregáció gyűlésén és az 1631-es káptalanon. Ezen kívül megvetették a kollektív, ma úgy mondanánk demokratikus vezetés alapjait. Szabályokat hoztak a szerzetesi szegénységre vonatkozóan, rendházak alapításáról és bezárásáról, törvényt hoztak a „dolgozó klerikusok” és a laikus testvérek ügyében. Szó esett mindenről világosan és mindenki számára érthetően. Nagyon sok törvény és fegyelmi rendelkezés, melyet ez a káptalan hozott, idővel bekerült a rendi szabályzatba, a konstitúciókba. Kevés egyetemes káptalan hagyott olyan mély nyomokat a rend történetében, mint ez.

A Piarista Rendnek 1637-ben 27 rendháza volt 362 szerzetessel és 70 noviciussal. A nagy terjeszkedés időszakát élte. A káptalanon húszan vettek részt a következő rendtartományok képviselőiben: Róma, Ligúria, Nápoly, Toszkán, Germania és Szicília. A káptalanon Mons. Benedetto Landi, fossombronai püspök, Mons. Giulio Rospigliosi és P. Francesco da Genova kapucinus szerzetes elnököltek.

A káptalan úgy dolgozott, hogy bizottságok alakultak, amelyek tanulmányozták és megvitatták a rend legfontosabb problémáit, és javaslatokkal álltak elő, ezekről aztán a teljes gyűlés döntött. P. Casani a káptalan legaktívabb és leghatékonyabb tagjai közé tartozott.

A legfontosabb határozatok között szerepelt a kollektív rendi vezetés javaslata, a „teljes szegénység” jóváhagyása, a dolgozó klerikusi státusz megszüntetése és a jövő piaristái tanulmányi rendjének szabályozása. A káptalan 1637. november 24-én ért véget.

P. Casani elégedett volt a végzett munkával, különösen azokkal a határozatokkal, amelyek a káptalanon születtek. De azt is látta, hogy a későbbiek során sajnos vajmi kevés történik ezeknek a határozatoknak a végrehajtására, és ezért igen csak aggódni kezdett a rend jövőjéért.

22. fejezet: Generálisi megbízott Közép-Európában

Kalazancius atyánk, eleget téve a Morvaországban dolgozó piarista atyák kérésének, akik maguk közt szerették volna látni P. Pietro Casanit, 1638. április 10-én kinevezte őt a Provincia Germaniae⁵⁷ generálisi megbízottjának (Commissarius Generalis).

A piarista munka 1631-ben kezdődött meg Morvaországban, amikor Franz Dietrichstein bíboros – Mons. Giovanni Battista Gramay közvetítésével – a piaristákra bízta családi székhelyén, Nikolsburgban⁵⁸ a Convictus Lauretanusnak nevezett szemináriumot, melyet ő maga alapított. Két évre rá a piaristák egy másik házat is nyitottak Strassnitzben⁵⁹ Francesco de Magni gróf kérésére, aki itt rendházat bocsátott rendelkezésükre. Itt helyezték el a noviciátust, mely később Lipnikbe⁶⁰ költözött. Ez utóbbi házat is Dietrichstein bíboros nagylelkűségének köszönhették, aki azt szerette volna, hogy a piaristák az egész birodalomban működjenek.

Casani atyánk, miután megkapta Kalazanciustól a Provincia Germaniae területére a Commissarius Generalis megbízatást, 1638. április 2-án indult útnak Rómából Onofrio Conti, Giovanni Bafici és egy piarista klerikus kíséretében.

Május 12-én érkezett meg Nikolsburgba. Casaninak azonnal nagyon megtetszett a vidék és annak lakói. Egy május 19-én Kalazanciushoz intézett levelében így írt: *„Ez a vidék mindmáig nekem egészen másnak tűnik, mint ahogy ezt leírták azok, akik innen visszatértek. Úgy találom, hogy e táj vidám, szép, napfényes, kedves, a levegő tiszta, a kenyér nagyon jó, a bor kiváló, a hús, a tej és a hal, a víz, a gyümölcsök, a növények és minden más dolog jóízű és egészséges. Igaz ugyan, hogy rendkívül meleg van, de az itteniek azt mondják, hogy emberemlékezet óta nem volt ilyen. Nem esik és a gabona elszárad. Ez a város nem is olyan kicsi, mint mondják, és nem is olyan hitvány, különösen ha szétnézünk a külvárosokban. Végül is nagyon jól érzem magam, örömmel vagyok itt, hála legyen Istennek.”*

Május 19-én de Magni gróf meghívására átlátogatott Strassnitzbe, és természetesen meglátogatta az itteni piarista közösséget is. Ezután Lipnikbe érkezve pár jelöltet fölvelt a noviciátusba, néhány novicius előtte tett fogadalmat, egyes klerikusoknak pedig engedélyt adott, hogy a papi rendeket fölvehessék. Visszatérve Nikolsburgba, részt vett azon a fényes fogadáson, amelyet a város az új császár, III. Ferdinánd⁶¹ tiszteletére adott. P. Casani egy

⁵⁷ Provincia Germaniae: Az első piaristák 1631-ben érkeztek a mai Cseh Köztársaság területén lévő morvaországi Nikolsburgba. A piarista munka gyors fejlődésnek indult, újabb rendházakat is alapítottak. Kalazancius 1634-ben a nikolsburgi, strassnitzi és a leipniki rendházakat Provincia Germaniae néven külön rendtartománnyá fogta össze, s élére az olasz Tencani Peregrin személyében provinciálist állított.

⁵⁸ Ma Mikulov a Cseh Köztársaságban.

⁵⁹ Ma Strážnice a Cseh Köztársaságban.

⁶⁰ Ma Lipník a Cseh Köztársaságban.

⁶¹ III. Ferdinánd: német-római császár, cseh és magyar király (1637–1657).

gyönyörű latinsággal megírt levélben számolt be Kalazanciusnak az eseményről. Írt még a császár piaristáknak juttatott adományáról és nagy meghatottsággal emlékezett meg a levélben a vele való személyes találkozásról.

P. Casani működésének központjául Strassnitzet választotta: innen irányította a provincia munkáját. Tervei szerint létrehozott a fogadalmas növendékek felsőbb tanulmányainak végzésére egy tanulmányi házat, ahol ő maga is tanított filozófiát és teológiát. Misszionáriusi indíttatással szétküldte a piaristákat a környező falvakba és városkákba, hogy térítő munkát végezzenek a protestánsok között. Nagy tekintélynek örvendett, és ezzel hozzájárult ahhoz, hogy a piaristák megerősödtek a Provincia Germaniae területén.

Szorgalmazta a latin nyelv tanulását a noviciátusban. Elengedhetetlennek tartotta e nyelv ismeretét azok számára, akiknek anyanyelve nem latin eredetű. Ő maga kiválóan beszélt latinul, Kalazanciushoz írt leveleiben is mindig ezt a nyelvet használta olyan tökéletességgel, hogy akár fölvehette volna a versenyt a nagy római írókkal.

A családok megtérítésére vasár- és ünnepnapokon szétküldte rendtársait a közeli falvakba és tanyákra, hogy az írástudatlan embereknek hittant tanítsanak, és visszatérítsék őket a katolikus hitre. Ő maga készítette fel az atyákat, a kispapokat és a noviciusokat arra, hogy ez alkalmakkor kettesével, – mint Jézus tanítványai – hogyan kell téríteniük a közeli vidék lakóit, majd visszatérve meghallgatta őket az elvégzett apostolkodásról.

Előmozdította azt a szokást, hogy a piarista templomokban a liturgia végzésekor is tartsanak prédikációkat, mert a nép ezt jobban kedvelte.

Morvaországi tartózkodása idején P. Casani nagy érdeklődést tanúsított a leitomischli⁶² alapítás iránt, amelyet Febronia di Pernstein bárónő szorgalmazott.

Sajnos egészségi állapota nagyon megromlott, munkáját kénytelen volt abbahagyni, mert ápolni kellett. Onofrio Conti provinciális Kalazanciusnak a következőket írta: „*Pietro P. Casani atya olyan súlyosan megbetegedett, hogy már elvesztettünk minden reményt.*” Leipniki tartózkodása alatt döntötte le lábáról a betegség, 1638 októberében, néhány hónap múlva kissé jobban lett, de már 1639 januárjában újra visszaesett. Az orvosok nem tudtak rajta segíteni, még akkor sem, amikor átvitték Nikolsburgba. Arra gondoltak, hogy talán Bécsben nagyobb remény lenne hatékonyabb orvosi kezelésére, de nem lehetett útra kelni, mert az erős havazás járhatatlanná tette az utakat.

P. Casani csodálatos türelemmel viselte a betegséget. Nem bízott az orvosokban és a gyógyszerekben, teljesen Istenre hagyatkozott, kérve tőle a testi és lelki egészséget. Amikor Kalazanciusnak hírül adta betegségét, így írt: „*Quibus divinae Voluntati apertissimis indicis eruditus, me totum Deo credidi, integram perfectamque tam corporis quam animae sanitatem ab illo expectans.*” (Megvilágosítva az isteni akarát világos jeleitől, teljesen Istenre bíztam magam, tőle várva a teljes testi és lelki egészséget.)

Miután felgyógyult, újra tanítani kezdte a klerikusok egy csoportját P. Luca Agresta, a ház előljárójának segítségével. Az volt a vágya, hogy legalább két klerikust fölkészítsen arra, hogy a teológia oktatására szakosodjanak. P. Casani igen nagy jelentőséget tulajdonított a tanításnak, és a tanulásba is ifjúi hévvel vetette bele magát.

23. fejezet: Morvaországi tevékenysége

1640. január 10-én Onofrio Conti provinciális a generális atya kérésére fölvázolta a piarista iskolák helyzetét Morvaországban. Az iratot Alessandro Cesarini bíborosnak, a rend bíboros protektorának juttatták el, aki fontosnak ítélve ezt a tájékoztatót elküldte azt a Hitterjesztési Kongregációba. Ezek voltak legfontosabb megállapításai: „*Ez a rendtartomány*

⁶² Ma Litomyšl a Cseh Köztársaságban.

jelenleg három népes rendházból áll, és mintegy hatvan szerzetest számlál, akiknek jelentős része helybeli születésű. Van itt noviciátus. Van itt tanulmányi ház is, amelynek egyik részében retorikát, a másikon filozófiát tanulnak. A mieink iskolai munkával foglalatossá válnak, nevelik ezeket a kis emberpalántákat, beleültetik fiatal lelkükbe a pietást, a katolikus vallást, amely az egyetlen módszer megújítani, vagy jobban mondva új formát adni ennek a deformált, nagyon nagyon formátlan kereszténységnek⁶³. Nem hagyjuk el persze egyidejűleg (bár ez sokkal nehezebbnek és kevésbé hatékonynak tűnik) a katekizmus oktatását, a gyóntatást, a prédikációkat a katolikus hitűek oktatására és hitükben való megerősítésére, valamint az eretnekek megtérítésére. Ezek úgy megkövesedtek már a tudatlanságban, a visszaélésekben, és gyalázatos tanaikba már annyira belegyökeresedtek, hogy onnan csak a Magasságbeli keze képes kitépni őket, de legyen áldott az Úr, aki „quae stulta sunt elegit, ut confundat sapientes, et infirma, ut confundat fortia”⁶⁴: legyen áldott, ismétlem, mert úgy tetszett neki, hogy ilyen mezítlábas kicsinyeket választott ki egy ilyen nagy ügy munkáivá, és hogy munkájuk nyomán a katolikusok megjavulnak szokásaikban, szentségekhez járulnak, és tiszteletet tanúsítanak azok iránt (ott, ahol azelőtt azt sem tudták, hogy léteznek-e egyáltalán szentségek, vagy ha tudták is, megvetették azokat), elhagyják régi visszaéléseiket, különösképpen a húsevést tiltott időkben, különféle jámborsági gyakorlatokat is végeznek, és ezzel hozzákapcsolódnak a Római Katolikus Egyházhoz, és úgy tűnik most már, hogy e város lakói, amelyben a mieink laknak, és amelyben mindenki eretnek volt, nem különböznek már vallásosságban, templombajárásban és a szentségek vételében – még hétköznapiakon is – az itáliai városok lakóitól.”

Onofrio Conti megemlíti azt is, hogy Prerovia⁶⁵ város lakói nem voltak hajlandók mások prédikációját meghallgatni, csak a piaristákét, amely olyan eredményes volt, hogy a város összes lakói mindnyájan megtértek. Más vidékeken is történtek a piaristák munkája nyomán tömeges megtérések, mint például a vlachok körében⁶⁶.

P. Casani nagyban elősegítette az apostolkodásnak ezt a formáját azzal is, hogy saját maga készítette el a válaszokat azokra a felmerülő nehézségekre, amelyeket az eretnekek támaszthattak. Mivel nem ismerte az ország nyelvét, meg kellett elégednie azzal, hogy tanácsokkal és buzdítással fölkeltsé rendtársait erre a munkára. Minden évben elutazott Nikolsburgba, hogy jelenlétével ünnepélyesebbé tegye és a lehető legszebben megszervezze az úrnapi körmenetet. Egészen Keresztelő Szent János ünnepéig ott is maradt, mert ez volt az iskola védőszentje.

P. Casani megbízatásának egy fontos része volt, hogy előkészítse a piaristák lengyelországi megtelepedését. Ezt sürgette már Grzegorz Ossolinski herceg, Jan Mateusz Judicki kanonok és maga a lengyel király, IV Ladislaw. 1640 őszén Kalazancius felhatalmazta P. Casanit, hogy utazzon Lengyelországba, és ott telepítse le a piaristákat. Ez az utazás valószínűleg igen sok megpróbáltatással járt volna, amint ez kitűnik P. Casani Kalazanciushoz írt leveléből: „Meggyőződtem arról, hogy Krakkóig semmiféle szálláson sem található ágy, hanem két öl rozsszalmát vetnek a nyirkos földre, és erre kell lefeküdni aludni, az élelem nem több, mint rozskenyér, és sört, húst vagy halat nem igen lehet várni. Ehhez hozzájön még a nagy hideg, amely igencsak kemény azon a vidéken és egyre erősebb, mint előzőleg volt.” Így a lengyelországi alapítás csak 1642-ben valósult meg Onofrio Conti munkálkodása eredményeképpen, amikor P. Casani már visszatért Rómába.

⁶³ Utalás a protestantizmusra.

⁶⁴ „azt választotta ki, ami a világ szerint oktalan, hogy megszegyenítse a bölcseket, s azt választotta ki, ami a világ szemében gyöngye, hogy megszegyenítse az erőseket” (1Kor 1,27).

⁶⁵ Ma Přerov a Cseh Köztársaságban.

⁶⁶ *Vlachok (oláhok)*: a Balkán félszigeten és a Kárpátok hegyvonulatain kétlegelős pásztorkodást folytató népelem.

Időközben Kalazancius atyánk, aki akkor már betöltötte a 84. évét, szervezni kezdte az egyetemes káptalan, amelyet 1640-re akart összehívni, de végül is csak 1641-ben tudták megtartani. A különböző rendtartományokban elkezdtek a helyi és provinciái káptalanok megtartását. P. Casani Onofrio Contit bízta meg a provinciái káptalan megszervezésével, ő maga csak tanácsadóként vett részt ezen, amikor erre szükség volt.

Az egészsége azonban ismét megrendült: 1640 őszén megint negyven fokos láza volt, ágyban kellett maradnia néhány hónapig. A legnagyobb fájdalma az volt, hogy nem tudott a teológia tanításában részt venni, aminek pedig nagy lelkesedéssel szentelte magát mindig, és amely már kezdte meghozni gyümölcseit. Tanítványai közül érdemes megemlíteni Casimiro Bogatka atyát, később ő lett a novíciusok magisztere és a határtalan jóságú Nicola Kreucringa atyát, aki igen kiváló hitszónok volt.

Kalazancius P. Casanit a rend Vicarius Generálisává akarta kinevezni, amint azt olvashatjuk Onofrio Contihoz intézett levelében: *„Ha Pietro atya visszatérne, az a szándékom, hogy kinevezem őt generálisi vikáriussá, én pedig visszavonulok egy magányos helyre, és fölkészülök arra, hogy megjelenjek az áldott Isten ítélőszéke előtt.”*

P. Casani nem akart részt venni az egyetemes káptalanon. Cesarini bíborshoz írt levelében, akitől erre a felmentést kérte, három okot sorol fel: idős volt már, majdnem hetven éves, egészsége megromlott, az utazás a káptalanra pedig nagyon hosszú. Pár hónap múlva aztán mégis kijelentette, hogy hajlandó visszatérni Itáliába, talán azért, hogy teljesen meggyógyuljon, de semmiképpen sem akart generálisi vikárius lenni.

1641-ben hagyta el Morvaországot, elbúcsúzott de Magni gróftól, aki a strassnizzi iskolát alapította, de elbúcsúzott Massimiliano di Dietrichstein hercegtől is, aki nagyon jóindulatú volt vele szemben. Itáliába érkezvén megállt Lorettóban, majd pár napot töltött Anconában, a piarista rendházban. Március 21-én érkezett vissza Rómába, ahol megölelhette az őt már nagyon váró Kalazanciusat.

24. fejezet: Az 1641-es egyetemes káptalan

1641. április 17-én az előre megállapított időpontban kezdetét vette a Szent Pantaleon rendházban az egyetemes káptalan. Részt vettek rajta a generálisi kongregáció tagjain kívül a rendtartományok provinciálisai és küldöttei. A káptalanon Alessandro Cesarini bíboros elnökölt, akit VIII. Orbán pápa nevezett ki, elfoglaltsága idején Mons. Sebastiano Gentile helyettesítette.

P. Casani aktívan részt vett ennek a káptalannak a munkájában is, ez volt az utolsó káptalan életében. Nagyon sok témáról tárgyaltak, már csak azért is, mert a generális atya káptalan meghirdető levelében arra szólította föl a rendtársakat, hogy teljes szabadsággal nevezzék meg azokat a problémákat, amelyeket szerintük a káptalanon meg kellene tárgyalni: *„Ha valakinek van olyan, akár személyes, akár általános javaslata, akár a rendre, akár a rendtartományra vonatkozóan, azt adja át írásban – aláírásával – az illetékes vokálisnak, aki majd gondoskodik annak eljuttatásáról.”*

Ezért a káptalan első határozata éppen erre vonatkozott: *„Azért pedig, hogy mindazok a témák, amelyeket ennek a káptalannak meg kell tárgyalnia nyugalommal és rendben kerüljenek megtárgyalásra, elkerülve lehetőleg minden zavart, választassák három „promotor”, akiknek az lesz a feladatuk, hogy összegyűjtsék a mások által tett javaslatokat, és azokat aztán a megfelelő időben tárják a káptalan elé, amikor azt az elnök vagy helyettese jónak látja.”*

P. Casanit megválasztották promotornak, és neki is látott, hogy rendbe rakja azokat a különböző leveleket, javaslatokat és kéréseket, amelyek az egyes szerzetes közösségektől vagy egyes piaristáktól érkeztek. A Piarista Rend ebben az időben mintegy négyszáz

szerzetest számlált. Az egyik legégetőbb kérdés a „dolgozó klerikusok” ügye volt, amely az idő múlásával egyre bonyolultabbá vált. Egy másik téma a „teljes szegénység” volt, amelynek megtartása igen sok gondot és nehézséget okozott a közösségeknek. Erre vonatkozóan P. Casani is – akinek pedig mindig elve volt a „teljes szegénység” – arra az álláspontra helyezkedett, hogy a piarista szerzeteseknek saját munkájukból kell megélniük, és koldulniuk csak végső szükségben szabad.

Az üléseken értékelték az 1637-es káptalan rendelkezéseit is. P. Casani tevékenyen részt vett ebben a sokszor igen kényesnek mutató munkában is. Valószínű az ő közbelépése döntő volt arra nézve, hogy a káptalan mindenki megelégedésére érvényesnek nyilvánította a ligúr provincia rendtartományi káptalanát.

Miután a káptalan április 30-án befejezte munkáját, P. Casani a Szent Pantaleon rendházban maradt, hogy Kalazanciusnak segítségére legyen, nemcsak mint generális asszisztens, hanem hogy segítse őt a rendi ügyek előmozdításában és a levelezésben, amely egyre intenzívebb lett, és terhet jelentett az öreg generális atyának.

A Szent Pantaleon rendházban folytatta a filozófia és a teológia tanítását is, mert Morvaországból érkezett néhány klerikus, akiknek ebben a két tárgyban kellett komoly tanulmányokat végezniük, hogy visszatérve hazájukba ott tanítani tudják majd a többi kispapot. Ez az ötlet a morva provinciálistól, P. Onofrio Contitól eredt, akinek végtelenül nagy szüksége volt teológiában jártas rendtársakra, hogy folytatni tudja a protestánsok közötti missziós munkát. P. Casani annak ellenére, hogy már hetven éves volt, újra kézbe vette a könyveket és nagy lelkesedéssel elkezdett tanítani.

Ebben az időszakban, alapos megfontolás és imádság után azt kérte, hogy mentsék fel a generálisi asszisztensi tisztség alól, mert egészsége egyre gyengébb, és nem érzi magát alkalmasnak a rend ügyeinek intézésére.

Alessandro Cesarini bíboros, akinek a lemondást el kellett bírálnia, nem fogadta el a kérelmet, és így P. Casani Kalazancius mellett maradt, hogy segítsen neki hordozni a szenvedés keresztjét, amely már feltűnt a horizonton, különösen azután, hogy P. Mario Sozzit toszkán provinciálisnak nevezték ki (1641. október 4.).

Együtt volt Kalazanciussal minden büntetésben és szerencsétlenségben, nagy türelemmel fogadott el mindent az Isten kezéből azzal a meggyőződéssel, hogy saját lelki tisztulása érdekében mindegyre szüksége van. Ettől az időtől kezdve többet nem mozdult ki Rómából, és minden energiáját arra fordította, hogy a rendalapítót támogassa a próba nehéz küzdelmei között.

25. fejezet: A keresztút kezdete

P. Mario Sozzi 1639. november 12-én érkezett Firenzébe, a S. Maria dei Ricci rendházba, ahol P. Francesco Castelli provinciális is lakott, valamint az ún. „galileista” piaristák, vagyis Galilei tanítványai: P. Francesco Michelini, P. Ambrogio Ambrosi, P. Clemente Settimi, P. Carlo Conti és P. Angelo Morelli. P. Mario főleg hittantanítást végzett, és lefoglalta a lelkipásztori munka, így érdekei nem ütköztek a többi rendtársával.

P. Sozzi nem került volna be a piarista rend történetébe, ha bizonyos események nem helyezték volna reflektorfénybe. Azt történt ugyanis, hogy⁶⁷ leleplezett egy firenzei titkos nyilvános házat, amelyet egy gazdag özvegy, Faustina Mainardi és egy kanonok, Pandolfo Ricasoli működtetett. Ezenkívül látványos és botrányos összeütközései voltak azon rendház tagjaival, ahol lakott.

---

⁶⁷ Nem egészen korrekt módszerekkel – a ford.

Miután pedig jelentést tett a Faustina-esetről Firenze inkvizítoránál, aki egy P. Giovanni Muzzarelli nevű konventuális⁶⁸ ferences volt, egyszerre figyeltek személyére. Amikor pedig a per befejeztével elítélték Faustinát és Ricasolit, egyszerre nagy becsülete támadt nemcsak a firenzei de a római inkvizíció előtt is.

Saját rendi közösségében azonban nem találta a helyét, rendtársai nehezen viselték besúgó, feljelentő magatartását, és nemegyszer nevetségessé tették. Erre P. Mario feljelentéseket tett az inkvizíciónak. A helyzet olyannyira tarthatatlanná vált, hogy a generális atya kénytelen volt elhelyezni P. Mariót Firenzéből Narniba. Ő azonban Rómába vette útját, és egyenesen Mons. Albizzinek, az inkvizíció tanácsosának segítségét kérte. Mivel igen nagy volt a tekintélye, ő győzött: az asszessor⁶⁹ utasította Kalazanciust, hogy P. Sozzit a Szent Pantaleon rendházban helyezze el.

Firenze városa igencsak aggasztotta az inkvizíciót: még folytatták a Faustina és Ricasoli ügyét, nagy gyanakvással nézték Galileo Galileit, bár már vak volt, és visszavonulva élt Arcetri villájában, ezenkívül a Medici és a Barberini család (ez utóbbihoz tartozott a pápa is) között éles volt az ellentét. A mediciek pártolták a piaristákat, akik közül az egyik, P. Michelini tanított is a hercegi udvarban. A római inkvizíció szeretett volna látni egy olyan embert Firenzében, akire mindig számíthatott. Ezért visszaküldték P. Sozzit Firenzébe, bár igaz, hogy ő ennek nem túlságosan örült.

P. Mario Sozzi 1642-ben tért vissza Firenzébe. Rendtársaival való viszonya egyre rosszabb lett, napirenden voltak a kölcsönös vádaskodások és fegyelmi ügyek. A leggorombább eset az volt, hogy P. Sozzi följelentette a piaristákat, hogy Galilei követői, és ezért veszélyesek az ifjúságra. A Szent Inkvizíció kinevezte P. Sozzit firenzei tartományfőnökné, és utasította Kalazanciust, hogy ismerje el a kinevezést.

Ez a kinevezés keresztülhúzta Kalazancius tervét, aki P. Casanit szerette volna Firenzébe küldeni, hogy ott helyreállítsa a rendet és a nyugalmat, utána pedig utazzon Lengyelországba, és hozza tető alá a Febronia di Pernstein bárónő által kezdeményezett alapítást. P. Casani így Kalazancius mellett maradt, hogy segítse tanácsaival, és tanítson továbbra is filozófiát és teológiát a kispapoknak. Sok elfoglaltsága között talált módot arra is, hogy átdolgozza P. Francesco Apa latin nyelvkönyvét.

Nagyon sok esemény okozott keserőséget és aggodalmat Kalazanciusnak és P. Casaninak: a „dolgozó klerikusok” nyugtalansága, P. Mario Sozzi intrikái, egyes rendtársak kilépése a rendből, azonkívül a firenzei piaristák ellenállása, akik nem akarták P. Sozzit provinciálisnak.

P. Sozzi 1642 nyarán Rómába utazott, és a generális atya közbelépését kérte a „rebellis” firenzei piaristák ellen. Kihallgatást kért Alessandro Cesarini bíborostól is, aki azonban nem fogadta. P. Sozzi ezen feldühödve sértő szavakkal és fenyegetően kijelentette, hogy olyan iratok vannak a birtokában, amelyek kompromittálóak a bíborosra nézve. Amikor mindez Cesarini bíboros tudomására jutott, 1642. augusztusában Corona gróffal átkutatattatta P. Sozzi szobáját, hogy azoknak az iratoknak nyomára bukkanjon, melyekkel őt megfenyegette. A házkutatást aztán P. Sozzi úgy jelentette Mons. Albizzinek, hogy azt Kalazancius kezdeményezte, és olyan iratokról van szó, amelyek az inkvizícióhoz tartoznak.

A következő napon, 1642. augusztus 8-án Mons Albizzi tájékoztatta a pápát az eseményekről, és az ő rendeletére fegyveresekkel körülvette a Szent Pantaleon rendházat, letartóztatta Kalazanciust, a jelenlévő három asszisztent és a titkárt, és Róma utcáin elvezettette őket a Szent Officiumba. Ide érkezvén a „rabokat” egy terembe vezették, hogy majd miután a Monsignore megebédelt és pihent, ott várják meg kihallgatásukat. Azt mesélik, hogy míg Kalazancius egy padon ülve várakozott, elaludt.

⁶⁸ A ferences rend egyik ága.

⁶⁹ *asszessor*: hivatali rangfokozat, magyarul ülnöknek mondjuk.

Délután aztán ismét megjelent Mons. Albizzi és felszólította Kalazanciust, hogy adja át az iratokat, melyeket P. Sozzi szobájából elvittek. Ekkor értette meg a generális atya, hogy miért is történt letartóztatásuk, és elmagyarázta, hogy a házkutatást Cesarini bíboros rendelte el, és hogy hozzá kell fordulni magyarázatért. Mihelyt a bíborost értesítették az eseményekről, ő azonnal kinyilvánította, hogy ő a felelős mindenért, és védelmébe vette Kalazanciust. Aztán, hogy valamilyen módon jóvátegye a letartóztatással járó megaláztatást, elrendelte, hogy saját fényes hintójával vigyék vissza a szerzeteseket, akik között ott volt P. Casani is, a Szent Pantaleon rendházba.

Annak ellenére, hogy kinyilvánult Kalazancius és társai ártatlansága, azt a parancsot kapták, hogy 15 napig nem távozhatnak el a Szent Pantaleon rendházból.

P. Sozzi Mons. Albizzi biztatására visszatért Firenzébe, hogy ismét átvegye tartományfőnöki hivatalát. Mindössze három napig maradhatott, mert parancs jött a nagyhercegtől, hogy mint nemkívánatos személy 24 órán belül hagyja el a nagyhercegség területét. P. Sozzi ugyancsak megalázva érezte magát és a Pieve di Cento rendházba utazott. Miután a modenai hercegség területéről is kizárták, Rómába vette útját, ahová 1642. novemberének közepén érkezett meg. Mivel tudomása volt arról, hogy Kalazancius levelezésben áll ellenségeivel, a Barberiniekkel, úgy gondolta, hogy most már nem is alkalmas a rend vezetésére.

Mons. Albizzi azt kérte VIII. Orbán pápától, hogy nevezze ki P. Sozzit a piarista rend vicarius generálisává⁷⁰, amit a pápa meg is tett 1642. december 30-án. Ez a kinevezés egyáltalán nem tetszett a piarista szerzeteseknek, az egész rossz tréfának tartották. Ekkor írta meg P. Sozzi „Memoriale calunnioso”-nak titulált hírhedt beadványát, amelyben fekete színekkel ecseteli a piarista rend helyzetét, feljeli az előjárókat, mint a Szent Inkvizíció és a pápa ellenségeit és védekezik a személyét ért vádak ellen.

A római inkvizíció ún. általános hivatala, melynek a pápa is tagja volt, 1643. január 15-i ülésén azt határozta, hogy apostoli vizitátort nevez ki a piarista rend ügyeinek kivizsgálására, P. Sozzit első asszisztensnek nevezte ki, és rábízta a rend vezetését három asszisztenssel. Elhatározta azt is, hogy nem lehet új házakat alapítani a pápa és a Szent Inkvizíció engedélye nélkül. Kalazanciust és asszisztenseit felfüggesztették munkakörükből. A pápai brevét 1643. március 4-én olvasta föl a S. Pantaleonban Mons. Emilio Altieri.

26. fejezet: Az apostoli vizitáció

P. Casani, miután megfosztották generálisi asszisztensi tisztségétől, új tapasztalattal gyarapodott: egyszerű szerzetes lett. Mindeddig a Piarista Rendben előjárói feladatokat töltött be mint a Szent Pantaleon rendház rektora, a noviciusok magisztere, generálisi asszisztens, rektor Narniban, Savonában, tartományfőnök Liguriában és Nápolyban, generálisi megbízott Közép-Európában.

Alázattal elfogadta új előjáróit, engedelmeskedett rendelkezéseiknek, és felkészült a megaláztatások elviselésére, mert ezek jól ismerték múltbeli viselkedését, erős egyéniségét, és féltek, hogy ellenük hangolhatja a szerzeteseket. Sok keserűséget kellett megtapasztalnia és elviselnie, bár ezt némiképp kompenzálta szerzetestársai nagyobb részének szimpátiája és saját lelkiereje. Továbbra is segített az immár idős és titkár nélküli Kalazanciusnak mindabban, ami a rend kormányzásán kívül még feladata maradt.

1643. március 6-án egy pápai breve P. Agostino Ubaldini szomaszkai szerzetest nevezte ki apostoli vizitátornak, a rendet ekkor P. Mario Sozzi kormányozta, mint első asszisztens, a

⁷⁰ *vicarius generalis*: általános helynök, a generális atya helyettese, annak akadályoztatása vagy halála esetén ő kormányozza a szerzetesrendet.

többi asszisztens P. Santino Lunardi, P. Giovanni Stefano Spinola és P. Francesco Bafici voltak.

A hivatalos látogatás 1643. március 22-én kezdődött el a Szent Pantaleon rendház kápolnájában, jelen volt P. Casani is. A látogatás hírért nagy örömmel fogadták a szerzetesek, mert azt remélték, hogy meg fogja oldani a rend sok égető problémáját. Maga Kalazancius is bizakodó volt. P. Ubaldini meglátogatta a Szent Pantaleon rendházat kezdve a templommal, majd megnézte az iskolai és a rendházi helyiségeket. A ház összes szerzetesével beszélt. Átvizsgálta P. Sozzi szobáját is, ez persze egyáltalán nem tetszett tulajdonosának, még kevésbé Mons. Albizzinek. P. Ubaldini nagyra becsülte Kalazanciust és az előző asszisztenseket, és hosszasan elbeszélgetett velük. Ez P. Sozziban és a tanácsosaiban fölkelte a részrehajlás gyanúját. Hogy még bonyolultabb legyen a helyzet, előkerült az a tény, hogy Kalazancius kapcsolatot tartott levélváltás útján a firenzei Mediciekkel, valamint Modena és Parma hercegeivel, akik még akkor is háborúban álltak a Barberiniekkel. A Szent Pantaleon rendházban végzett hivatalos látogatás végén P. Ubaldini két jelentéktelen jelentést készített.

P. Mario Sozzinak nem tetszett a vizitáció ilyen lezajlása, nem tetszett, hogy szobáját átkutatták, és megalázták rendtársai előtt, mindent megtett tehát azért, hogy P. Ubaldini helyett egy másik vizitátort nevezzenek ki.

Terve sikerült. 1643. május 9-én újabb apostoli vizitátort neveztek ki a jezsuita P. Silvestro Pietrasanta személyében, aki még aznap megkezdte munkáját. A pápai breve két feladatot rótt rá: elvégezni az apostoli vizitációt és kormányozni a rendet a négy asszisztenssel.

A sok nehézség között, amellyel szembe kellett néznie a vizitáció során, az első a „dolgozó klerikusok” problémája volt. Kalazancius és P. Casani megtettek mindent, hogy megnyugtassák őket, és lecsöndesítsék a „reklamálókat”, ennek következményeképp egy ideig nyugalom is volt. P. Sozzi viszont bízta őket személyes problémáik megoldásának követelésére. Így azután P. Pietrasanta asztalán igen sok levél gyűlt össze. Első intézkedése a szerzetesi szegénységre vonatkozott: elhatározta, hogy nem lehet elfogadni olyan alapításokat, ahol nincs biztosítva a közösség rendszeres jövedelme, nincsenek biztosítva az iskola működésének költségei és a folytonosság.

A rend problémáinak megoldására 1643 augusztusában a pápa egy hét prelátusból álló pápai bizottságot hozott létre, tagjai között négy kardinálissal. Öt alkalommal ülésezett ez a bizottság. Az alakuló gyűlésen meglehetősen durván került terítékre a kérdés: el kell törölni a rendet, vagy meg kell reformálni a vezetését.

P. Casani nagyon gondterhelt volt, hasonlóképpen Kalazancius is amiatt, hogy ilyen fordulatot vett az apostoli vizitáció, és mindent megtettek, hogy megvédjék a Piarista Rendet. Olyan befolyásos személyekhez igyekeztek folyamodni, mint Giovanni Ottonelli gróf és de Magi gróf. Ez utóbbi maga írt egy beadványt a pápai bizottság bíborosainak, amelyben szemükre veti, hogy Kalazanciust és asszisztenseit minden jogos ok nélkül letartóztatták, és hogy megfosztották őket hivataluktól rendes eljárás lefolytatása nélkül. Kalazancius, mivel nem ismerte a pápai bizottság szándékát, maga is írt egy beadványt, amelyben azt javasolta, hogy tárgyaljanak az előző generálisi kongregációval, és az idősebb szerzetesekkel, mielőtt valamilyen súlyos döntést hoznának a Piarista Rendről. 12 pontban megoldási javaslatot is írt beadványához arról, hogy miképpen lehetne megreformálni a rend vezetését.

1643. október elsején ült össze első alkalommal a pápai bizottság, amelynek P. Pietrasanta jelentést tett a Piarista Rend helyzetéről, ecsetelte annak hibáit, és kifejezte azt a kétségét, hogy a Piarista Rend valójában szerzetesrend-e. Az ülést szavazással zárták, ennek eredménye az volt nagy szótöbbséggel, hogy fenn kell tartani a Piarista Rendet.

Augusztusban P. Sozzi, aki a történések előidézője volt – ő tette le Kalazanciust és asszisztenseit hivatalukból, ő hozta a rendre a végzetes kimenetelű apostoli vizitációt –,

súlyosan megbetegedett. Nagy valószínűséggel leprája volt, ezért teljesen el kellett zárni a külvilágtól. Az abban a korban ismert minden gyógymódot kipróbáltak rajta, de eredmény nélkül. Pár hónappal később, 1643. november 10-én iszonyatos kínok között meghalt.

Betegsége alatt Kalazancius többször próbálta meglátogatni, de nem engedték be hozzá. Megbízta ezért P. Casanit, hogy nyújtson neki lelki segítséget, és segítse őt jó keresztény módjára meghalni.

P. Casani eleget tett feladatának, sőt még azt is elérte, hogy P. Sozzi, mielőtt meghalt volna bocsánatot kért Kalazanciustól.

27. fejezet: A helyzet rosszabbodik

P. Pietrasanta vizitációja, amely eleinte úgy tűnt, hogy rövid ideig fog tartani, sajnos a vártnál hosszabbra nyúlt, és nemcsak kioltotta azt a reménysugarat, amelyet megkezdése jelentett, hanem lassanként sötét felhők kezdtek gyülekezni a Piarista Rend egén. Fölerősödött a lelkekben a rossz érzés, a szerzetesek reményvesztetté váltak, a hangulat fölforrósodott.

Ebben az egyre keserűbb és elkeseredettebb hangulatban P. Casani mottója világos és példamutató volt: „meg kell maradni erősnek és szilárdnak”. Egy 1644. február 14-én Genovába küldött levelében ezt írja: *„A mostani idő a kísértések ideje, amelyben a Szentlélek megtanít minket arra, hogy meg kell maradni erősnek és szilárdnak, amíg a gonoszság elhagy minket, ne ingassanak meg minket a fenyegetések, ne lepjenek meg az ellenünk intézett támadások, mert végül a megpróbáltatás szétfoszlik, mint egy felhő... ezért nyugodtnak kell maradnunk, csöndet kell teremteni magunkban, imádkozni, és kitartóan bizakodni az Isten segítségében.”*

1643. november 11-én, egy nappal P. Sozzi halála után, P. Pietrasanta körlevelet intézett a rend mindenegyes házához, amelyben közli, hogy a pápai bizottság P. Stefano Cherubinit nevezte ki P. Sozzi utódául. Ez a hír villámcsapásként hatott a piaristákra, akik azt várták, hogy végre Kalazanciust visszahelyezik hivatalába. Tiltakozó hullám indult el, levelek és beadványok tömege érkezett P. Pietrasantához a rend különböző szerzetes házaiból. 1644. február 23-án maga Kalazancius is tiltakozott a pápai bizottságnál, és kérte, hogy ne erősítsék meg P. Cherubini kinevezését, hiszen egy olyan szerzetesről van szó, akinek Nápolyban, a Duchesca rendházban súlyos erkölcsi botlása volt. A piaristák tiltakozását azonban nem hallgatta meg senki.

Amikor 1644. március 10-én másodszor ült össze a pápai bizottság, nem esett szó a beérkezett tiltakozásokról és panaszokról. P. Pietrasanta előzetesen a bizottság tagjainak átadott egy meglehetősen rosszindulatú feljegyzést („documento sinistro”) amelyben lesújt azokra a „rossz” piaristákra, akik javaslatokat adtak a jövőre vonatkozóan. A vita erre a kérdésre összpontosult: megmaradjanak-e a piaristák ünnepélyes fogadalmas szerzetesrendnek, vagy váljanak a helyi ordináriusnak alávetett egyszerű fogadalmas szerzetes kongregációvá. A vélemények igen csak különböztek ebben a kérdésben. P. Pietrasanta a maga részéről úgy vélte, hogy a piaristák maradjanak meg szerzetesrendnek, minthogy megvoltak a feltételei a jó kormányzásnak. A második ülést azzal a kéréssel zárult, hogy a pápa néhány taggal bővítse ki a tanácsot.

Közben meghalt VIII. Orbán pápa, és november 15-én Pamfili bíboros követte őt a trónon X. Ince néven. Ő is tagja volt a pápai bizottságnak, és bár sohasem vett részt a munkában, az eseményeket mindig figyelemmel kísérte.

P. Casani és Kalazancius azt remélték, hogy az új pápa majd megoldást ad a rendet szorongató kérdésekre. P. Cherubini és P. Pietrasanta azon a véleményen voltak, hogy az új pápa és Kalazancius között létre tudják hozni a kiengesztelődést. Decemberben Kalazancius

P. Casani segítségével több beadványt is készített, amelyeket sikerült eljuttatni a pápai bizottsághoz. Az egyikben azt kérte, hogy ne változtassák meg addig a konstitúciókat, amíg nem tárgyalta a rendalapítóval és munkatársaival. Egy másikban pedig védelmébe vette a „teljes szegénységet”, mint intézményének alapját.

Miközben arra vártak, hogy a pápai bizottság harmadszor is összeüljön, P. Casani azon dolgozott, hogy a piaristák védelmében megszólaltassa azokat a jelentős személyiségeket, akik pártolták a piarista iskolákat: Lengyelország királyát, Giorgio Ossolinski herceget, de Magni grófot. A piarista rend védelmében szót emeltek többek között IV. Fülöp, Spanyolország királya és a toszkán nagyherceg. Kalazanciusnak alkalma nyílt személyesen is a pápa oltalmába ajánlani szerzetesrendjét 1644. december 28-án, amikor a pápa audiencián fogadta.

Sajnos annak ellenére, hogy magas helyekről érkeztek levelek a Piarista Rend védelmében, mégis úgy látszott, hogy az ügynek nem lesz jó vége. P. Casani egy 1644. december 17-én, rokonához, P. Carlóhoz írt levelében fejt ki rossz előérzetét: *„Azt mondhatom, hogy ügyeink rossz fordulatot vettek, mert Mons. Assessore (Albizzi) nagyon bennfentes ennél a pápánál is, és nincs senki, aki a mi ügyünket hathatósan tudná képviselni, az érdekünkben tett lépések hatástalanok, magam is érzem ezt a tehetetlenséget, amint azt nemrég rektor atyámnak is mondtam, akin kívül nincs más tekintély előttem Rómában, úgy gondolom, hogy mindez méltó büntetésként mérte ránk az Úr: aztán látjuk, hogy a királyok, bíborosok, hercegek ajánlásai sem segítenek, legjobb minden ügyünket az Isten kezébe tenni, így gondolja ezt a generális atya is.”*

1644 vége felé két ellentétes tartalmú kérvény érkezett a pápához. Kalazancius azt kérte, hogy a Piarista Rend ügyét bízák Marzio Ginetti bíboros vikáriusra vagy a püspökök kongregációjára. P. Pietrasanta viszont azt javasolta, hogy az elődje által kinevezett pápai bizottság fejezze be megkezdett munkáját. X. Ince ez utóbbi kérést fogadta el.

28. fejezet: A katasztrófa

Kalazanciust és P. Casanit e nehéz helyzetben a Provincia Germaniae és a lengyel rendtartomány sorsa aggasztotta leginkább, melyeket oly nagy áldozattal alapítottak nemrég. E távoli rendtartományokban megmaradt a jó szerzetesi szellem, béke és testvéri szeretet uralkodott, de sajnos oda is eljutott az itáliai nyugtalanságot keltő események visszhangja. Kalazancius és P. Casani mindent megtettek, hogy megmagyarázva az eseményeket megerősítsék és tanácsokkal lássák el az ottani szerzeteseket, nehogy azok elbizonytalanodjanak.

Kalazancius állandóan sürgette, főleg azokat a szerzeteseket, akik személyéhez kötődtek és nem akartak mást elfogadni, hogy ismerjék el P. Cherubinit előljárójuknak. P. Casani ugyanezt tette, és sokat segített neki a közép-európai rendtársakkal és a jótevőkkel való levelezésben. Sokat kellett dolgozniok, hogy a Szentszékhez, és a bíborosokhoz eljussanak a beadványok a fent említett rendtartományokból. Hála Istennek, P. Casani egészsége most rendben volt, teljes erővel dolgozhatott a rend érdekében készült levelek, beadványok és kérvények megírásán, különösen akkor, mikor közeledett a pápai bizottság következő ülése.

1645. július 18-án *harmadszor* ült össze a pápai bizottság. Az ülés kezdetén P. Pietrasanta tájékoztatta a bizottság tagjait a Piarista Rend akkori helyzetéről. Eszerint abban az időben negyven rendházban 500 piarista szerzetes dolgozott, ezek közül 230 pap volt, 110 klerikus és 160 dolgozó testvér. Rávilágított arra a végtelenül komoly szigorúságra, amelyben a szerzetesek éltek, felsorakoztatta a legsúlyosabb nehézségeket és azoknak forrásait. Végezetül azt javasolta, hogy Kalazanciust helyezték vissza generálisi tisztségébe, és egy helyettest adjanak melléje segítőtársul, akivel megosztaná a rend vezetésének munkáját.

Javasolta még azt is, hogy nevezzenek ki piaristákból egy bizottságot, amelynek az lenne a feladata, hogy vizsgálja meg a rendi szabályzatot, a konstitúciókat, és hajtsa végre rajta azokat a változtatásokat, melyek szükségesnek látszanak. P. Pietrasanta szerint lefokozni a piarista rendet egyszerű kongregációvá egyenlő lenne megszüntetésével. Ő maga a megmaradás mellett foglalt állást.

P. Pietrasanta beszámolóját hosszú vita követte, melynek az volt a lényege, hogy a piaristák megmaradhatnak-e szerzetesrendnek, vagy le kell fokozni a rendet kongregációvá. Végül a bizottság úgy döntött, hogy meg kell hagyni a piaristákat a szerzetesrendi rangon, Kalazanciust vissza kell helyezni tisztségébe egy vikáriust és négy asszisztenst rendelve mellé. Döntés született arról, hogy meg kell szüntetni azokat a rendházakat, amelyek anyagilag képtelenek magukat fenntartani, és hogy felül kell vizsgálni a konstitúciókat és kihagyni belőle a szélsőségeket.

A döntés híre hamar kijutott Roma bíboros palotájából, ahol az ülést tartották, és eljutott a piaristákhoz, ahol hatalmas örömet váltott ki. Ez az öröm azonban sajnos csak futólagos volt. Kalazancius, akinek el kellett volna mennie Roma bíboroshoz, hogy az hivatalosan is közölje vele rehabilitációjának tényét, egy levelet kapott tőle, hogy a találkozót más alkalomra halasztották. Erre azonban sohasem került sor. Mihelyt a piaristák győzelmi énekének hangjai eljutottak Mons. Albizzi fülébe, rögtön elhatározta a rend megsemmisítését.

1645. szeptember 8-án a pápai bizottság újra ülést tartott, immár *negyedszer*. Ezen felolvasták a pápa parancsát, aki a Piarista Rendet egyszerű szerzetes kongregációvá fokozta le. Elhatározták, hogy a következő ülésen gyakorlatba is átültetik a pápa akaratát. Ez a döntés a Piarista Rend halálát jelentette.

Hosszú, vészterhes csöndben eltelt hónapok következtek, majd 1646. február 3-án a pápai bizottság ismét összeült *ötödik* és egyben utolsó gyűlésére. Mindössze annyi volt már csak a feladat, hogy irányelveket adjanak a pápai breve megírásához, amellyel a Piarista Rend lefokozódik egyszerű fogadalmas kongregációvá, ahol többek között a szerzeteseknek joguk lesz átlépni más szerzetes intézménybe, noviciusokat nem lehet felvenni a pápa vagy a pápai tanács engedélye nélkül, a papok a helyi püspök joghatósága alá kerülnek, és az nevezi ki a rendházak elöljáróit is. Megszűnnek a generálsi, tartományfőnöki és nagyobb elöljárói tisztségek. A rendházak önállókká válnak majd, és a szerzetesek csak egyszerű fogadalmat tehetnek, ezenkívül új konstitúciókat kell írni.

A pápai breve, amely magában foglalta a bizottság javaslatait, nem váratott sokáig magára. 1646. március 17-én a bíboros vikárius megbízásából a Szent Pantaleon rendházba érkezett Don Giuseppe Palamolla, aki miután összehívta a szerzetes közösséget, felolvasta egy lapról, hogy a pápa a Piarista Rendet szerzetes kongregációvá fokozza le. A döbbszent csendet Kalazancius szavai törték meg: „*Dominus dedit, Dominus abstulit; sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum.*” (Az Úr adta, az Úr vette el; úgy, ahogyan az Úrnak tetszett, legyen áldott az Úr neve.) A piaristák közül többen nem tudták visszatartani könnyeiket, és sírásra fakadtak. Amikor Kalazancius visszatért a szobájába, asztalhoz ült, és így fejezte be P. Novárinak, Nikolsburgba címzett megkezdett levelét: „*A 24. órához érkeztünk, éppen most volt itt a pápa vikáriusának titkára, és közzé tette azt a brevét, amelyben az van, hogy minden szerzetes házunk a helyi ordinárius joghatósága alá kerül, mint Néri Szent Fülöp oratóriumai*⁷¹, *és hogy szerzeteseink átléphetnek más intézményekbe, kevésbé szigorúakba is, és nem lehet a jövőben beöltözni, hacsak nem úgy, mint a Chiesa nuova tagjai, és nem lesz többé generális és tartományfőnök, és mindenkinek alkalmazkodnia kell azokhoz a konstitúciókhoz, melyeket majd néhány prelátus állít össze, a Collegio Nazareno a Rota Romana*⁷² *fennhatósága alá kerül, minderről később majd*

⁷¹ *oratóriánusok*: Néri Szent Fülöp által alapított közösség.

⁷² *Rota Romana*: az Apostoli Szentszék feljebbviteli bírósága.

részletes levelet fog kapni, de Tisztelendőséged ne veszítse el a fejét, bizzunk az Úrban, aki velünk lesz, amíg egységesek vagyunk.”

Milyen volt P. Casani lelkiállapota ebben a helyzetben? 1646. május 31-én levelet írt Narniba P. Giovanni Prosperi piaristának, aki a pápai breve lehetőségével élve el akarta hagyni a rendet. Ebben ezt írja: „*Modicae fidei, quare dubitasti?*”⁷³ *Ilyen hamar elfelejtkezik Tisztelendőséged arról az isteni oltalomról, amelyet a szerzetünkben töltött 29 év alatt megtapasztalt? Nonne duodecim sunt horae diei?*”⁷⁴ *Ne meneküljön el ilyen hamar. A kellő időben majd megmutatja az Isten mit kell tennünk. Nyugodjunk meg és imádkozzunk.*”⁷⁵ *Deo Gratias*”⁷⁶

29. fejezet: Utolsó kísérletek

A Piarista Rend összeomlása után Kalazancius és P. Casani nem estek kétségbe: nagyon jól tudták, hogy azt csak Isten támaszthatja fel újra, hiszen az ő műve volt, de úgy gondolták, hogy e célból meg kell ragadni minden emberi eszközt is. P. Vincenzo Berronak címzett 1646. február 11-i levelében Kalazancius ezt írja: „*Úgy igaz, hogy a mi ügyünk az Isten ügye, és ezért úgy illik, hogy bizzuk a legmagasabb Isteni Fölségre, de a magunk megsegítésére nekünk magunknak is meg kell tennünk mindent, a nagyobb bizalmat mindenkor azonban az imádságba kell helyezni, amelyet folyamatosan végzünk.*” Ilyen volt a két öreg szerzetes magatartása.

Ince pápa a rendet megszüntető brevéjének hatására a piaristák között általános fejetlenség uralkodott el: a szerzetesek nem tudták hogyan viselkedjenek, és tanácskérő leveleket írtak Kalazanciusnak és P. Casaninak. 1646. május 5-i, az anconai közösség tagjához, P. Matteóhoz intézett levelében így ír P. Casani: „*Ügyeinkről nem tudom a legkisebb jó hírt sem küldeni Tisztelendőségednek, de miután elvesztettünk minden emberi reménységet, az isteni segítséget kell várnunk, amely mindig megérkezik azokhoz, akik őszintén várják.*” Reménykeltő és biztató szavak is érkeztek Kalazanciushoz és P. Casanihoz, mint pl. de Magni gróftól.

Kalazancius álláspontját abban az egy mondatban lehet összefoglalni, melyet a breve felolvasása utáni napon írt levelében olvashatunk: „*Nem hiányoznak azok, akik nagylelkűen támogatják intézményünket, és velünk éreznek, és békességes reménységben hiszik, hogy az Isten megad majd mindent, amire szükségünk lesz.*” Három dolgot kér Kalazancius avégett, hogy a rend újrászülethessen: a gyermekek között végzett munka folytatását, a békességet és testvéri egységet, valamint az imádságot. Ez lett volna az egyik út, melyet követni kell.

Kalazancius végiggondolva és megtárgyalva a helyzetet P. Casanival és más rendtársakkal úgy gondolta, hogy legalább két célt el lehetne érni a jelenlegi helyzetben is: megtartani a piarista iskolákat Közép-Európában, és keresni, visszaszerezni azt az elsődleges feladatot, amelyért az intézmény „páli” kongregáció korában dolgozott. Ez lett volna a második út Kalazancius és P. Casani szerint, amelyet követni kell. Bár érkeztek különböző helyekről biztatások arra vonatkozóan, hogy a rendet föl kell emelni megalázó helyzetéből, ők nem szorultak biztatásra, minden energiájukat összegyűjtve azon tanakodtak és dolgoztak, hogy a fenti két célt megvalósíthassák.

Hogy a Kegyes Iskolák visszanyerhessék a „páli” kongregáció szerepét, Rinaldo d’Este bíboros segítségét kérték, aki a modénai herceg testvére volt. Ezenkívül beadványokat

⁷³ Kishitűek, miért kételkedtetek?

⁷⁴ Nemde tizenkét órája van a nappalnak?

⁷⁵ „*Quietiamoci ed oriamo*” – ez a mondat olvasható Boldog Pietro Casani sírján a Szent Pantaleon templomban.

⁷⁶ Istennek legyen hála.

küldtek a pápai bizottsághoz és a pápai Hitterjesztési Kongregációhoz. A toszkán nagyherceg is érdekelt volt az ügyben.

A közép-európai piarista iskolák megmentése érdekében a római bíboros vikárius engedélyével ismét Lengyelországba utazott P. Onofrio Conti. Nagyra becsülte a piarista iskolákat a kapucinus P. Valeriano Magni, aki egy védőiratot is írt a piarista iskolák érdekében, és ezt megküldte Georg Ossolinski herceg nagykancellárnak is. Miután a király ezt jóváhagyta, széles körben ismertté vált. Hogy a piarista iskolák Lengyelországban megmaradjanak, a lengyel király nem hirdette ki Ince pápa rendet lefokozó brevét.

Morvaországban is keményen dolgoztak a rend megmaradása érdekében: ajánlóleveleket kértek Mons. Giovanni Battista Alovisi, Massimiliano Dietrichstein herceg titkárának segítségével. De itt, Morvaország területén a piarista iskolák és a szerzetesek helyzete egy kissé bizonytalan volt. Sokat tett érdekükben de Magni gróf, különösen, amikor kinevezték rendkívüli királyi követé a Velencei Köztársaságba, a katolikus hercegekhez és a pápához, akik a török elleni liga létrehozásán fáradoztak. 1646 decemberében érkezett Rómába, P. Casani meglátogatta, és megkérte, hogy támogassa a pápai udvarnál és magánál a pápánál a piaristák ügyét. Meghívták a Szent Pantaleon rendházba is, ahol ünnepséget rendeztek tiszteletére. De Magni gróf tárgyalta Mons. Panciroli államtitkárral és magával a pápával is, amikor az kihallgatáson fogadta, de nem ért célt kérésével: csak annyit sikerült elérnie, hogy nem változtatták meg a rendi konstitúciókat.

Kalazancius és P. Casani imádkoztak. „*Ostromoljuk az eget imádsággal*” – írta P. Casani P. Vincenzo Berrónak. E két elhagyatott de nem reményvesztett léleknek már csak az imádság maradt egyetlen menedéke, ezt olvashatjuk ki P. Casani 1646. szeptember 8-i, P. Berróhoz intézett leveléből: „*Ügyeink érdekében minden emberi utat megpróbáltunk, minden kapu bezárult előttünk, csak az Úristen segíthet rajtunk.*”

30. fejezet: Bocsásd el most szolgádat, Uram...

Az 1647-es év volt P. Casani életének utolsó éve, amely telve volt testi és lelki szenvedéssel, mindezt béketűréssel és Isten akarátába való belenyugvással viselte el. Nagyon elszomorító volt számára az a tény, hogy a Piarista Rend, amelynek megszilárdításán és elterjesztésén annyit dolgozott, most egyszerű fogadalmas kongregációvá vált, vagyis lassú, de biztos kihalásra ítéltetett. A Kalazanciushoz és hozzá írt levelekből tudjuk, hogy a rendházak lassan elkezdtek kiüresedni, néha még a legjobb szerzetesek is kiléptek.

Kalazancius és P. Casani nagy reményeket fűztek de Magni gróf közbelépéséhez, de sajnos ő sem tudta elérni, amit szeretett volna. E csalódás után írja P. Casani 1647. január 26-án: „*Hálát adunk Istennek, hogy Édesanyja segít rajtunk és nem az emberek. Ezért forduljunk hozzá buzgó imádsággal. Deo Gratias!*”

Megértette, hogy csak az Isten támaszthatja föl a Piarista Rendet, ezért az imádsághoz fordult, ez lett legfőbb elfoglaltsága: imádkozott a hullámok és viharok közt vergődő intézményért, és erősítette szívében a reménységet, hogy az Isten lesz a Piarista Rend megmentője.

Lelke mélyén, bármennyire is telve volt fájdalommal, nagy béke honolt, olyannyira, hogy ő tudta megerősíteni tanácsaival a hűséges piaristákat. P. Baltassarre Cavallarinak, aki Palermóban és Messinában próbálta megvédeni a piarista ügyet, és ezért sok támadásban és meg nem értésben volt része, a következőket írta: „*Biztosíthatom Tisztelendőségedet, hogy a mi megszomorodott Édesanyánk⁷⁷ hűséges gyermekei örvendeznek és dicsérik az ön hűségét,*

⁷⁷ Utalás a piarista rendre.

és helyesnek tartják az említett rendház fenntartását és bővítését és – az isteni segítségen túl – mindazt a szorgalmat és erőfeszítést, amelyet ön tett odaérkezése után”.

Az utolsó levél, amely P. Casanitól ránkmaradt 1647. július 3-án kelt. Palermói rokonaihoz írta, és kitűnik belőle közeli halálának előérzete: *„Imádkozzanak értem, aki még élek, de már közel a halálhoz. Igaz, hogy már 75 éves vagyok, és ez a kor már önmagában is sok szenvedést tartogat számomra, de ezeket úgy kell elviselnem, mint bűneim büntetését. Öröömre szolgál, hogy Uraságaitok is élnek és gyarapodnak jócselekedetekben és érdemekben, azt hiszem és kívánom, hogy így legyen. A halottakat segítsük imádsággal, böjttel, alamizsnával és más szuffrágiumokkal⁷⁸ is, abban a reményben, hogy az üdvösség helyére jussanak.”*

Szeptemberben P. Casani már nagyon beteg volt. Tudjuk ezt Kalazanciusnak egy leveléből, melyet P. Paolo Griennek írt Nikorsburgba 1647. szeptember 20-án: *„A mi P. Pietrónk nem válaszol levelére, mert súlyosan megbetegedett, és ágynak dőlt.”* Október 5-én P. Baldassare Cavallarinak ezt írja: *„Imádkozzunk Pietro atyánkért, aki nagyon súlyosan beteg.”* Október 12-i, P. Grienhez intézett levelében pedig: P. Casani *„ágyban fekszik és igen gyenge”*.

Október 17-én halt meg, a rendalapító és rendtársai körében. Három nappal később Kalazancius így adja tudtul a hírt Nikolsburgba, Fananóba és Pisába: *„Úgy tetszett az áldott Istennek, hogy ami Szűz Mária születéséről elnevezett Pietro atyánk hosszú betegsége nehéz és fájdalmas haláltusába torkolljék, és mivel egész életében nagyon jámbor módon élt, úgy tetszett az áldott Istennek, hogy csütörtökön, e hó 17. napján 76 éves korában éjjel fél háromkor szentül haljon meg. Testét a templomba vittük, és az egész pénteki napon óriási népsokaság özönlött hozzá, nagyon sokan részesültek különleges kegyelmekben, amelyekről most nem akarok mondani többet, csak annyit, hogy a nagy néptömeg elől vissza kellett vinni testét a rendházba, és reméljük, hogy halálában még többet segít majd rendünknek, mint életében. Kérem, hogy végezzék el érte az előírt szuffragiumokat, és ha a holttesttel kapcsolatban valamilyen új dolog merülne föl, arról majd értesítést küldök.”*

P. Casani halála, amint Kalazancius is írta, hosszú betegség után következett be, amelyről nem tudjuk pontosan mi lehetett, de sok hurutos szenvedéssel járt. P. Caputi szerint vérhas volt. Úgy tudjuk, hogy haláltusája alatt gyakran ismételte megszokott mondását: *„Domine, da mihi intellectum, et vivam.”*⁷⁹ Kalazancius rövid halotti jelentésében azt írja, hogy P. Casani *„jámbor módon”* élt és *„szentül”* halt meg: két olyan jelzőt használt, amelyek nagyon jól jellemezték P. Casani egész lényét.

Tisztában volt betegségének súlyosságával, megőrizte az utolsó pillanatig eszének használatát, azt kérte, hogy Kalazancius szolgáltassa ki számára a szentségeket. Kezébe a keresztet tartva, kedvelt mondatát ismételve lehelte ki lelkét.

31. fejezet: Vox populi

1647. október 18-a reggelén P. Casani holttestét a Szent Pantaleon rendház kápolnájában ravatalozták föl, ahol Kalazancius mutatott be lelki üdvéért szentmisét. Innen ünnepélyes körmenetben vitték át a ház melletti templomba, itt maradt a szombat esti temetésig, hogy a hívek leróhassák előtte tiszteletüket.

Halálának híre gyorsan elterjedt a városban, a legegyszerűbb emberektől kezdve a római nemesekig olyan néptömeg özönlötte el a templomot, hogy az őrseg segítségét kellett kérni a rend fenntartására. A tömeget odavonzotta P. Casani életszentségének hírére kívül az is, hogy

⁷⁸ Halottakért végzett *szuffrágium*: imádságok és szentmise.

⁷⁹ Uram, adj nekem értelmet, és élni fogok.

sokan rendkívüli kegyelmeket nyertek el közbenjárására. Ezért különféle betegségben szenvedőket is elhoztak a templomba gyógyulásukat remélve. Úgy mondják, hogy egyesek tényleg meggyógyultak, sőt említést tesznek arról, hogy egy vak ember visszanyerte a szeme világát.

Az emberek valamilyen emléket akartak vinni magukkal, ezért darabokat vagdostak le a ruhájából, a hajából, körméből. Elvitték a cipőjét és birétumát is. Akkor volt az ereklYESZERZÉSI láz, hogy valaki levágta egy lábujját, és az onnan kifolyó folyadékot vászondarabokkal itatták föl. Amikor az atyák pótolták elvitt birétumát, az újat is azonnal elvitték, és darabokra vágva szétosztották. Arca fehérebb és szebb volt, mint életében. A templomba látogatók között volt egy Camilla Orsini nevű nemes hölgy, aki P. Casani gyónója volt, és aki később, amikor férje meghalt, egy kolostort alapított a Santa Maria Maggiore bazilika mellett, és az életszentség hírében halt meg.

Pénteken és szombaton gyászmiséket mondtak. Az ünnepélyes temetési beszédet elegáns latinsággal P. Camillo Scassellati tartotta, ő lett a rend következő generálisa. A holttestet gesztenyefa koporsóba zárták, és a szentély leckeoldalán⁸⁰ temették el.

A rendalapító kívánsága az volt, hogy emlékművet állítsanak a sírra, de a tervet nem sikerült megvalósítani.

Amikor 1686-ban megkezdték a Szent Pantaleon templom átépítésének munkálatait, P. Casani, Kalazancius⁸¹ és Landriani földi maradványait exhumálták, és a főoltár előtt temették el újra, amely akkor a templom mai bejáratának helyén volt. Középre helyezték Kalazancius, jobbára P. Casanit, baljára Glicerio Landrianit. A sírokat márványlappal fedték le, rajtuk felirattal. P. Casani sírján ez állt: „*Hic situs Ven. Servus Dei Petrus a Nativitate B. V., primus socius et Assistens Fundatoris Scholarum Piarum, ex familia Casanea, Lucensi, qui obiit die XVII octobris anno Domini MDCXLVII, aetatis suae LXXVII*”.⁸²

1895-ben, amikor a Szent Pantaleon templom kövezetét szándékoztak kicserélni, P. Daniele Malavisi templomigazgató és Gaetano Guerra sekrestyés testvér kérésére keresni kezdték P. Casani földi maradványait, amelyeknek a hagyomány szerint a templom kövezete alatt kellett lennie a később odatemetett Gaspare Dragonetti és Fr. Antonio Bernardini földi maradványaival együtt.⁸³ Kellőképpen tájékoztatták a kőműveseket, akik a munkát végezték, és azok az útmutatás szerint találtak is három csontvázat kis távolságra egymástól. Hivatalosan is kérték a vatikáni hatóságoktól, hogy azonosítsák a csontokat. A kinevezett bizottság jelentéséből kitűnik, hogy az egyik csontváz egy száz évesnél idősebb emberé volt, a második egy hetven év körülié, míg a harmadik egy fiatal, húsz évesnél alig idősebb személyé. Teljes bizonyossággal megállapítható volt, hogy Gaspare Dragonetti, P. Pietro Casani és Antonio Bernardini testvér csontjait találták meg. A csontokat három külön kisméretű, megszámozott koporsóba zárták és a sekrestyét a templommal összekötő folyosó falában lévő üregbe helyezték el. Kis, henger alakú alumínium dobozba zárva három szöveget tettek a középső koporsóra. A Casanira vonatkozó szöveg így hangzik:

⁸⁰ *leckeoldal*: a liturgikus reform előtt a pap a szentmise olvasmányát (szentlecke) az oltár felé fordulva annak jobb oldalán olvasta.

⁸¹ Kalazanci Szent József egy évvel később, 1648. augusztus 25-én halt meg.

⁸² Itt van elhelyezve tiszteletreméltó Isten szolgája, a Szűz Mária születéséről elnevezett Pietro, a Piarista Rend alapítójának első társa és asszisztense, aki a luccai Casani családból származott és 1647. október 17-én halt meg 77 éves korában.

⁸³ Kalazanci Szent József csontjait boldoggá avatása alkalmával, 1748-ban vették ki a sírból.

**Isten szolgájának, a Boldogságos Szűz Mária
születéséről nevezett Péternek**

emlékére,
 aki a luccai Casani nemzetségből született,
 majd az Isten Anyja Szegényei Kegyes Iskoláinak
 Kongregációjába lépve
 kitűnt tevékenységével és jámborságával,
 s Kalazanci Szent Józsefnek
 sorstársa volt a fáradtságos munkában és
 bebörtönzésében is.
 Névtelen csontjairól,
 amelyek a Szent Pantaleon oltárnál,
 az azt körbevevő kisebb oszlopok előtt voltak elhelyezve,
 exhumálásuk után,
 a szakértők bizonyossággal megállapították,
 hogy egy szokatlanul nagy ember csontjai voltak.
 A rendtörténet is így ír róla.
 A szabad művészetekben is kiművelt
 és a teológiai tudományokban is jártas volt,
 s így bölcsességgel írt bizonyos munkákat.
 A híveket Isten igéjének hirdetésével, a fiatalokat az erre
 való oktatással
 bőséges lelki gyümölcsökkel
 megindította, fellelkesítette.
 Az isteni gondviseléstől vezetve
 az Isten Anyja Kongregációját elhagyva
 a Kegyes Iskolák Kongregációjába lépett,
 s azt
 tanácsával segítette, példájával vezette, jámborságával
 táplálta,
 és szándékához hűségesen ragaszkodva
 fáradhatatlan munkájával, sok szenvedés közepette
 kibontakozásában előmozdította.
 Az újoncok magisztereként
 a Regulákat és a szerzetesi fegyelmet szigorúan
 megtartva
 nem kímélte igyekezetét,
 hogy a tökéletesebb élet titkait feltárja,
 a lanyhákat ösztönözze, a vigyázatlanokat buzgalommal
 fegyelmezze.
 A provinciális tisztség betöltésében
 kiemelkedően sokat tett
 Isten nagyobb dicsőségére
 és a jámborságban és vallásosságban való gyarapodásra.
 Itáliának, Morvaországnak, Germániának és
 Lengyelországnak⁸⁴

⁸⁴ Tévedés: Casani sohasem járt Lengyelországban.

sok területét bejárta, s azokból
 bölcsességével és a kereszt oktalanságával
 az emberi ráció tiszteletét és az eretnekek téves nézeteit
 kiűzte és elhajtotta,
 a vad tételeket csodákkal igazta le.
 A gonosz lelkekkel szemben hatalommal rendelkezett,
 s így sokaknak a vágy által rászédett, az érzékiségtől
 elkábult, beteg lelkét
 egészségesebb tanácsaival szerencsésen rendbe hozta.
 1570. szeptember 8-án született
 és Rómában hunyt el 1648. október 17-én.

A nyílást márványlappal zárták le, amelyen ez a szöveg olvasható⁸⁵:

HEIC
 AUCTORITATE • ORDINARIA
 CONSEPULTA • MANENT • SEORSUM
 TRIUM • SERVOR • DEI • SCHOLAR • PIARUM • OSSA
 QUAE
 ANNO • M • D • CCC • X • C • V
 HOC • DUM • S • PANTALEONIS • TEMPLUM
 NOVO • STERNERETUR • PAVITO
 REPERTA • FUERE

A templom felé haladva ugyancsak a falban található márványtáblával elzárva tiszteletreméltó Glicerio Landriani sírja.

32. fejezet: Életszentsége

P. Casanit szentéletű szerzetesnek tartották mind szerzetestársai, mind a világiak, életében és halála után is, a Luccai Kongregációban és a Piarista Rendben is.

Amíg a Luccai Kongregáció tagja volt, Leonardi Szent János annyira becsülte, hogy mindkét apostoli látogatására magával vitte, és ezen kívül rábízta a kispapok filozófiai és teológiai oktatását. Nagyra tartották őt noviciusmagisztere, tiszteletreméltó Giovanni Battista Cioni, aztán tiszteletreméltó Cesare Franciotti és Leonardi Szent János utódja, P. Alessandro Bernardini is.

Egyik legnagyobb tisztelője kétségen kívül maga Kalazanci Szent József volt. Levelezésében gyakran találkozhatunk tiszteletének megnyilvánulásaival. Néhány példa: P. Casani „*mindig Isten nagyobb dicsőségét kereste*”, „*egy volt a legkiválóbb atyák közül*”, bízhatott „*hűségében, bölcsességében és a szerzetesrend megreformálása iránti buzgóságában*”, úgy tekintette „*mint az Úr igen kiváló szolgáját*”, aki „*égett a szerzetesi jobbulás és a tökéletesség iránti szent buzgalomtól*”.

⁸⁵ „Itt maradnak eltemetve előjárói engedéllyel három «Isten szolgája» piarista csontjai, amelyeket 1895-ben a Szent Pantaleon templom padozatának felújításakor találtak meg.” „*Isten szolgája*”: attól kezdve, hogy egy személynek elkezdtek boldoggá- és szentté avatási eljárását, ez a jelző illeti meg.

Más rendtársak is írnak róla, mint pl. P. Vincenzo Berro: „*teológus és erényekkel ékes lelki ember*”. P. Pietro Mussesi úgy mutatja be, mint „*lelkiségben és tudományban gazdag ember*”. P. Vincenzo di S. Francesco azt állítja, hogy amikor P. Casani elutazott Nikolsburgba, a Szent Pantaleon házfőnökének volt egy listája, amely 24, P. Casani közbenjárására történt csodát tartalmazott. Rendtársai sokat beszéltek csodás tetteiről, vele kapcsolatos misztikus jelenségekről és más, életszentségét bizonyító eseményekről.

A Piarista Rend tagjain kívül sokan mások is szentnek tartották. P. Valerio Magni kapucinus, aki védőiratot szerkesztett a piaristák védelmében, azt mondta, hogy Francesco de Magni gróf, testvére, „*szentnek tartotta*”. Maga P. Pietrasanta, a rend vizitátora is nagyra becsülte, amint kitűnik Pietro Paolo Cotignola ügyvédhez írt soraiból „*Isten dicsőségén kívül lehetőségem volt személyesen meggyőződnöm a generális atya és P. Pietro életszentségéről.*” Azokban a városokban, ahol megfordult, csak úgy emlegették mint „*a szent atya*”. Így Nápolyban, Narniban, Savonában és Anconában „*mindnyájan általánosságban*” így vélekedtek róla, amint ezt írja Kalazancius.

Fananóban és környékén „*a csodák miatt, amelyeket művelt és példaszerű szerzetes életéért*” csak úgy hívták, hogy „*Padre Santo*”. Guiában prédikációinak meghallgatására mindegy tízezer ember jött össze. Nem csodálkozhatunk ezért, hogy temetésére – P. Alessio Armini tudósítása szerint – „*óriási tömeg jött össze, mert ismerték jóságos és erényekkel ékes életének hírét, hiszen már életében is mindenki Isten nagy szolgájának csodálta és ismerte*”.

Életszentsége híréhez kétségen kívül hozzájárultak különböző „*exorcizmusai*”. Ezek egy imádságból álltak, amelyben arra kéri Istent, hogy Jézus Krisztus szenvedésének érdemeiért, Szűz Mária és egyes szentek közbenjárására szabadítsa meg testünket és lelkünket minden rossztól. P. Casani saját kezűleg írta le ezeket az imádságokat, és küldte el azoknak, akik ezt kérték tőle. Halála után több alkalommal és különböző nyelveken ki is nyomtatták ezeket jámbor használatra.

Kalazancius, amíg élt, elevenen emlékeztetésben tartotta P. Casani személyét, sőt sürgette, hogy gyűjtsenek össze minden róla szóló tanúságtételt, mert szerette volna elkezdni boldoggá avatási eljárását. Meghagyta P. Simone Bondinak, hogy nagy szorgalommal „*gyűjtsön össze minden információt P. Pietro Povero életéről és erényeiről*”. Ezenkívül tájékoztatja arról is, hogy írt a nonantolai apátság vikárius generálisának is, „*hogy gyűjtsenek össze minden információt P. Pietro erényes cselekedeteiről valamint szent és jámbor személyéről*”. P. Casani arcképeit küldi el P. Domenico Franchinak azzal a meghagyással, hogy „*lássák és kövessék szent erényeit és ezért adjanak hálát az Úrnak*”. P. Pietro Griennek: „*Teljes szívvel és lélekkel szolgáljanak az Úrnak, ahogy azt az említett atya is tette, és akiről hisszük, hogy most is imádkozik rendünk érdekében*”. Ugyanennek az atyának írt levelében, amikor P. Casani „*exorcizmusairól*” beszél, ezt a kijelentést teszi: „*Az áldott Isten az említett imádságok által igen sok kegyelmet adott, és a jövőben is fog adni, ha lesz hitünk*”.

A piarista hagyományban is mindig élő volt P. Casani életszentségének emléke. Hivatalos gyászjelentésében ezt olvashatjuk: „*Vir doctrinae et vitae integritate conspicuus, qui multis aegris sanitatem restituit et ex plurimorum energumenorum corporibus daemones fugavit, aliisque miraculis (si dicere fas est) et virtutibus clarus obdormivit in Domino*”.⁸⁶ P. Gabriele Bianchi: „*a tökéletesség magas fokán élő ember, aki az életszentség hírében halt meg*”. Első életrajzírója, P. Alessandro Armini ezt írja: „*Egyformán volt lelki ember, buzgó az imádságban, mély az alázatban, sokat böjtölt és vezekelt önmegtagadással, minden erénnyel és érdemmel ékes, így halt meg az életszentség hírében*”. P. Giuseppe Font írásban hagyta ráuk: „*A mi tiszteletreméltó atyánk*⁸⁷ *után minden piarista csodálja, és tartsa meg*

⁸⁶ A tudomány és élet teljességével ékes férfiú, aki sok betegnek visszaadta egészségét, és sok ördögtől megszállott testéből kiűzte a démonokat, más csodákkal (ha szabad ezt mondani) és erényekkel fényesen aludt el az Úrban.

⁸⁷ Kalazanci Szent József

emlékezetében ezt a mi második atyánkat ránhagyott példája és végtelen sok fáradozása miatt”.

A piaristák tanúságtételéhez társul más egyháziak véleménye is, mint Mons. Ferentino, Antonio Barberini bíboros törvényszéki bírāja, Nonantola apátja: „*P. Petro piarista életében és halála után mindazoknak, akik ismerték hátrahagyta hősie életének és erényeinek példáját. Isten sok csodát művelt általa, különösen Fananóban*”. A pápai udvarmester, P. Martino Capizzicchi, az „exorcizmusok” kiadásához a következő hivatalos szöveget írta: „*Venerabilis Dei Servus, P. Petrus a Nativitate Virginis Scholarum Piarum haec sacra verba ita disposita contra daemones et morbos scribebat*”.⁸⁸ Alessandro Crescenzi bíboros azt mondta, hogy Kalazancius kiérdemelte, hogy „*kiváló és jóságos életű, erényekkel ékes és jó példájú társai legyenek, mint a luccai P. Pietro*”.

Halála után igen sokan tanúskodtak arról, hogy közbenjárására különböző kegyelmeket nyertek. Többek között például P. Giuseppe Gentile, aki Cagliari-ban lakott, azt írta Kalazanciusnak, hogy P. Casani közbenjárására szabadult meg a halálveszélyből. A tényt előljárója, P. Paolo Battaglione is megerősítette. P. Onofrio Conti tudósít az „exorcizmusok” által elnyert kegyelmekről.

A mai napig érkeznek P. Casani közbenjárására nyert kegyelmekről levelek és híradások a Piarista Rend központjába.

33. fejezet: Befejezés, összegzés

Csaknem három és fél évszázad, egészen pontosan 348 év telt el Boldog Pietro Casani 1647-ben bekövetkezett halála és 1995 között, amikor a boldoggá avatás szertartásában ünnepélyesen és véglegesen elismerte életszentségét az Egyház.⁸⁹ Ez az óriási időkülönbség bőven elegendő ahhoz, hogy első látásra időszerűtlennek és érdektelennek bélyegezzük korunk és a mai társadalom szempontjából egy olyan ember alakját, problémáit és belső elhatározásait, aki a mienkétől gyökeresen eltérő társadalmi, kulturális és egyházi körülmények között élt.

A 16–17. század fordulójának társadalma, politikai és vallási problémái rég letűntek már a történelem mindent elemésztő folyamatában. E korszakot lehet tanulmányozni, kutatni, sőt akár csodálni is, hiszen jelentős eredményeket ért el ekkor az emberiség – de milyen útmutatással szolgálhat a harmadik évezred embereinek vágyai, problémái, érdekei, életkörülményei jobbítása szempontjából?

Nem sokkal, ha a társadalom anyagi, gazdasági oldalát, társadalmi életünk szervezettségét vesszük csupán figyelembe, amellyel az ember az anyagi világhoz kötött létét igyekszik szabályozni. Nem érvényes ez azonban a mélyebb emberi valóságra, a szellemi értékekre, hiszen ezek léte és fejlődése nincs kitéve az idő kéréllhetetlen törvényének.

Ha most kifejezetten a kereszténység értékeire gondolunk, az evangélium lelki üzenetére, amely már két évezrede „*a világ sója és világossága*”, elmondhatjuk, hogy az ezekből táplálkozó emberi tapasztalat aktualitása csak attól függ, mennyire intenzíven vannak jelen egy-egy ember szívében. Ebben az értelemben a „szentek” – és nemcsak a már kanonizált szentekre utalunk itt –, annál aktuálisabbak, minél radikálisabban fogadták be, és élték meg földi létük során az Evangélium ígét. Valamilyen módon részesednek ők Jézus ígétének el nem múló erejében, amit ő maga így fogalmazott meg: „*Ég és föld elmúlnak, de az én ígém el nem múlnak*” (Mt 25,35). Nyilvánvalóan róluk is le kell hántani mindazt, ami mulandó és

⁸⁸ Isten tiszteletreméltó szolgája, a Szűz Mária születéséről elnevezett Pietro piarista írta ezeket a szent szavakat ebben az elrendezésben a gonosz lelkek és a betegségek ellen.

⁸⁹ Ez a fejezet P. Antonio Maria Perrone piarista Casani levelei első kiadásához írt előszavának rövidített és átdolgozott változata.

evilági, s akkor azokról az értékekről fognak a számunkra tanúságot tenni, amelyeket olyannyira szükségesnek vélünk korunk szükségletei szempontjából is.

Ebből a nézőpontból közelítünk most tehát Boldog Pietro Casanihoz. Kiemeljük azokat az eszméket, amelyek alapvető döntéseiben befolyásolták, s amelyek szerzetesi és papi életpályáján vezették az életszentség magaslatai felé a legnehezebb helyzetekben is.

A továbbiakban összegyűjtjük a rendelkezésünkre álló legfontosabb elemeket, néhány jellemző vezérfonal mentén, s mindezeket magának Pietro Casaninak a szavaival gazdagítjuk, hogy még jobban közel kerülhessünk lelakiségének megértéséhez. Természetesen el kell kerülnünk minden erőltetett sémát, amely arra vezethetne, hogy egy „tökéletes” embert fessünk le, hiszen ez távol állna a történelmi hitelesség igényétől. A valódi keresztyén életszentségnek nincsen szüksége ilyen kiigazításokra, hiszen nem az emberi hibák hiányán alapul, hanem az Isten iránti szeretet lángoló voltán, amely előnti az ember szívét, és arra ösztökéli, hogy *„Isten nagyobb dicsőségére és felebarátainak javára”* cselekedjen.

1. Teljes önátadása Istennek a szerzetesi életben

Ez Pietro Casani életének legszembeütőbb jellegzetessége, amely életszentségének alapját képezte. Ez állt állandóan gondolatainak és cselekedeteinek középpontjában attól kezdve, hogy fiatal szívében megérlelődött életre szóló döntése. *„Hivatását csodálatos dolognak tartották”* – idéztük már fentebb is életrajzában P. Franciotti szavait –, mivel oly hirtelen tört elő egy emberileg is ragyogó karrier elé néző, nem hétköznapi intelligenciával rendelkező fiatalemberben. A gyökeres változtatás melletti döntés az évek során még jobban elmélyült, és rányomta bélyegét életére és későbbi döntéseire.

A Leonardi Szent János mellett, a Monte Vergine és a Vallombrosa kolostor apostoli vizitációja alkalmából szerzett tapasztalatok bizonyosan segítséget jelentettek számára, hogy jobban megismerje a szerzetesi élet különböző vetületeit. Emellett rávezették, hogy jobban megbecsülje a világtól való elfordulásban való következetes kitartást és a szerzetesi élet valóságát, amelyre ő maga is vállalkozott.

Mélységesen meg volt arról győződve arról, hogy ha Isten iránti szeretetből elfordul a világi dolgoktól, akkor ennek a szerzetesi életben a legszigorúbban értelmezett *„szegénység”* felel meg, az elhagyott dolgok visszaszírása és rejtett visszavágyakozás nélkül. Nem ismerte a félmegoldásokat, amelyek az embert visszavetítik a „világi dolgokhoz”, azzal magyarázkodva, hogy azok hasznosak a szerzetesi élet szempontjából is. De idézzük saját szavait: *„Nem akarom soha elhagyni, ahogy már más írásaimban ajánlottam Méltóságodnak, még a jelenlegi bőségben és alamizsna-áradatban sem a mi magasztos és drága szegénységünket, amit olyannyira irigyelnek tőlünk az alvilág lelkei, hogy már máskor is arra ösztökélték az embereket: adjanak bőséges alamizsnát a szerzeteseknek, hogy így elragadhassák tőlük e leggazdagabb örömet”* (1635. február 22.).

Amint már említettük, ez volt az az alapvető meggyőződése, ami miatt a Luccai Kongregációból átlépett a Piarista Rendbe, miután lezárult a társulatok egyesítésére tett három éves kísérlet. Pontosan így értelmezte ezt a tettet P. Carloantonio Erra is, az említett Kongregáció történetírója, amikor ezt állapítja meg róla: *„P. Casani nem azért lépett ki, mert valami ellenérzése támadt, hanem azért, mert olyan szegény és szigorú életre vágyott, mint amilyent a «Kegyes Iskolák Rendjében» kezdettől fogva éltek”*. Minden bizonnyal együtt örült tehát Casani Kalazanciussal és első társaival, amikor V. Pál pápa alapító brevije, az *„Ad ea per quae”* is elismerte a *„magasztos szegénységet”* az új intézmény megkülönböztető jegyének. Az *„Isten Anyja Szegényeinek Páli Kongregációja, a Kegyes Iskolák Társulata”* – írta elő a pápai okirat – *„a szegénységi fogadalom révén vezesse be mindegyiküket a magasztos szegénységbe, csakúgy az egyének, mint a közösség tekintetében”*. A *„szegény”*

jelzővel egészítette ki saját nevét is, hiszen úgy írta alá leveleit, mint „*Pietro, a szegény*”. „*Szegényeknek*” nevezte a szerzeteseket is a „*Pusilli gregis idea*” c. írásában.

Ugyanakkor számára a szegénység nem csupán az elnevezésben jelentkezett. Szegénysége ténylegesen gyökerekig ható volt, amint ezt hangúlyozzák róla kortársai, és ezt ajánlotta ő rendtársai számára is: „*A Jézus Krisztus iránti lángoló szeretet tegye Méltóságodat mind szerelmesebbé a szent, magasztos, evangéliumi Szegénység iránt*” (1619. június 20.). A szerzetesi élet normális szűkösségében Isten akaratát látta: „*hogy gyakoroljuk magunkat a szent szegénységben*”.

A szerzetesi megszentelt élet, jól tudta ezt Casani, nemcsak a „világi dolgoktól”, hanem a „személyektől” és a saját testüktől való elfordulást is jelenti. Ebből következik a tisztasági fogadalom, amelyet Casani teljes szívvel és szigorú erkölccsel be is tartott.

Bizonyos sajnálatos helyzetek, amelyeket rendtársainak ezen az ingoványos területen mutatkozó gyengeségeivel kapcsolatban Casaninak kellett megoldania, mint előljárónak, még jobban megerősítették aszkétikus életfelfogásában, amely annál szükségesebb, minél inkább ki van téve valaki a veszélynek. „*Meg ne feledkezz, kedves fiam, arról* – ajánlja egy 1623. március 23-án kelt levelében –, *hogy őrködnöd kell érteid felett, mert ezeken áll vagy bukik kitartásod*”. Jóllehet mindig nyitott maradt az emberi gyengeségek megértésére, nagyonis határozott volt, ha a „*tisztaság és szegénység megrontói*” ellen kellett fellépnie. Csak ezekkel kapcsolatban tervezte a „*Pusilli gregis idea*”-ban, hogy büntetéseket szabjanak ki, „*nem kizárva a Rendből történő elküldést sem*”.

Szerzetesi életének ezekhez az alapvonásaihoz hozzájárul még, amit a teljes és feltétlen engedelmisséggel kapcsolatban ír: „*Előljáróim kezében vagyok és akarok is lenni mindig (úgy vélem, mindig is ott voltam). A Házfőnök úrnak elmondtam nemcsak mindazt, amit tettem, hanem még gondolataimat is*”. Ezt egy 1611. május 14-én kelt levelében írta, amikor még a Luccai Kongregációhoz tartozott. Később ismét megerősíti ezt a magatartását a Piarista Rendszert is az a kifejezés, amely gyakran felbukkan Kalazanciushoz írott leveleiben: „*Alattvalója és fia vagyok Atyámnak*” (1631. május 3.), „*Figyelek Atyám intéseire*” (1633. január. 29.), „*Visszatértem Atyám kezébe van letéve*” (1633. március 5.). Még akkor is, amikor a Renden belüli kérdések kapcsán átmeneti nézetkülönbsége támadt Kalazanciussal, és Casani csendben félrevonulva már-már sötétben kezdte látni a rend jövőjét, a mindig kész és feltétlen engedelmisség szelleme mégsem szenvedett csorbát.

Ezután történt, hogy Kalazanciussal együtt a meg nem értettség, a gyanú és a bizalmatlanság igen kemény próbáját kellett kiállnia az egyházi hatóságok részéről. Néhány esztendőn át, amelyek éppen Casani életének utolsó évtizedét is jelentették (1635–1647), ezek az események teljesen felbolygatták a Rend belső békéjét. Bár érthetően fájtak neki a történetek, az ő magatartása ekkor is az imádsággal kísért engedelmisség volt: „*Nyugodjunk meg és imádkozzunk*”. Ez a tömör mondat önmagában is elegendő rá, hogy megmutassa szívének mélységes szenvedése mellett azt a készséges engedelmisséget is, amely Isten segítségébe vetett bizalommal párosult.

2. Életszentsége és a novíciusképzés felelőssége

Az evangéliumi tanácsok gyakorlása, melyen a szerzetesi élet alapszik, csak pusztán külsőség és terméketlen, ha nem lelkesíti át belülről az emberi és keresztényi erények belső tapasztalata: ezekben áll az evangéliumi tökéletesség. Casani egész életében ebben a tapasztalatban élt, és elérte az életszentség szentekre jellemző hősies fokát, amint egybehangzóan tanúsítják róla életrajzírói és mindazok, akiknek alkalmuk nyílt közelébe kerülniük élete során.

A boldoggá avatási eljárás során bemutatott alapos és pontos dokumentáció kiemeli Pietro Casani erényeit, bemutatja emberi adottságokban is gazdag személyiségét, amely

megnyert mindenkit, aki csak közel került hozzá: a köznapi társalgásban egyszerű volt, a szószerű magasából is kedves, bár meg nem alkuvó; mindig készen állt lelkiismereti helyzeteket megoldani és a tanácsért hozzá fordulóknak eligazítást nyújtani; fáradhatatlanul teljesítette kötelességét a legnehezebb időszakokban is.

„Vallási téren messze fénylik Casani győzhetetlen hite, a Gondviselésbe vetett szilárd reménysége, lángoló szeretete felebarátai iránt a földi dolgokon át is: a fiatalok, Krisztus jegyesei valamint az eretnekek iránti fáradhatatlan buzgóságban. Isten Szolgáját egészen különleges módon jellemzi a Szent Kereszt és a Szentséges Szűzanya iránti buzgóság mellett a szegénység és a szent alázatosság szeretete: e két testvéri erény, amelyek oly szükségesek a szegény Krisztus szolgálatához a szegény és tudatlan gyermekekben, hogy biztosíthassa számukra nevelésre és oktatásra való jogaik teljesülését, s ezzel megvesse emberi, vallási, kulturális és társadalmi képzésük alapjait.”

Ebben az összefoglalásban, amelyet a „*Positio super virtutibus*” (Positio, I, XI. o.) bevezetéséből idéztünk, megláthatjuk Pietro Casani életszentségének alapvető jegyeit, amit életének alaposabb elemzése részletesebben kiemelt számunkra, mint az említett kötetben is, amelyből itt csak néhány címet idézünk: *Hit (Isten, Szentháromság, a Megtestesült Ige, Szentírás, Gondviselés, Szentek, Egyház,...), Remény (a betegségek során, a szegénységben, a megpróbáltatásokban és üldöztetésekben), Isten iránti szeretet (Oltáriszentség, Urunk szenvedése), a Szűz Mária iránti fiúi szeretet, a felebarátok iránti szeretet, a lelkek üdvének buzgó szolgálata, bölcsesség, igazságosság, erő (nagylelkűség, türelem és kitartás), mértékletesség, alázat, szegénység, tisztaság, engedelmisség,...*

A tények és tanúságtételek e mozaikja szépen kirajzolja életszentségre törekvését, amelynek alapja mélységes alázata, amely arra indította, hogy saját személyével szemben talán túlfel is kemény legyen. Ezt maga is elismerte, P. Alessandro Bernardini, a Luccai Kongregáció legfőbb előjárója megjegyzéseire írott válaszában: *„Valóban megtévesztett engem a szentek példája, amelyet rosszul értelmeztem, és még rosszabbul alkalmaztam a magam személyére, amikor úgy képzeltem, hogy a szigorúságban inkább ösztökére rászorulok, semmint a megfékezésre”*. Milyen tiszta is ez az ifjúkori vallomás, amelyet még ideiglenes fogadalmas korában tesz; áttetszik rajta feltett szándéka, hogy követi a „*szentek példáját*”, amiről azt mondja, „rosszul értelmezett” és „még rosszabbul alkalmazott” saját személyére vonatkozóan. Valójában azonban nagyon is „jól értelmezte” és „még jobban alkalmazta” a szentek példáját, hiszen éppen ennek követése révén indult el az evangéliumi tökéletességre vezető élet útján.

Látták ezt rajta a Luccai Kongregációban előjárói csakúgy, mint később maga Kalazancius a Piarista Rendben, akik rábízta a fiatalok képzésének kényes feladatát, és több ízben is *novícius magiszternek, a jelöltek teológia- és filozófia tanárának* nevezték ki. Ezeket a feladatokat ő főképpen élete példája révén tudta teljesíteni, amellet, hogy remek felkészültséggel rendelkezett a filozófia és a teológia terén is. Semmit sem kért másoktól, amit maga át nem élt már.

P. Casani akkor is szíven viselte a novíciusok és növendékek képzését, amikor nem viselte érte a közvetlen felelősséget. Nagy átérzéssel ír erről a kérdéstről, és kifejezett módon hivatkozik a Rendalapító elképzeléseire: *„Legyen különös gondjuk e növendékekre, mert ezt szeretné Atyánk”* (1624. június 7.). Másutt így ír: *„Foglalatosságaim közül leginkább sajátomnak és a legfontosabbnak a noviciátusról történő gondoskodást tartom, mert ez képezi Rendünk alapját... Azt kívánom, hogy a novíciusokat úgy nevelje, hogy teljesen átérezzék az Istennel kapcsolatos dolgokat, hogy ezekkel kitiintetetten és jámboran foglalkozzanak. Szeretném, ha a szent szegénységben egészen kiválóak volnának, megbecsülnének mindent, ami hozzánk, házunkhoz és templomunkhoz tartozik, és hogy olyan kitartóan törekedjenek a legmagasztosabb Szegénység után, hogy megvessenek minden dolgot, még ha egészen apróságról van is szó, amiről lemondanunk ésszerű lehet...”* (1634. szeptember 22.).

Minden szerzetes intézmény fejlődése, amint azt Casani gyakorta mondta, tagjainak megfelelő felkészítésén múlik. Éppen ezért „legfontosabb teendőinek egyike” Rómában, Genovában, Nápolyban és később Morvaországban is a fiatal szerzetesek felkészítése volt, akikre nemegyszer személyesen ügyelt még akkor is, amikor tartományfőnökké nevezték ki. Ezt a különleges törődését emeli ki nem csupán azoknak a tanúságtétele, akik novíciusmesterüket tisztelheték benne, hanem az a gondosság is, amellyel a „*Novíciusok Reguláját*” megírta, valószínűleg 1617. márciusában – áprilisában, a „Kegyes Iskolák Páli Kongregációjának” 1617. március 6-i hivatalos elismerése után. E munkát maga Kalazancius bízta rá, aki különösen alkalmasnak tartotta őt erre a feladatra. Tíz alapvető szempontot nyújtott számára irányelvként a megbízatás elvégzéséhez. Később ugyanő dolgozta ki az „*Istenanya Szegényeinek Közönséges Reguláját*” is, amely az egyéni és közösségi szerzetesi élet ragyogó keretét szolgált. A lelakiség, amely ebből a Regulából árad, évszázadokon keresztül, gyakorlatilag a II. Vatikáni Zsinatig átítatta és meghatározta sok-sok piarista nemzedék képését.

3. Az apostoli munka különleges formája életében: a nevelés

Pietro Casani szerzetesi élettapasztalatának és életszentségének radikális volta Isten terve szerint nem csupán arra szolgált, hogy személyesen jobban bekapcsolódhasson a világ megváltása krisztusi művének misztériumába, hanem arra is, hogy sajátos szerepet töltsön be az Egyház küldetésében. E sajátos szerep a nevelői apostoli munka, amelynek célja az emberi személy fejlődésének elősegítése és az evangelizáció az üdvösség felé vezető úton.

E sajátos küldetés lassanként bontakozott ki Pietro Casani életében.

Kezdetben Leonardi Szent János nyomdokain a megújult szellemiségű papi apostoli munka kötötte le. E lelkipásztori tevékenység középpontjában a lelkek üdvösségének szolgálata állott, és fő eszközei a prédikáció, valamint a szentségek kiszolgáltatása voltak. Ő azonban már ebben a környezetben is előszeretettel foglalkozott a fiatalokkal, akiknek irányában ellenállhatatlan vonzalmat érzett a hittel átítatott szeretet természetességével. Ahogyan mások fogalmazták meg róla: „*csodálatraméltó tehetsége volt a fiatalok meghívására*”. E különleges adottságának nyilvánvaló jele volt papságának első éveiben a luccai Havas Boldogasszony Társulat megalapítása a gyermekek és ifjak számára.

Ezután következett be találkozása Rómában Kalazanciussal és a „Kegyes Iskolákkal”. 1614-ben készséggel vállalkozott a két kongregáció egyesítésében való részvételre, három esztendővel később pedig úgy döntött, hogy a „Kegyes Iskolák Rendjében” folytatja nevelői apostoli munkáját. E döntését hosszan fontolgatta és megszenvedte; az a szándék vezérelte, hogy az Úr által neki szánt sajátos küldetést folytassa. Minden bizonnyal nem volt könnyű ez a választás egy fiatal szerzetes számára, akit személyes kapcsolat is fűzött ahhoz a kongregációhoz, amely kora fiatalságában befogadta őt. E kongregációban nemcsak fiatalsága lelki mestereit és sok-sok társát hagyta el, hanem tulajdon édesatyját is, Gaspare Casanit, aki 1610-ben lépett be oda. Úgy tűnik, semmilyen különös ellenérzés vagy értetlenség sem ösztönözték Casanit az eltávolodásra, hiszen mindig is érdeklődést és megbecsülést mutatott volt rendtársai irányában. Ami a „Kegyes Iskolák Rendje” melletti elköteleződésre indította, az a „legmagasztosabb szegénység” és a „szegény” gyermekek között végzett apostoli munka volt.

Ezt az apostoli munkát úgy határozta meg ő maga, mint „*igen magasztos és igen hasznos foglalatosság nemcsak Róma, hanem az egész világ számára*”. Teljes önátadással vetette magát ebbe a munkába, biztos volt benne, hogy ezzel az Úr hívására válaszol. Válasza valóban teljes volt: tökéletes készséggel állt új szerzetesi családja rendelkezésére és

fáradhatatlanul dolgozott Kalazanci Szent József oldalán műve megszilárdításán és terjesztésén.

Legnagyobb érdeme az volt, ezt kimondhatjuk bátran és túlzás nélkül: felfogta, megértette és tevékenyen segítette Kalazancius felismerését: *a trentói zsinat utáni Egyház legfőbb célkitűzése, vagyis a társadalom átalakulása csakis a lelkiismeret nevelése révén válhat valóra; ezt pedig kizárólag „a teneris annis” (a kisgyermek kortól kezdve) lehet megvalósítani, kiterjesztvén ezt mindazokra, akik kényszerűségből nem részesülhettek ebben a nevelésben.* Az erős, fejlett növényt nehéz már meghajlítani, de a növés előtt álló kicsi magoncot könnyű még irányítani. Ez Isten kertjének nem csupán néhány kiváltságos növényére igaz, hanem minden fára, ami az Úr mezején növekszik. Ez volt Kalazancius alapvető felismerése: *a jámborságot és műveltséget (pietas et litterae) kell adni mindenki, különösen a szegények számára, a legkorábbi fiatal kortól kezdve.* Ez pedig nem más, mint az ingyenes népiskola a személy fejlődésének és evangelizációjának elősegítésére.

Pietro Casani nemcsak megértette mindezt a maga teljes mélységében és forradalmian evangéliumi lényegében, hanem tökéletesen meg is valósította ezt az elképzelést. Az Úr nevében, 45 éves korában, vagyis élete teljében rálépett a nevelésnek erre az új útjára.

Igaz ugyanakkor, hogy amikor a lelkek java megkívánta, továbbra sem mondott le a papi apostoli munka gyakorlásáról az iskola keretein kívül: prédikációkon, népmissziókon, gyóntatással, testvériségek létrehozásával, sőt ördögűzések végzésével is, mindenkor a vallási szabályok pontos betartása mellett, és úgy, hogy sohasem szenvedett csorbát elsődleges feladata: a nevelői apostoli munka.

Sajátos szerepe, amit a Renden belül vállalt, különleges tulajdonságaival magyarázható: úgy adódott, hogy inkább az „oktatás megszervezése”, mint maga az „oktatás” lett a feladata, hiszen vezetői megbízatásokban részesült, s ez nem tette számára lehetővé, hogy a gyermekekkel állandó és közvetlen kapcsolatban álljon. Idejének legnagyobb hányadát az kötötte le, hogy szerzetes-tanárokat készített fel, helyiségeket és felszereléseket szerzett az iskolai tevékenységhez, megszervezte a tanári kart és az órarendet, tankönyveket szerzett be, sőt írt személyesen, órákat látogatott és ifjúsági rendezvényeket (akadémiákat, kongregációkat, színi előadásokat) készített elő. Óriási szervezői munkát végzett a Konstitúciók és a Regulák szellemében, szem előtt tartva Kalazancius gyakori és részletes iránymutatását, amelynek célja mindenkor az emberi személy fejlődése és az evangelizáció volt.

Casani sohasem tévesztette szem elől a Piarista Rendnek ezt a célkitűzését. Ezért nemcsak az elért sikereket köszönte meg mindig Istennek (a „*Deo gratias*” visszatérő formula leveleiben), hanem mélységesen bánkódott azok fölött a hibák fölött, amelyeket a szerzetesi élet szabályainak megtartásában tapasztalt, ezek minden, a nevelői küldetésre vonatkozó következményével. Ebben az esetben, vagyis amikor olyan szerzetesek akadnak, akik „*nem szolgálják az Urat, hanem ellene dolgoznak az iskolában*” (e szavakkal írja ezt le egy bizonytalan évjáratú, talán 1638-as emlékiratában), a legjobb eszköz ezeknek az eltávolítása. Aggodalma olykor már-már a pesszimizmust súrolja, de a legnehezebb pillanatokban, amikor az egész Rend zátonyra futni látszik külső és belső problémák feltorlódása következtében, ő lesz Kalazancius követe, „írnoka”, talán egyes, magasrangú egyháziaknak írt kérvények és emlékeztetők szerzője is az ő nevében, csakhogy minden veszélyt elhárítson a Rendtől, amelyet maga Kalazancius oly megindító szuperlatívusz-sorral írt le híres *Memoriáléjában*, amelyet 1621-ben Tonti bíborshoz intézett: „*e mű valóban a legméltóbb, legnemesebb, legérdeműsabb, legalkalmasabb, leghasznosabb, legszükségesebb, legtermészetesebb, legésszerűbb, legjobb, legkedvesebb és legdicsőbb*”.

A lehető legaktuálisabb erkölcsileg szétesett társadalmunkban a fiatalok keresztény nevelése ezen úttörőinek példája. Ma éppúgy, csakúgy, mint egykor és mindig, a társadalom reformja az iskolai osztályterekben válik valósággá, ott lel igazi alapot: „*E szolgálat buzgó*

teljesítése – mint azt Kalazancius a „Kegyes Iskolák Rendje” Konstitúciójának Előszavában írja – a keresztény társadalom megújulásának alapja... Ha ugyanis, az ifjak kora gyermekkoruktól komoly képzést kaphatnak jámborságban és műveltségben, méltán remélhetjük, hogy életük egész folyása boldog lehet”.

Az a hangsúly, amelyet napjainkban az egyház a katolikus iskolákra helyez az evangelizáció és üdvözítő küldetése területén, a legjobb megerősítés abban a tekintetben, hogy Boldog Pietro Casani élete és műve értékes üzenetet hordoz a mi korunk számára is, a nevelőknek éppúgy, mint mindazoknak, akik szívükön viselik az Egyház és a társadalom tényleges fejlődését.

4. Szoros együttműködés Kalazanciussal a „Kegyes Iskolák Rendjének” megerősítése és elterjesztése érdekében

Többször utaltunk már P. Casani életének arra a jelentős vonására, amely utolsó harminc évének legfontosabb jellemzője volt: az 1614–1617-es hároméves időszaktól kezdve ő lett Kalazanci Szent József első és legszorosabb munkatársa a Piarista Rend megerősítésében és elterjesztésében. Az időrendi összefoglaló adatai közt böngészve a következő jellemző elemekre bukkanhatunk: Pietro Casani volt a Szent Pantaleon-ház első házfőnöke, az 1614-től 1617-ig terjedő hároméves időszak alatt, amikor a Luccai Kongregáció és a „Kegyes Iskolák Rendje” egyesült. Ő volt az első novíciustester (1617-ben), Kalazancius után elsőként tette le az ünnepélyes fogadalmat, amint a Piarista Rend és Konstitúciói hivatalos elismerést nyertek (1622-ben). Ő volt a Rend első ligúriai tartományfőnöke (1623-ban), majd első nápolyi tartományfőnöke is (1627-ben), valamint az első generálsi megbízott és vizitátor a Provincia Germaniae-ban (1638-ban). Hozzáfűzhetjük még a felsoroláshoz: elsőként követte Kalazanciust Róma utcáin az Inkvizíció foglyaként, 1642. augusztus 8-án és az azt követő nehéz időszakban...

„Elsőségeinek” ez a hosszú sora természetesen nem lehet a véletlen műve, különösen, ha hiszünk benne, hogy az emberek történetét az Isteni Gondviselés alakítja. Casani őszinte és mély szeretete az evangéliumi szegénység iránt elvezette őt a *kénózis*⁹⁰ – ugyanakkor Isten terve elsőrendű szerepeket rótt rá ennek az evangéliumian új műnek a megszilárdításában és elterjesztésében, amelynek nehéz, de termékeny kezdetét az Úr egy másik olyan szolgájára bízta, akitől szintén idegen volt minden főszerep vállalása. Kalazanci Szent József, akit arra hívott meg az Isten, hogy Róma szegény gyermekeinek adjon hangot és szívet az 1597-es esztendő őszétől kezdve, csak azután látott maga munkához, hogy előbb a magánál alkalmasabb személyeket igyekezett rábírní. Félve bár, de a Gondviselésbe vetett bizalommal kezdett a szent műhöz, lemondva az emberi karrier minden perspektívájáról, mivel, amint ő maga írta egy levelében: „*Rómában megtaláltam Isten szolgálatának számomra legjobb módját a szegény gyermekek szolgálatában, és ezt el nem hagynám semmiért a világon*”.

Az evangélium logikája a feje tetejére állítja az emberi tervezgetést és az isteni tervek megvalósulása azokra a személyekre támaszkodik, akik nem önnön erejükben, hanem Isten támaszában bíznak. Eszerint a logika szerint kell helyesen szemlélnünk Casani és Kalazancius találkozását: *Isten gondviselésszerű tette volt ez, amellyel a kicsinyek és szegények: az Evangélium kedvezményezettjei felé forduló evangelizáló intézményt támogatta és megerősítette.* Ez a tökéletes lelki összhang és a közös vágy, hogy a világi dolgoktól

⁹⁰ *Kenózis* (görög, jelentése: kiüresedés): biblikus-teológiai műszó, az isteni Logosz külsővé-válását akarja kifejezésre juttatni, amely az emberré-levésben, az Atyának való készséges engedelmeskedésben és a halál tudatos elfogadásában nyilvánult meg (Fil 2,6–11). A kenózis abban áll, hogy földi létezésében, mely értünk vállalt szolgáló létezés volt (vö. 2Kor 8,9), a Logosz lemondott a dicsőség (doxa) megjelenéséről, amely őt természetből fogva megilleti (Karl Rahner, Herbert Vorgrimler: Teológiai kisszótár).

elszakadva Istent szolgálják a kicsinyekben és a szegényekben, Casanit egészen Kalazanciushoz kötötte, és legjelentősebb segítőtársává tette, aki mindig kész volt az áldozatra és a közösség fellelkesítésére, bárhová küldte is őt Kalazancius, hogy a házak alapítása, vagy éppen a fiatal szerzetesek képzése révén terjessze tovább „*ezt a gyümölcsöző intézményt, amit úgy szeretnek és kívánnak egész Európában*” (1645). Okkal-joggal határozta meg Casani szerepét a következőképpen az „*Informatio super dubio*” (ld. *Positio super introductione causae*⁹¹, 1915., 71. o.): „*Divi Calasancii dexterum brachium atque Ordinis illius columna et basis*”, vagyis „*Kalazancius jobbkeze, Rendjének tartóoszlopa és alapja*”.

A rábízott nehezebbnél nehezebb feladatokat – novíciustesterség, tartományfőnökség, generálsi asszisztensi megbízatás, generálsi megbízott és vizitátor – a lehető legnagyobb felelősségérzettel végezte. Az egyes személyekkel szemben és nehéz szituációk során kiegyensúlyozottan és tapintattal, hittel és szeretettel járt el. Tudatában volt annak, hogy munkája nem a hatékony szervezet kiépítésének van alárendelve, hanem szolgálni akarta megszentelt életű testvéreit, hogy gyümölcsöző módon végezhesék apostoli munkájukat a szegény ifjak javára. Felelős tiszteinek ellátásában híven megfelelt azoknak az ajánlásoknak, amelyeket maga intézett az előjárókhoz a fent említett „*Pusilli gregis idea*” című munkájában: „*Arra biztatjuk az Úrban e kicsiny nyáj valamennyi előjáróját, Isten előtt szólítva őket buzgón lángoló hittel, hogy minden vezetőként végzett tetteikben törekedjenek a keresztény egyszerűsége, a vallásos őszinteségre és a jólelkűsége, ezekben áll ugyanis a szentek bölcsessége*”. A továbbiakban felhívja a figyelmet azokra a veszélyekre, amelyekbe az előjáró belesodródhat: „*Tartsák magukat a lehető legtávolabb minden politikus kétszínűségtől, a világ ravaszságától és attól a bölcsességtől, amelyet Szent Pál «a test bölcsességének» nevez, és mutassanak rá, hogy ez a magatartás Istennel ellenséges – tartsák azt tehát a maguk ellenségének is*”.

A Rend első Egyetemes Káptalanjain a Piarista Rend élete és jövőbeli fejlődése szempontjából sarkalatos kérdéseket tárgyaltak. Casani részvétele jelentősen hozzájárult azoknak a súlyos problémáknak a megoldásához, amelyek a szerzetesi család növekedéséből és a Rend elterjedéséből adódtak. Ez utóbbi helyzet ugyanis, problémaként, méghozzá igen súlyos, a Rend életet fenyegető problémaként vetődött fel. Valójában más, még súlyosabb és összetettebb okok vezettek el később a Rend megszüntetéséhez, pontosabban „*világi, fogadalom nélküli kongregáció*”-vá degradálásához, amely 1646-ban következett be, X. Ince pápa brevije nyomán. Ez a súlyos megpróbáltatás ideje volt, amely sohasem hiányzik Isten műveiben.

Az új házak és iskolák alapítása iránti igény, a különféle lelkipásztori és nevelői munkára felkészített szerzetesek hiánya, valamint a szerzetesek fajtái (papok, munkás klerikusok, testvérek) közötti viszonyok tisztázása – mindez számos gondot vetett fel, és élénk vitákra adott okot minden szinten. Megoldásukra különféle nézőpontból különféle megoldásokat javasoltak, maga Kalazancius és Casani is, mindenkor természetesen a kölcsönös megbecsülés megtartása mellett. Hozzájárult ezekhez a problémákhoz még néhány pártütő irigysége, féltékenysége, személyes ambíciója, ebből következően a felszínes pletykálgatás és a súlyos rágalom. Ezek együttesen váltották ki aztán az apostoli vizitációk és kontravizitációk sorozatát, amelyeket nem mindig a legteljesebb pártatlanság és igazságosság figyelembevételével végeztek el a megbízottak. Az eredmény az lett, hogy a Rend belső fegyelme teljesen felbolydult, magát az alapítót és legközelebbi munkatársait pedig lejáratták.

Kalazanciust ezért „*második Jób*”-nak is nevezték, miután generálsi megbízatását előbb felfüggesztették, majd meg is szüntették, majd pedig arra kényszerült, majdnem kilencven esztendőskorában, hogy végignézze Rendje megalázó lefokozását 1646-ban. „*Costantes estote et videbitis auxilium Dei super vos...*” (legyetek kitartóak és akkor meglátjátok majd az

⁹¹ A szentté avatási eljárás egyik dokumentumának címe.

Isten segítségét) – írta a szent öreg utolsó, 1647. május 20-án kelt levelében. Ezzel hangsúlyozta a Gondviselésbe vetett megingathatatlan bizalmát, hogy a „Kegyes Iskolák” újra az ünnepélyes fogadalmas szerzetesrend rangjára emelkedhet majd, amint ez be is következett néhány évvel halála után.

És Casani?

Az első időkben (1635 és 1638 között), amikor még csupán belső problémák jelentkeztek, igyekezett minél kevésbé kivenni a részét a közszereplésből és a Rend szélére sodródni. *„Annyira meg vagyok zavarodva, és le vagyok taglózva attól, ami szegény Rendünkkel történik, hogy már azt sem tudom, hol áll a fejem... Elgondolni sem merem, mivé válhat a mi szerzetünk... Minél kevésbé hagyom, hogy bénítsanak e zavaró dolgok, annál nyugodtabb vagyok. Ezt a magatartást igyekszem követni mostantól kezdve, mindaddig, amíg ez a baljós hatás érvényesül...”* (1635. június 18.). Addig is imádkozik, és másokat is az imádságra szólít: *„Spero in Deo che dabit his quoque finem.”* (Nem látok más kiutat és gyógyírt, csak az imádságot.) (1635. november 15.).

Később, amikor az események valódi üldözés formáját öltik a rendalapító és a Rend ellen, Casani közelebb húzódik Kalazanciushoz, hogy védelmezze személyét és művét. Számtalan beadványt juttat el a pápához, különböző bíborosokhoz és magas rangú személyiségekhez, hogy mentsék meg ezt a szent művet, *„hogy megmaradhasson ez az intézmény abban a tisztaságban, amelyben kezdetben megszületett. E tisztaság jellemezte a Rend életét, a fogadalmak megtartását és az iskolák irányítását is”* (1644. március 10.). Ha olykor hajlamos is volt Casani a pesszimizmusra azzal kapcsolatban, hogy sikerülhet-e egyáltalán túllépni a válságon, hitében maga is egyértelműen messzebb tudott tekinteni: *„Ez a kísértés ideje, amikor a Szentlélek arra tanít bennünket, hogy maradjunk meg sziklaszilárdan a számunkra kijelölt helyen, amíg elvonul a megpróbáltatás. Ne tántorítsanak meg bennünket a fenyegetések, ne ijesszenek meg a cselvetések, mert egyszer csak az egész ködbe vész majd...; most nyugodtnak kell maradjunk, hallgatnunk és imádkoznunk kell, és bízunk kell Isten segítségével”* (1644. február 12.). Egészen tömören így fogalmazza meg: *„Legjobb, ha az egész ügyet Isten kezébe helyezzük, ahogy Generális Atyánk is gondolja”* (1644. december 12.). *„...miután minden emberi reménységünkben csalódtunk, nem marad más hátra, mint isteni segítségben bizakodnunk, ami mindig eléri azt, aki valóban várja”* (1646. május 5.); *„Ostromoljuk az eget könyörgéseinkkel”* (1646. augusztus 25.); *„A türelem és az imádság együtt csodákat képes tenni”* (1646. szeptember 22.).

Istenbe vetett mélységes hitről és reménységről tanúskodik 1645. január 7-én kelt levele, amelyet P. Michael Geisselbrunnernek írt Nikolsburgba, abba a városba, ahol hét esztendővel azelőtt maga is járt, mint a Rend generálisi megbízottja. Nagy lelkesedéssel dolgozott ott Casani a „Kegyes Iskolák” megtelepedésén, az evangelizáción és a környező tartományok különféle eretnekeinek megtérítésén. Szinte az egész levelet idézzük alább, mert szerintünk tökéletesen tükrözi Casani lelkének gondolatait életének legutolsó időszakában:

„... Legyetek még erősek egy kevés ideig, ó szeretett gyermekeim, mindaddig, amíg az Urat ki nem engeszteli az a sok fáradozás és szenvedés, amit ártatlanul elviseltek. Az Úr bocsássa meg vétkeinket és koronázza sikerrel türelmeteket. Így fog történni: Isten, amidőn megbocsátja bűneinket, megnöveli a ti érdemeiteket. Viselkedjete férfiakhoz illően, és szívetek vigasztalást fog kapni. Legyen bizalmatok az Úrban. Könyörögve kérlek benneteket, hogy ne csüggedjete a megpróbáltatásokban, jól tudván, hogy «a szenvedésből türelem sarjad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből remény. A remény pedig nem csal meg, mert Isten szeretete kiáradt a szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által» (Róm 5,3–5). Lehetséges-e, hogy Isten haragja örökké tartson nemzedékről nemzedékre? Bizonyos vagyok benne, hogy rövid időn belül könnyű szellővé változtatja a mostani vihart, s akkor majd elcsendesednek a tenger hullámai... Ajánlom magamat imádságaitokba”.

34. fejezet: A boldoggá avatási eljárás

P. Casani boldoggá avatási eljárásának megindítására az első lépéseket maga Kalazancius tette meg, amikor meghagyta P. Berrónak, hogy gyűjtse össze az életére vonatkozó dokumentumokat és tanúságtételeket. P. Berro Kalazancius 1648. augusztus 25-én bekövetkezett halála után is folytatta ezt a munkát, de a piarista rend helyzete nem engedte meg egy boldoggá avatási eljárás megkezdését. 1646-tól a rend gyakorlatilag szétesett: nem volt kapcsolat a rendházak között, nem voltak tartományfőnökök és nem volt generális atya. A piaristák csak az 1669-es rehabilitáció után lélegezhettek fel, amikor újra megkapták a szerzetesrendi rangot.

1650-ben indították el Kalazancius boldoggá avatási eljárását: ez a tény szükségessé tette, hogy a Szent Pantaleon rendház tagjai és a piaristák most erre összpontosítsák minden figyelmüket, olyannyira, hogy az 1659-es egyetemes káptalan határozatot hozott, hogy Kalazancius és Glicerio Landriani ügyén kívül mást nem visznek előre, mert a rend nem rendelkezik a szükséges anyagi fedezettel.

P. Casani ügyének elindítása az 1692-es egyetemes káptalanon merült fel ismét: elhatározták P. Onofrio Conti ügyének elindítását is és a P. Casanival kapcsolatos iratok és emlékek összegyűjtésének folytatását. E határozat nyomán P. Giovanni Francesco Foci generális 1692. november 21-én egy körlevelet szerkesztett, amelyben kéri, hogy írássák le a P. Casanival kapcsolatos tanúvallomásokat lehetőleg jegyző jelenlétében. Hála e kezdeményezésnek, a már összegyűjtött dokumentumok mellé új vallomások is érkeztek. 1693-ban jelent meg az első életrajz P. Casaniról P. Alessio Armini tollából.

A rend Kalazancius boldoggá avatására fordította minden erejét, így nem kezdték el P. Onofrio Conti ügyét sem, P. Casaniét még kevésbé. Ezenkívül Kalazancius ügyében is nehézségek merültek föl, 1708-ban, amikor a hivatalos eljárás első ülésére került sor, a rendi posztulátor⁹² már szinte jobbnak látta volna abbahagyni az ügyet. A nehézségek abból a tényből származtak, hogy Kalazancius, ha csak néhány órára is, de az inkvizíció letartóztatta, majd házi őrizetben tartotta, és felfüggesztették egész életére szóló generálisi tisztségéből. Nem sikerült olyan iratokat találni, amelyek segítségével be lehetett volna bizonyítani ártatlanságát. P. Casani mindenben osztozott a rendalapítóval, így föl sem merült ügyének elindítása. Végül, 1717. decemberében megtalálták az ún. „Paolucci” féle dokumentumokat, amelyek minden kétséget eloszlatóan a napnál világosabban bebizonyították Kalazancius és rendtársai ártatlanságát.

Közben azért nem felejtették el P. Casanit sem. 1710-ben hozták nyilvánosságra azt a névsort, amelyben a piarista rend „tisztetreméltó” tagjait sorolják fel. Ezen a listán az ötödik helyen áll P. Casani. 1720-ban Gaetában történt bizonyítottan egy csodás esemény közbenjárására, amely újra megmozgatta az ügyet. 1738-ban pedig Temesváron kezdtek el egy hivatalos eljárást Szőcs Ilona gyógyulása ügyében. A 18. század végére már igen sok P. Casanit ábrázoló szentkép volt forgalomban, és ismertek voltak „exorcismusai”. Ebben a században igen sok Kalazancius életrajz jelent meg, ezek mind említést tesznek P. Casani életéről és erényeiről.

Számtalan magyarázatot találunk arra, hogy miért nem indították el ebben az időben P. Casani boldoggá avatásának ügyét. Egyik legfőbb oka a rend szegénysége volt, aztán a politikai helyzet: a jozefinizmus, amely elszakította a közép-európai rendtartományokat a római központtól, a francia forradalom és következményei, amelyek megzavarták a szerzetesrendek életét. Nagyon jellemző, hogy amikor 1766-ban meghalt P. Pirrotti Pompilius piarista, nem tettek semmit boldoggá avatása érdekében, az ügyet csak 1834-ben

⁹² *posztulátor*: a boldoggá- és szentté avatási ügyek előmozdításával és intézésével megbízott személy.

indították el. Az erények hősies fokon való gyakorlásáról a hivatalos egyházi dekrétum csak 1878-ban jelent meg.

Ez a siker bátorítást adott arra, hogy újra megmozgassák Glicerio Landriani ügyét, amelyet maga Kalazancius kezdeményezett 1620-ban. 1890-ben Pompiliuszt boldoggá nyilvánították. A hatalmas lelkesedés újra megindította P. Casani ügyét, akiről hatalmas levéltári anyag gyűlt össze. Így aztán végül 1905-ben hivatalosan is elkezdtek dolgozni boldoggá avatásának ügyén. 1922. március 20-i dátummal jelent meg az eljárás megkezdésről szóló hivatalos dokumentum. Az eljárás során bizonyítani kell azt is, hogy nem tulajdonítottak neki szenteknek kijáró tiszteletet⁹³, ez a dokumentum az 1923. július 25-i dátumot viseli.

Az 1923-tól 1929-ig tartó apostoli vizitáció idején a boldoggá avatási ügyek nem haladtak előre. Csak 1930-ban indult újra a munka, amikor a rendi kormányzás újra szabályszerűvé vált. 1931-ben jelent meg a hivatalos irat Glicerio Landriani ügyében, amely kimondja, hogy hősies fokban gyakorolta az erényeket. 1934-ben volt Pirotti Pompilius szentté avatása. Sajnos P. Casani ügyét nem lehetett folytatni, mert a teljes iratanyag elveszett. Csak 1964-ben kerültek elő a vatikáni rítuskongregáció irattárából.

Az iratok előkerülése újabb lökést adott az ügynek. Mivel P. Casani ügyét „történelmi ügynek” nyilvánították, ezért ezt a szenttéavatási ügyekkel foglalkozó vatikáni kongregáció történelmi osztálya tárgyalta, amelyet 1930-ban hoztak létre. Az ügy relátora⁹⁴ Mons. Giovanni Papa lett, aki először P. Giovanni Ausenda piarista posztulátorral dolgozott, majd 1977-től 1982-ig P. Claudio Vilà Palával. Ekkor nyomtatták ki a közel 2000 oldalas hatalmas művet, az ún. „Positio”-t. Ezt a hivatalosan kinevezett történész bizottság 1982. október 13-án hagyta jóvá. 1982-től P. Osvaldo Tosti majd P. Mario Carisio (e könyv szerzője) dolgoztak tovább az ügyön. A szentté avatási ügyekkel foglalkozó vatikáni kongregáció 1991-ben adott ki egy dokumentumot arról, hogy Isten szolgája Pietro Casani hősies fokban gyakorolta az erényeket⁹⁵. Ez után már a „tiszteletreméltó” jelző illette meg. Sajnos ugyanebben az évben váratlanul meghalt P. Mario Carisio, az ügy posztulátora. Utódja (jelen könyv fordítójának és e sorok írójának személyében) kinevezésére csak az év decemberében került sor. A következő években sikerült bebizonyítani a boldoggá avatáshoz szükséges csodálatos gyógyulást, amely közbenjárására következett be. Az történt, hogy 1738. októberében búbópestissel kórházba szállítottak Szegeden egy fiatal asszonyt, Szócs Ilonát. A beteg már halálán volt, amikor meglátogatta őt Tarnóczy János piarista atya, aki önként ment a pestises betegek közé. Imádság közben Pietro Casani atya képével érintette a beteg ajkát és mellkasát. Ezután a fiatalasszony jobban lett, másnap már részt vett a szentmisén is. Az orvos professzorokból álló hivatalos vatikáni gyűlésen a résztvevők úgy foglaltak állást, hogy ez a gyógyulás a korabeli gyógyítási módszerek ismeretében természetes úton teljességgel megmagyarázhatatlan. Ezt a döntést azután megerősítette először egy szakképzett teológusokból majd egy bíborosokból és püspökökből álló bizottság is. Így a szentatya, II. János Pál pápa jelenlétében a vatikáni kongregáció hivatalos képviselője 1994. december 15-én felolvasta a Pietro Casani közbenjárására történt csodás gyógyulásról szóló dokumentumot.⁹⁶ Ennek alapján a szentatya (más személyekkel együtt, köztük 13 spanyol piarista vértanúval, akik a polgárháború idején szenvedtek vértanúságot 1936-ban) 1995. október elsején a Szent Péter bazilika előtti téren boldoggá avatta Pietro Casani atyát. (A boldoggá avatási bulla szövege a Függelék [harmadik részében](#) olvasható.)

A nagy eseményre a világ minden részéről érkeztek piaristák és a rend tisztelői. Az ünnepségre érkező zarándokokat a boldoggá avatás előtti napon meghatóan szép liturgia

⁹³ „decretum de non cultu”

⁹⁴ relátor. az a vatikáni személy, aki a kongregáció részéről intézi a boldoggá avatási ügyet.

⁹⁵ A dokumentum szövegét a Függelék [első részében](#) olvashatjuk.

⁹⁶ A dokumentum szövegét a Függelék [második részében](#) olvashatjuk.

keretében a Sant'Andrea della Valle templomban fogadták, majd az utána való napon ugyanitt adtak hálát Istennek ünnepélyes szentmise keretében. A következő napokban még együtt ünnepeltek a Santa Maria in Campitelli templomban a luccai szerzetesekkel, majd a Szent Pantaleon templomban a Kalazanciusi Család⁹⁷ tagjaival⁹⁸.

A boldoggá avatás (1995) előtt (éppen száz évvel az ide temetés után) vatikáni engedéllyel felnyitották azt az üreget, amelyben Casani földi maradványai nyugodtak, és megtalálták a háztörténetben jelzett három koporsót. Az egyházi hivatalos személyek jelenlétében felnyitották a rendház pecsétjével lezárt koporsót, és benne megtalálták Casani csontjait. Díszes urnát készítettek sárgaréz-ből bársonnyal kibélelve. Nazzareno Gabrielli, a Vatikánból hivatalból kirendelt orvosprofesszor agnoszkálta a csontokat, majd a rendi posztulátorral három napos munkával azokat megtisztították, fertőtlenítették és konzerválták, majd az új urnába helyezték. Az urnába a következő olasz nyelven írt dokumentumot helyezték el⁹⁹:

Nel nome del Signore. Amen.
Il giorno 12 settembre 1995, in vista della
prossima beatificazione del P. Pietro Casani, presente
il P. Generale Josep Maria Balcells, il Rettore della
Casa di S. Pantaleo P. Antonio Maria Perrone, il
Postulatore Generale P. József Ruppert, e altri membri
di questa comunità, nonché il personale del Tribunale
del Vicariato di Roma, è stata aperta la sua tomba,
collocata nel muro attiguo alla sacrestia della Chiesa
di San Pantaleo.
Dopo l'opportuna ricognizione e
l'intervento conservativo, i resti mortali del P. Pietro
Casani sono stati collocati in questa urna, che dopo
l'apposizione dei sigilli, è stata deposta sotto l'altare di S.
Pantaleo, oggi 26 settembre 1995.

A boldoggá avatás után közös szentmisén adtak hálát a Piarista Rend tagjai, és ünnepélyesen a templom Szent Pantaleon oltárában helyezték el Casani földi maradványait.

A felnyitott sírra visszahelyezték a márványtáblát, ez alá pedig egy másikat helyeztek el, amelyen ez a szöveg olvasható¹⁰⁰:

⁹⁷ *Kalazanciusi Család*: a Piarista Rend megszületése utáni időben alapított, de Kalazanci Szent Józsefet szellemi atyjuknak tekintő kilenc másik szerzetesrend lelki közössége.

⁹⁸ A boldoggá avatással kapcsolatos eseményekről olvashatunk az *Ephemerides Calasancianae* folyóirat 1995. novemberi számában (524–566. old.).

⁹⁹ Az Úr nevében. Amen. 1995. szeptember 12. napján Pietro Casani atya közeli boldoggá avatására való tekintettel P. Josep Maria Balcells generális, P. Antonio Maria Perrone, a Szent Pantaleon rendház házfőnöke, P. József Ruppert Postulátor Generalis és a rendház többi tagjai, valamint a római vikariátus törvényszékének képviselői jelenlétében felnyitottuk sírját, amely a Szent Pantaleon templom sekrestyéjébe vezető folyosó falában volt. A szükséges azonosítás és konzerválás után Pietro Casani atya földi maradványait ebbe az urnába helyeztük el, majd lepecsételtük, és a Szent Pantaleon oltára alatt helyeztük el, ma, 1995. szeptember 26-án. Pecsét és aláírások.

¹⁰⁰ Pietro Casani teste, amelyet 1895 óta itt őriztek, boldoggá avatása miatt a Szent Pantaleon oltárba 1995-ben áthelyeztetett. Itt maradtak P. Gaspar Dragonetti és Antonio Bernardini testvér csontjai.

**CORPUS • BEATI • PETRI • CASANI
HIC • ASSERVATUM • INDE • AB • ANNO • 1895
IN • ALTARE • S. PANTALEONIS • BEATIFICATIONIS •
CAUSA
ANNO • 1995 • TRANSLATUM • EST.
HIC • SERVATA • MANENT • OSSA
P. • GASPARIS • DRAGONETTI • (1509–1628)
Fr. • ANTONII • BERNARDINI • (1596–1619)**

A Boldog Pietro Casani földi maradványait rejtő urnára egyik utolsó levelének részlete került: „*Quietiamoci e oriamo*”. Nyugodjunk meg, és imádkozzunk. Ezt üzeni mindenkinek, aki életével megismerkedett vagy betér sírjához imádkozni.

Időrendi táblázat

1572. szeptember 8-án Pietro Casani születése a toszkánai Lucca városában és keresztelése a Santi Giovanni e Riparata templomban.
1591. augusztus 13-án meghal édesanyja, Elisabetta Drago.
- 1592 Befejezi filozófiai és teológiai tanulmányait a luccai konventuális ferencesek tanulmányi házában.
1593. január 31-én nyilvánosan vizsgálják a filozófia száz tételéből a luccai San Francesco templomban.
1594. április 6-án a luccai Boldogságos Szűzről nevezett kongregációban, melyet Leonardi Szent János alapított, felölti a szerzetes ruhát, és megkezd a noviciátust a luccai S. Maria di Corteorlandini rendházban.
- 1596 Mint titkár és jegyző elkíséri Leonardi Szent Jánost a Monte Vergine bencés kolostorban végzett hivatalos látogatásra.
- 1597 októberében a luccai S. Maria di Corteorlandini rendházban a Szűz Máriáról nevezett Luccai Kongregációban engedelmességi és állhatatossági fogadalmat tesz.
- 1598 Rómában teológiai tanulmányokat folytat a jezsuiták által vezetett Collegio Romanóban.
1600. szeptember 23-án a lateráni San Giovanni bazilikában pappá szentelik.
- 1601 Mint titkár és jegyző ismét Leonardi Szent János kísézője a vallombrosai szerzetesek apostoli vizitációjában.
- 1604 Részt vesz a Luccai Kongregáció gyűlésén mint titkár és jegyző.
Június 22-én Rómában, a S. Maria in Portico templomban örök fogadalmat tesz.
Július hónapban Luccában megalapítja a Havas Boldogasszony társulatot.
- 1605 Részt vesz a római S. Maria in Portico rendházban a Luccai Kongregáció nagygyűlésén (Congregatio Generalis) vokálisi és titkári minőségben.
A S. Maria in Portico rendház rektorává nevezik ki.
- 1608 A S. Mária in Portico rendházban részt vesz a Luccai Kongregáció második nagygyűlésén, mint vokális és titkár.
Október 19-én visszatér Luccába, a S. Maria di Corteorlandini rendházba, és logikát tanít a kispapoknak.
1609. október 9-én meghal Rómában, a S. Maria in Portico rendházban életszentség hírében Leonardi Szent János, a Luccai Kongregáció alapítója.
- 1610 augusztusában Casani édesapja, Gaspare Casani, belép a S. Maria di Corteorlandini rendház szerzetes közösségébe.
P. Casanit a fenti ház vicerektorává nevezik ki.
- 1612 májusában újra Rómában van, és részt vesz a Luccai Kongregáció gyűlésén, ahol generálisi asszisztensnek nevezik ki.
- 1613 P. Casani, kongregációjának új generálisával, P. Alessandro Bernardinivel

- Sospellóba utazik, hogy ott egy alapítást hozzon létre. Casani népmissziót tart.
Áthelyezik a Trevi városrészben lévő új rendházba: itt lelkipásztori munkát végez a templomban, és teológiát tanít a klerikusoknak.
- Novemberben részt vesz a Luccai Kongregáció gyűlésén, ahol megtárgyalják Giustiniani bíboros kérését, hogy legyenek Kalazancius segítségére.
1614. január 14-én V. Pál pápa „Inter pastoralis officii” kezdetű brevével egyesíti a Kegyes Iskolákat a Szűz Máriáról nevezett Luccai Kongregációval, melyet ezután az Isten Anyjáról nevezett Klerikusok Kongregációjának neveznek.
- Január 21-én P. Casanit kinevezik a Szent Pantaleon rendház rektorává.
1617. Valószínű ebben az évben írja P. Casani a „Pusilli gregis idea” c. munkáját.
- Március 6-án V. Pál pápa „Ad ea per quem” kezdetű brevével létrehozza a Kegyes Iskolák „páli” Kongregációját.
- P. Casani elhatározza, hogy e kongregáció tagja marad.
- Március 15-én lemond javairól a szegények és a Luccai Kongregáció javára.
- Március 25-én felveszi a piarista szerzetesi ruhát és ezt a szerzetesi nevet: Szűz Mária születéséről nevezett Péter atya.
- Április 20-án Frascatiban szerzetes fogadalmat tesz Kalazancius kezébe.
- Július 17-én kinevezik a noviciusok magiszterének, átköltözik a gianicolói San Onofrio rendházba, a noviciátusba.
1618. A noviciátus átköltözik a S. Maria in Via melletti házba: itt hal meg életszentség hírében február 15-én Glicerio Landriani.
- Októberben Narniba utazik rendházat alapítani, e rendház első rektora.
1620. Visszahívják Rómába, újból a noviciusok magisztere lesz a gianicolói San Onofrio rendházban.
1621. november 18-án XV. Gergely pápa „In supremo apostolatus” kezdetű bullájával a „páli” kongregációt ünnepélyes fogadalmas szerzetesrenddé emeli.
1622. január 31-én hagyják jóvá a piarista rend konstitúcióit.
- Április 20-án P. Casani Kalazanciussal és három társával ünnepélyes fogadalmat tesz a haldokló Michelangelo Tonti bíboros kezébe – valószínű jogilag érvénytelenül.
- Április 30-án XV. Gergely pápa Kalazanciust a piarista rend általános főnökévé nevezi ki, P. Casanit pedig első asszisztensének.
- Május 7-én P. Casani Kalazanciussal és három asszisztenssel megújítja szerzetesi fogadalmát Mons. Pietro Lombard előtt, a gianicolói San Onofrio rendházban.
- Szeptemberben Savonába utazik, hogy ott rendházat alapítson.
1623. július 10-én a genovai rendtartomány tartományfőnöke lesz.
- Októberben Carcaréban P. Casani részt vesz az első rendtartományi káptalanon.
1624. februárjában Genovába utazik, majd a noviciátus oregoni házába költözik.
1625. Visszahívják Rómába, ahol a Quattro Fontana melletti noviciátusban lesz novicius magiszter.

- 1626 Messinában találjuk, ahol Kalazancius megbízásából egy alapítást akar létrehozni.
1627. április 14-én érkezik Nápolyba, ahová Kalazancius küldi, kinevezi a Duchesca rendház rektorává és nápolyi provinciálissá.
Októberben Rómában részt vesz a rendi gyűlésen (Congregatio Generalis).
- 1631 októberében részt vesz a Rómában tartott egyetemes káptalanon.
1632. január 12-én VIII. Orbán pápa „Inscrutabili” kezdetű bullájával Kalazanciust élete végéig generálissá, P. Casanit pedig asszisztenssé nevezi ki, folytatja nápolyi provinciálisságát is.
Ismét Rómában találjuk a Quattro fontana melletti rendházban novicius magiszterként.
- 1634 P. Casani Kalazancius megbízásából a genovai rendtartomány rendházait vizitálja.
- 1637 Fananóban és S. Pellegrino in Alpe helységben népmissziót tart.
Októberben részt vesz Rómában az egyetemes káptalanon.
1638. április 10-én Commissarius Generalis címmel Morvaországba utazik, május 12-én érkezik meg Nikolsburgba.
1641. március 21-én érkezik vissza Rómába, ahol részt vesz az egyetemes káptalanon.
1642. augusztus 8-án Kalazanciust társaival letartóztatja az inkvizíció.
December 30-án P. Mario Sozzit nevezik ki a rend élére Vicarius Generalis címmel.
1643. január 15-én Kalazanciust és négy asszisztensét, köztük P. Casanit felfüggesztik tisztségükből. Apostoli vizitációt rendelnek el.
Március 6-án P. Ubaldinit nevezik ki apostoli vizitátornak.
Május 9-én P. Pietrasantát nevezik ki helyette.
November 11-én P. Cherubini lesz a rend Vicarius Generalisa.
1646. március 16-án X. Ince pápa „Ea quae pro felice” kezdetű bullájával a piarista rendet egyszerű fogadalmas kongregációvá fokozza le.
- 1647 szeptemberében P. Casani súlyosan megbetegszik a Szent Pantaleon rendházban.
Október 17-én Kalazancius és rendtársai körében meghal.
Október 18-án felravatalozzák a Szent Pantaleon templomban.
Október 20-án eltemetik a templom szentélyében.
- 1905 Hivatalosan megindítják P. Casani boldoggá avatási eljárását.
1922. március 20-án kelt az eljárás megindításáról szóló hivatalos irat.
1982. október 13-án hagyja jóvá a szentté avatási ügyekkel foglalkozó vatikáni kongregáció történelmi bizottsága a P. Casani életét és erényeit dokumentáló ún. „Positio”-t.
- 1991 Dekrétum arról, hogy az erényeket hősies fokban gyakorolta.
- 1994 Dekrétum Szöcs Ilona csodálatos gyógyulásáról Casani közbenjárására.
1995. október 1. Ünnepélyes boldoggá avatás Rómában, a Szent Péter téren.

Függelék: Boldog Pietro Casani boldoggá avatási eljárásának dokumentumai

1. „Decreto sulle virtù”

Határozat¹⁰¹

Kétségen felül áll-e,

hogy Isten szolgája, Pietro Casani, a Piarista Rend szerzetes papja (szerzetesi nevén a Boldogságos Szűz Mária születéséről nevezett Péter) a teológiai erényeket, a hitet, a reményt, az Isten és a felebarátok iránti szeretetet, valamint a sarkalatos erényeket: a bölcsességet, az igazságosságot, a mértékletességet és a lelki erősséget és mindazt, ami ezekhez kapcsolódik ténylegesen és következményeiben hőiesen gyakorolta?

Az Egyház szentsége „*sokféle módon mutatkozik meg azoknál, akik saját élethivatásukban, építve másokat is, töreksenek eljutni a tökéletes szeretetre; egészen sajátos módon jelentkezik viszont az Egyház szentsége az úgynevezett evangéliumi tanácsok követésében*” (a II. Vatikáni Egyetemes Zsinat Dogmatikai Konstitúciója az Egyházzal, Lumen Gentium, 39).

Isten szolgája, Pietro Casani, amikor lelkében sürgetően újra és újra hallotta az evangélium szavait: „*Legyetek tehát tökéletesek, amint mennyei Atyátok tökéletes*” (Mt 5,48), igen forrón vágyakozott az evangéliumi tanácsok „*keskeny útjára*” lépni, hogy teljesen Istené legyen, és felebarátainak szolgálatára álljon.

Gyermekkorától Krisztust követte, szüleinek engedelmeskedve élt, a jó erkölcsöket megőrizve, a világ dolgaitól és csábításaitól elhatárolódva, egyedül a lelki élet és a jó kultúra művelésére adva magát.

Megtapasztalva, hogy milyen veszélyek érhetik, ha a világban él, még fiatal korában elhatározta, hogy belép a Boldogságos Szűzről elnevezett Luccai Kongregációba, amelyet Leonardi Szent János alapított. Itt lelke alkalmas helyet talált, hogy az egyre nagyobb tökéletesség felé haladjon.

Önmagát a szegénységnek és Krisztusnak a legkisebb testvéreiben való szolgálatára adni vágyakozott, átlépett a Kalazanci Szent József által alapított Kegyes Iskolák intézményébe, és életének hátralévő részét tevékenyen ennek az intézménynek a megerősödésére, Itáliában és Közép-Európában való elterjesztésére szentelte.

Isten Szolgája Luccában született 1572. szeptember 8-án Gaspare Casani és Elisabetta Drago gyermekeként. Keresztény módon nevelték, és a város iskoláiban jó tudnivalókra oktatták. Ifjúkorában nagy jelentősége volt annak, hogy két kolostort is rendszeresen látogatott, a luccai ferencesekét, ahol filozófiát és teológiát tanult, valamint Leonardi Szent János szerzetesét, akik a Boldogságos szent Szűz Corteorlandini kolostorában laktak. Hite, már a szülői házban kapott nevelés és az említett szerzetesekkel való kapcsolata révén úgy megerősödött, hogy a világ elhagyására és a Boldogságos Szűz Luccai Kongregációjába való belépésre szánta el magát, arra az útra lépve, amelyen aztán az életszentség csúcsára juthatott.

A rendalapító Leonardi Szent János nem ismerte fel rögtön közösségi adottságait, ezért titkárnak és jegyzőnek kívánta alkalmazni a Monte Vergine és a Vallombrosa kolostorokban végzett vizitációi alkalmával. Isten Szolgája a szent alapítót utánozva, megtanulta szeretni az

¹⁰¹ Bocsa József piarista fordítása.

Egyházat, becsülni a tiszta és komoly szerzetesi életet, és megtanult a jó győzelméért küzdeni.

Isten Szolgája, miután 1597-ben szerzetesi fogadalmat tett és 1600. szeptember 23-án pappá szentelték, Luccában és Rómában teljesített szent szolgálatot a lelkek nagy hasznára.

Isten Szolgájának életében nagy változást hozott, amikor V. Pál pápa 1614-ben az akkor Isten Anyjáról elnevezett Luccai Kongregációra bízta rá Kalazanci Szent József Kegyes Iskoláit. Miután Rómában kinevezték a Szent Pantaleon piarista rendház főnökévé, Isten Szolgája a sok növendék vallási nevelését, a közösségi élet megszervezését és a templomról való gondoskodást kapta feladatul.

Az Isten Anyjáról nevezett társulatnak és a Kegyes Iskolák atyáinak szervezeti egysége rövid életű volt. Három év múlva V. Pál pápa az „Ad ea per quae” breve által szétválasztotta őket, és létrehozta a „Kegyes Iskolák Páli Társulatát”. A Szentszék által adott engedély alapján Pietro Casani, néhány rendtársával együtt Kalazanci Szent József Kegyes Iskolájában maradt. A különleges apostolság – az ifjúság oktatása és nevelése –, de főleg a szegénység megélése vonzotta, amely az új intézményben virágzott.

A Kegyes Iskolákban, amelyet ezután XV. Gergely pápa 1622-ben szerzetesrend rangjára emelt, Pietro Casani különféle megbízatások terhét vette magára. Volt a novíciusok magisztere, teológiatanár, több rendháznak főnöke, genovai és nápolyi tartományfőnök, generálsi asszisztens, Morvaországban pedig generálsi megbízott.

Szenvedélyes odaadással működött közre Kalazanci Szent József nemes célkitűzéseinek megvalósításában. Latba vetette vele született képességeit, élt a kegyelmi ajándékokkal a fiatalok oktatása és nevelése érdekében, hogy őket a hitben előre jutni segítse, és előkészítse az életre. Egyedül abban lelte örömét, hogy az Urat szolgálja a kicsinyekben: „*Amit a legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek*” (Mt 25,40).

Papi szolgálatának gyakorlása által apostoli tevékenysége a hívekre is kiterjedt. „*Mindenkinek mindenévé lett*” miként az Apostol: felebarátaira árasztotta belső életének gazdagságát, amelyet könyörgésekkel, Krisztus szenvedéséről és a Megtestesült Igéről való szüntelen elmélkedéssel táplált. Apostoli tevékenységének gyümölcseit megszámlálhatatlan személy élvezte, közreműködésének hatékonyságát lelki és testi életükre vonatkozóan egyaránt megtapasztalták. Rendelkezett a tisztátalan lelkektől megszállottak megszabadításának ajándékával. Sokakat, szerzeteseket és világiakat a szentség magaslatára vezetett. Minderre azért volt képes – ahogy egy kortársa írja – mert „az evangélium szilárdan a szívében volt”, és mivel teljes bizodalmát Istenbe vetette, „minden reményem az Úrban van” – ahogyan egyik levelében maga írja.

Isten Szolgája életének utolsó éveit Rómában töltötte, ahol Kalazanciussal maradt a nehézségek idején is. Ha Kalazanci Szent Józsefről azt lehet mondani – a tanúsított lelki erősség és türelme miatt –, hogy ő volt „az Újszövetség Jóbja”, ugyanolyan mértékben el lehet ezt Isten szolgájáról is mondani. Mindketten szenvedtek, a remény által megerősítve, az Egyház tekintélyének minden körülmények között engedelmeskedve.

Rövid betegség után Isten Szolgáját 1647. október 17-én este ragadta el a halál. Halálakor Kalazanci Szent József volt mellette, ő látta el az utolsó szentségekkel. Nyugodtan lehelte ki lelkét, kezeit a Keresztrefeszítettre kulcsolva és ezt a röpimát ismételve: „Uram, adj nekem értelmet, és élni fogok”.

A Szent Pantaleon rendházban felravatalozott testét sokan fölkeresték. Szentségének híre odavonzotta az embereket. Szemtanúk említik, hogy ördögtől megszállottakon és betegeken csodajelek történtek. Testét ugyanabban a templomban temették el, ahol most nyugszik.

Szentségének híre, amit Isten Szolgája életével a maga számára kiérdemelt, és amelyet jámbor halála megerősített, mindmáig fennmaradt, különösen az Isten Anyjáról elnevezett Piarista Rendben, az Isten Anyjáról elnevezett szerzetesek között és Luccában, szülővárosában is.

Maradandó emlékét különösen a következők tartják fenn: szerzetesi életének kifogástalan teljessége, rendje és az ifjúság – különösen a szegény ifjúság – nevelése terén kifejtett buzgósága, odaadása, amivel papi szolgálatát végezte, a Gondviselésbe vetett bizalma, a tökéletességre való szüntelen törekvése, a sok kegyelem, melynek kiesdését a hívek neki tulajdonítottak.

Isten Szolgájának szentté avatási eljárását, rögtön halála után, a Kegyes Iskolák alapítója maga kezdeményezte, aki őt csaknem egy évvel túlélte. Ő volt az, aki a kánoni eljáráshoz szükséges tanúvallomásokat összegyűjtette. Bár a rendet sújtó szomorú események miatt nem folytatták le az eljárást, az életszentségével kapcsolatos írások és gazdag ikonográfia ránkmaradtak.

Csak 1905-ben kezdték el ügyét nyilvánosan tárgyalni, és 1922. március 22-én adtak ki egy dekrétumot az eljárás elkezdéséről.

Az előrehaladást ezután is akadályok késleltették, így csak 1964-ben újították fel a munkát, és a Szentszék akkori Történelmi Rítuskongregációjára bízta.

Hosszú vizsgálati munka után, 1982-ben hozták nyilvánosságra az erényeit vizsgáló okiratot, és ugyanennek az évnek október 13. napján a történész konzultorok ezt igazolták. 1990. május 15-én pedig a teológiai szakértők, Antonio Pettivel, a promotor fideivel¹⁰² együttesen amellet szavaztak, hogy az erényeket hősie fokban gyakorolta. A bíborosok és püspökök ugyanez év november 20. napján a kongregáció rendes ülésén, az ügy előadóját, Eduardo Martínez Somalo bíborost meghallgatva kinyilvánították, hogy Isten Szolgája, Pietro Casani a teológiai erényeket, a sarkalatos és a hozzájuk kapcsolódó erényeket is hősie fokban gyakorolta.

Miután mindezekről az okmányt aláíró bíboros prefektus pontos és hiteles jelentést tett II. János Pál pápának, Őszentsége a szentté avatási ügyekkel foglalkozó kongregáció¹⁰³ szavazatait elfogadva és érvényesnek elismerve elrendelte, hogy Isten Szolgájának hősie fokban gyakorolt erényeiről dokumentumot írjanak.

Miután ez szabályosan megtörtént, a Szentatya maga elé idézve a mai napon a bíborosokat, az alulírott prefektust, az ügy előadóját, engem, a Congregatio a Secretis elnökét és akiket ilyenkor szokás, mindezek jelenlétében kinyilvánította: *Isten Szolgája, a Boldogságos Szűz Mária Születéséről elnevezett Pietro Casani, a Piarista Rend fogadalmas papja, a teológiai erényeket, a hitet, a reményt és az Isten és a felebarátok iránti szeretetet, valamint a sarkalatos erényeket, a bölcsességet, az igazságosságot, a mértékletességet és a lelki erősséget és mindazt, ami ezekhez kapcsolódik, ténylegesen és hatásaiban hősieen gyakorolta.*

Ugyanez a pápa elrendelte ennek a dekrétumnak a közzétételét és a szentté avatási ügyekkel foglalkozó kongregáció irattárába való elhelyezését.

Róma, 1991. január 22.

Angelus Card. Felici
bíboros prefektus¹⁰⁴

Eduardus Nowak
lunai címzetes érsek, titkár¹⁰⁵

¹⁰² *promotor fidei*: régi nevén az „ördög ügyvédje”. A boldoggá avatási perben ő hozza föl az ellenvetéseket, az ő gondja, hogy az eljárás során minden kétséget kizáróan bebizonyosodjék a jelölt valódi életszentsége.

¹⁰³ *Congregatio de Causis Sanctorum*: A legfontosabb vatikáni hivatalokat kongregációknak hívják (dikasztérium).

¹⁰⁴ A vatikáni kongregációk munkáját a prefektus (általában egy bíboros) vezeti.

¹⁰⁵ A kongregáció bíboros prefektusának helyettese a titkár, általában érseki rangban.

2. „Decreto sul miracolo”

Isten tiszteletre méltó szolgájának,¹⁰⁶
a Boldogságos Szűz Mária születéséről nevezett
Pietro Casani,
a Kegyes Iskolák Isten Édesanyja Szegény Szabályozott Papjai
Rendje¹⁰⁷
fogadalmas papjának (1572–1647)
római vagy luccai
boldoggá és szentté avatási ügye¹⁰⁸

Isten tiszteletre méltó szolgája, Pietro Casani Luccában született 1572. szeptember 8-án, és 1600-ban kapta meg a papság szent rendjét. Tagja volt a Leonardi Szent János által alapított, a Boldogságos Szűz Világi Papjai Kongregációjának, majd a Kegyes Iskolák Isten Anyja Szegény Szabályozott Papjai Rendjének, ahol közeli és buzgó segítőtársa volt Kalazanci Szent Józsefnek, és a szervezés sok feladatát végezte. Elkötelezetten és gyümölcsözően bontakoztatta ki apostoli szolgálatát, különösképpen a szegény ifjúság javára. Erdemekkel ékesen és a szentség hírében halt meg Rómában, ahol sok évet élt, 1647. október 17-én.

Szentté avatási ügye csak 1905-ben kezdődött, és a jog által meghatározott teendők elvégzése után, II. János Pál pápa 1991. január 22-én kihirdette, hogy Isten szolgája, Pietro Casani hősi módon gyakorolta a teológiai, a sarkalatos és az ezekhez kapcsolódó erényeket.

Nemrégiben a boldoggá avatási ügy kérvényezője elbírálás végett a szentté avatási ügyekkel foglalkozó kongregáció elé terjesztette a Magyarországon történt és Isten tiszteletre méltó szolgája közbenjárásának tulajdonított csodás gyógyulást. Ez a gyógyulás a fiatal Szöcs Ilonával kapcsolatos, aki 1738 októberében inguinalis pestissel¹⁰⁹ fertőződött meg, s ez a betegség általában halálos kimenetelű volt. Miután a szegedi kórházba szállították, Ilonát két orvos vizsgálta meg, akik, miután erről a diagnózisról megbizonyosodtak, megállapították, hogy a betegen három tályog van és egy seb, amit „carbunculus”-nak¹¹⁰ neveznek. A gyógykezelés csaknem hasztalan volt, mivel az a sebre helyezett gyógytápaszból állt. Eközben a beteg állapota a fertőzés súlyos állapotának kialakulása miatt még súlyosbodott, amit követett az idegrendszer komoly zavara a görcsök kritikus növekedésével és a delírium¹¹¹ tüneteivel. A betegség kimenetele emberileg reménytelennek tűnt, s már úgy látszott, hogy közel a beteg halála. Ugyanazon év november 23-án este, miután a kórházi káplán¹¹² Pietro Casani atya képével érintette a haldokló ajkát és mellkasát, tüstént és megmagyarázhatatlan módon Ilona teljesen visszanyerte tiszta tudatállapotát, és gyógyulniak találta magát. Másnap reggel felkelt ágyából, hogy részt vegyen a szentmisén. Majd a sebek is lassanként tökéletesen és teljesen begyógyultak.

E csodás eseményre következő hónapban a csanádi püspök kánonilag is elismerte ezt a gyógyulást. Ezután ezt a dokumentumot befoglalták abba a rendes, informatív eljárásba, amelyet Rómában tartottak (az 1905–1910-es években) Isten szolgája szentségének hírével kapcsolatban. Ennek az eljárásnak a tekintélyét igazolta a szentté avatási ügyekkel foglalkozó

¹⁰⁶ Labancz Zsolt piarista fordítása.

¹⁰⁷ A Piarista Rend hivatalos neve.

¹⁰⁸ A boldoggá és szentté avatási eljárást abban az egyházmegyében kezdik el, ahol a jelölt született vagy meghalt.

¹⁰⁹ *bubópestis*

¹¹⁰ *carbunculus*: több tályog összeolvadása.

¹¹¹ *delirium*: zavart öntudat.

¹¹² Tarnóczy János piarista atya, aki önként ment a pestises betegek közé.

kongregáció 1990. január 12-én közzétett határozata. Az orvosi tanács¹¹³ 1993. október 21-i ülésén így nyilatkozott: *diagnózis*: „inguinális pestis súlyos idegrendszeri toxikus szindrómával”; *prognózis*: „a lehető legnagyobb kétség az életben maradással kapcsolatban”; *gyógykezelés*: „semmi”; *a gyógyulás oka*: „természetes úton megmagyarázhatatlan a mikéntje, tekintettel a toxikus idegrendszeri állapot és a klinikai tünetek teljes megszűnésére az utána következő tökéletes és tartós gyógyulással”. 1994. április 15-én a teológusok tárgyalták meg az esetet, július 5-én pedig a bíborosok és püspökök vitatták meg, ahol Eduardo Martínez Somalo bíboros volt a boldoggá avatási ügy előterjesztője. S mind a teológus tanácsadók, mind a bíborosok és püspökök összejeövetelén, miután megszűnt a kétség a csoda isteni eredetével kapcsolatban, jóváhagyó választ terjesztettek fel.

Végül, miután az alulírott bíboros prefektus mindezekről részletes beszámolót tartott II. János Pál pápának, Őszentsége, a szentté avatási ügyekkel foglalkozó kongregáció szavazatát kikérve, elrendelte, hogy a fentebb leírt csodás gyógyulásról dokumentum készüljön.

S hogy mindez a megfelelő módon történjék, a mai napra összehívva alulírott prefektus bíborost és az ügy előterjesztő bíborosát, és a vezetésem alá tartozó Kongregáció titkárát és a többi szokás szerint meghívandókat, jelenlétükben a Szentatya kijelentette: *Bizonyosságunk van arról, hogy Isten csodát vitt végbe Isten tiszteletre méltó szolgájának, a Boldogságos Szűz Mária születéséről nevezett Pietro Casani atyának a közbenjárására, aki a Kegyes Iskolák Isten Anyja Szegény Szabályozott Pappai Rendjének fogadalmas papja, tudniillik Szőcs Ilonának „súlyos idegrendszeri toxikus szindrómával együtt járó inguinális pestisből” való tökéletes és tartós gyógyulásával.*

Őszentsége azt akarta, hogy ez a határozat közzététessék, és a szentté avatási ügyekkel foglalkozó kongregáció irattárába kerüljön.

Kelt Rómában, az Úr 1994. évében, december 15-én

ANGELUS FELICI
bíboros, prefektus

Eduardus Nowak
lunai címzetes érsek, titkár

¹¹³ A csodás gyógyulás tényét több orvosprofesszor vizsgálja meg. Ha a gyógyult még él, akkor klinikai vizsgálattal, ha régen történt gyógyulásról van szó, mint Szőcs Ilona esetében, akkor a dokumentumok áttanulmányozásával. Véleményt írnak, aztán összeülnek, és a szentté avatási ügyekkel foglalkozó vatikáni kongregáció megbízottjaival együtt egy hivatalos tárgyaláson (consulta medica) megvitatják az esetet, majd szavaznak.

3. A pápai bulla

II. János Pál pápa Örök emlékeztül.¹¹⁴

– „Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa.” (Mt 5,3): Isten tiszteletre méltó szolgája, Pietro Casani egész életét az evangéliumi tökéletesség e legfőbb szabálya szerint élte, szerzetesi fogadalom által Istennek szentelve és áldozópapi szolgálatban töltve életét, különösképpen a rászoruló gyerekek javára. A világtól és annak csábításaitól való elszakadása, amelyet folytonosan megőrzött és külső jelekkel – különösen a felvett „szegény” melléknévvel – ki is nyilvánított, tette lehetővé, hogy az Istennel való kapcsolatnak oly magas fokát elérje, s ugyanakkor a Gondviselésbe vetett igen erős reményt, a Szent Kereszt és a Boldogságos Szűz Mária iránti mély tiszteletet és felebarátai iránti nagyon buzgó szeretetet műveljen ki magában. Isten szolgája 1572. szeptember 8-án született Luccában, keresztény értékrendet követő családban. Édesanyja korai halála után, kiváló emberi tervek kitűzve és attól az igyekezettől hajtva, hogy a társadalom és az egyház megújításához segítséget nyújtson, 1594-ben a szerzetesi életet választotta, belépve „a Boldogságos Szűz Mária megreformált papjai” intézményébe, amelyet húsz évvel korábban Leonardi Szent János alapított. Kimeríthetetlen igyekezet hajtotta az egyre tökéletesebb formák felé, hogy Istennek szolgálhasson és betölthesse önmagában az isteni tervet.

„Adjon nekem az Úr lelket és fényt, hogy engedelmeskedhessem akaratának mindabban, amivel előljáróim meg akarnak bízni”: ettől a gondolattól ösztönözve, 1614 januárjában a szerzetesi életnek egy új és szigorúbb tapasztalatát kezdte meg a Kegyes Iskolák tagjai közt, 1617-ben pedig Kalazanci Józseffel együtt, akinek útját követte, „a szent, teljes és evangéliumi szegénység” szeretetétől lángolva, mindenestől a szolgáló szeretet apostolságára adta magát, hogy Krisztust szolgálhassa a szegény gyerekeknek „akár az istenfélelemre, akár a tudományokra” való oktatásában és nevelésében. Az imádság volt lelki és apostoli életének sarkpontja. Pietro mindent megosztott Istennel imádságaiban. Az imádság Isten dicséretének örök ajándéka, hálaadás, gyermeki bizalom, sőt könyörgés volt számára, amellyel isteni segítséget kért az emberi gyengeségre. Azon túl az imádság hathatós segítség volt számára, hogy felülemelkedjék azokon a viszályokon, amelyek – életének utolsó évtizedében – fenyegették Kalazancius művét. Ezt írta ugyanis: „Minden emberi várakozást félretéve, egyes egyedül az isteni segítséget várjuk, amely sohasem hiányzik a Benne bízónak.” „Türelemmel és imádsággal lehet a legtöbbet elérni”: ez a mondása mélyszégyenből fakadt, hiszen helyesen látta, hogy „az imádságon kívül semmi más segítség vagy orvosság sem adható”.

Az Istenben való bizalomnak és mélyszégyen hitnek ezt a mércéjét tartotta folytonosan szembe előtt, amikor különféle apostoli szolgálatokat végezve a Piarista Rendet igyekezett elterjeszteni Itália egyes városaiban (Narniban, Genovában Savonában, Messinában, Nápolyban) és Közép-Európában (Nikolsburgban, Straznitzben – a mai Cseh Köztársaság területén), egészen haláláig, amely 1647. október 17-én következett be Rómában, a Szent Pantaleon rendházban, ahol maga a kilencvenéves Kalazanci József is mellette volt. „Quietiamoci e oriamo” („Nyugodjunk meg, és imádkozzunk”), ez a felirat olvasható sírján, amely maradványait rejtje a Szent Pantaleon tiszteletére szentelt templomban: egyszersmind ez az üzenete, amelyet a mai kor embereinek át akar adni. Szentségének híre, amelyet Isten tiszteletre méltó szolgája életében elnyert, halála után is fennmaradt, ezért boldoggá és szentté avatási ügye – azok szerint a szabályok szerint, melyeket be kell tartani az ilyen

¹¹⁴ Labancz Zsolt piarista fordítása.

ügyek vizsgálatánál és amelyeket jóváhagytunk – 1905-ben megkezdődött, és 1991. január 22-én kiadtunk egy határozatot arról, hogy Isten szolgája az erényeket valóban hősies fokban gyakorolta. Közben, a jog előírásainak megtartásával, befejeződött a vizsgálat egy Szegeden, Magyarországon történt csodás gyógyulást illetően, amelyet az ő közbenjárásának tulajdonítottak. Miután ennek az eseménynek a kivizsgálását a szentté avatási ügyekkel foglalkozó kongregációban pozitív eredménnyel befejezték, 1994. december 15-én kihirdetésre került a csodáról szóló határozat. Ezért elrendeltük, hogy Rómában, 1995. október 1-én a boldoggá avatási szertartás történjék meg.

Ezért a mai napon a pápai vatikáni bazilika előtti téren, ünnepi szentmise keretében kihirdetjük a következő formulát: Mi, testvéreinknek, Antonius Angelus Algora Hernando, Teruel és Albarracín püspökének¹¹⁵, Franciscus Alvarez Martínez, toledói érseknek, Iacobus David, La Rochelle püspökének, Raimundus Malla Call, Lérída püspökének, Camillus Ruini bíborosnak, a római egyházmegyéért felelős helyettesünknek, Raphael Torija de la Fuente, Ciudad Real püspökének, Augustinus García-Gasco Vicente, valenciai érseknek, és sok más testvérünknek a püspökségben és sok kereszténynek az óhaját teljesítve, a Szentek ügyeiért felelős Kongregáció döntése alapján, apostoli tekintélyünkkel elrendeljük, hogy Isten tiszteletre méltó szolgáit, Anselmus Polancot és Philippus Ripollt, Petrus Ruiz de los Pahos y Angelt és nyolc társát, Ioannes Baptista Souzyt és hatvanhárom társát, Dionysius Pamplonát és tizenkét társát¹¹⁶, Petrus Casanit, Carolus Erañat, Fidelis Fuidiot és Iesus Hitat, Szent Józsefről nevezett Angela Lloret Martit és tizenhat társnőjét és Vincentius Vilar Davidot¹¹⁷ ezentúl „boldog” névvel illessék meg. Ünnepek pedig: Anselmus Polanconak és Philippus Ripollnak az ünnepe február 7-én, Petrus Ruiz de los Pahos y Angelnek és nyolc társának július 23-án, Ionnes Baptista Souzynak és hatvanhárom társának augusztus 18-án, Dionysius Pamplonának és tizenkét társának szeptember 22-én, Pietro Casaninak október 16-án, Carolus Erañanak, Fidelis Fuidionak és Iesus Hitanak szeptember 18-án, Szent Józsefről nevezett Angela Lloret Martinak és tizenhat társnőjének november 20-án, Vincentius Vilar Davidnak az ünnepe pedig február 14-én ünnepelhető meg évenként, a jog által meghatározott helyen és módon. Az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében.

Mindazzal kapcsolatban pedig, amit ezzel a levéllel elrendelünk, az a kívánságunk, hogy most és ezután is érvényes és biztos legyen bármely előzetes rendelkezés ellenére is.

Kelt Rómában, Szent Péternél, a halászcserjű pecsétjével megjelölve, 1995. október 1-jén, pápaságunk tizenhetedik évében.

ANGELUS SODANO bíboros
államtitkár

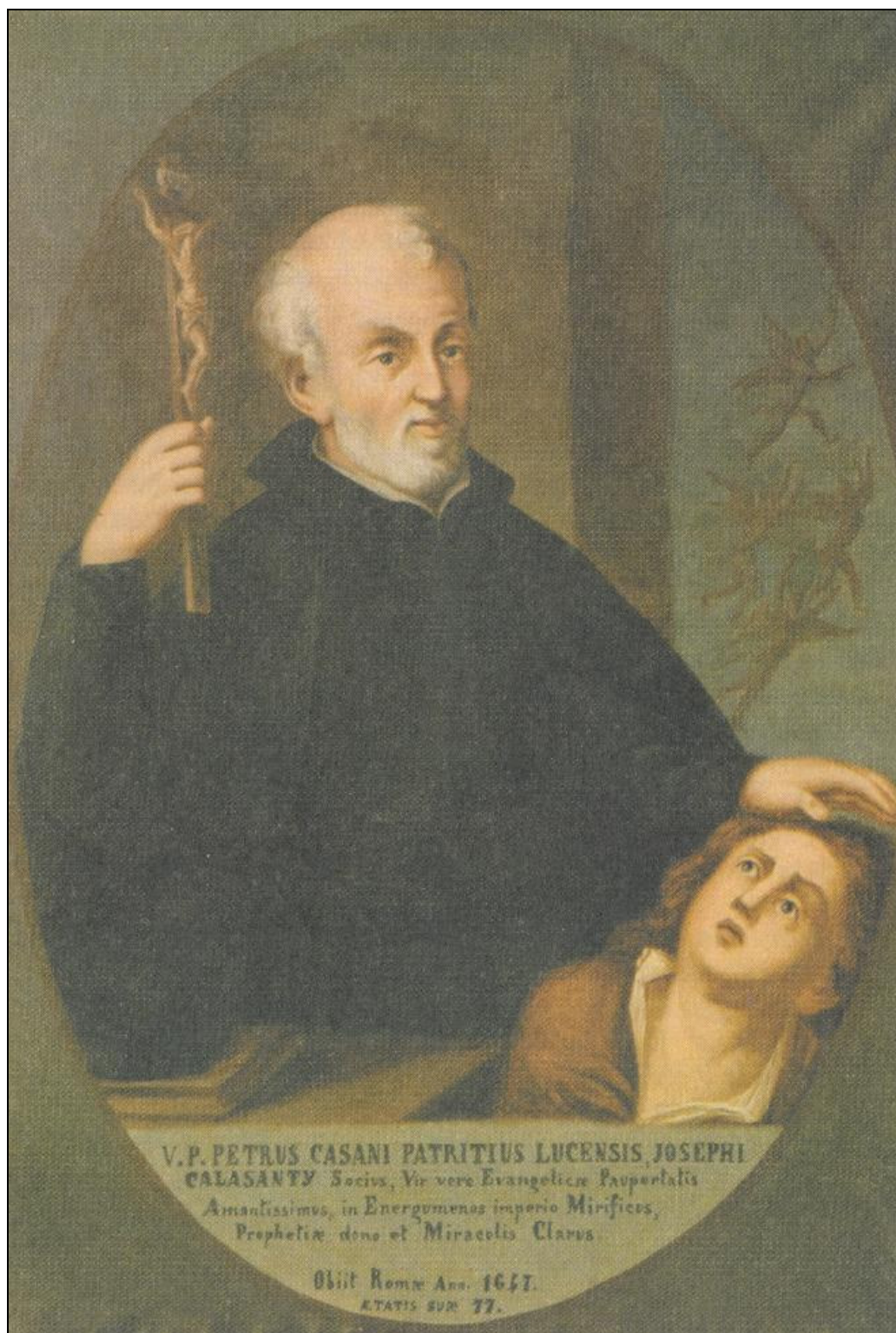
az Államtitkárságon a 381.785 jelzetű dokumentum

¹¹⁵ 1995. október elsején Pietro Casanival együtt más személyeket is boldoggá avatott a szentatya, a pápai bullában az ő nevük és ünnepek is belekerült, hasonlóképpen azoknak a főpapoknak a neve is, akik az ügyet előterjesztették.

¹¹⁶ 13 piarista vértanú, akiket a spanyol polgárháborúban öltek meg 1936-ban.

¹¹⁷ Piarista diák, szintén vértanú, Valenciában (Spanyolország) járt iskolánkba.

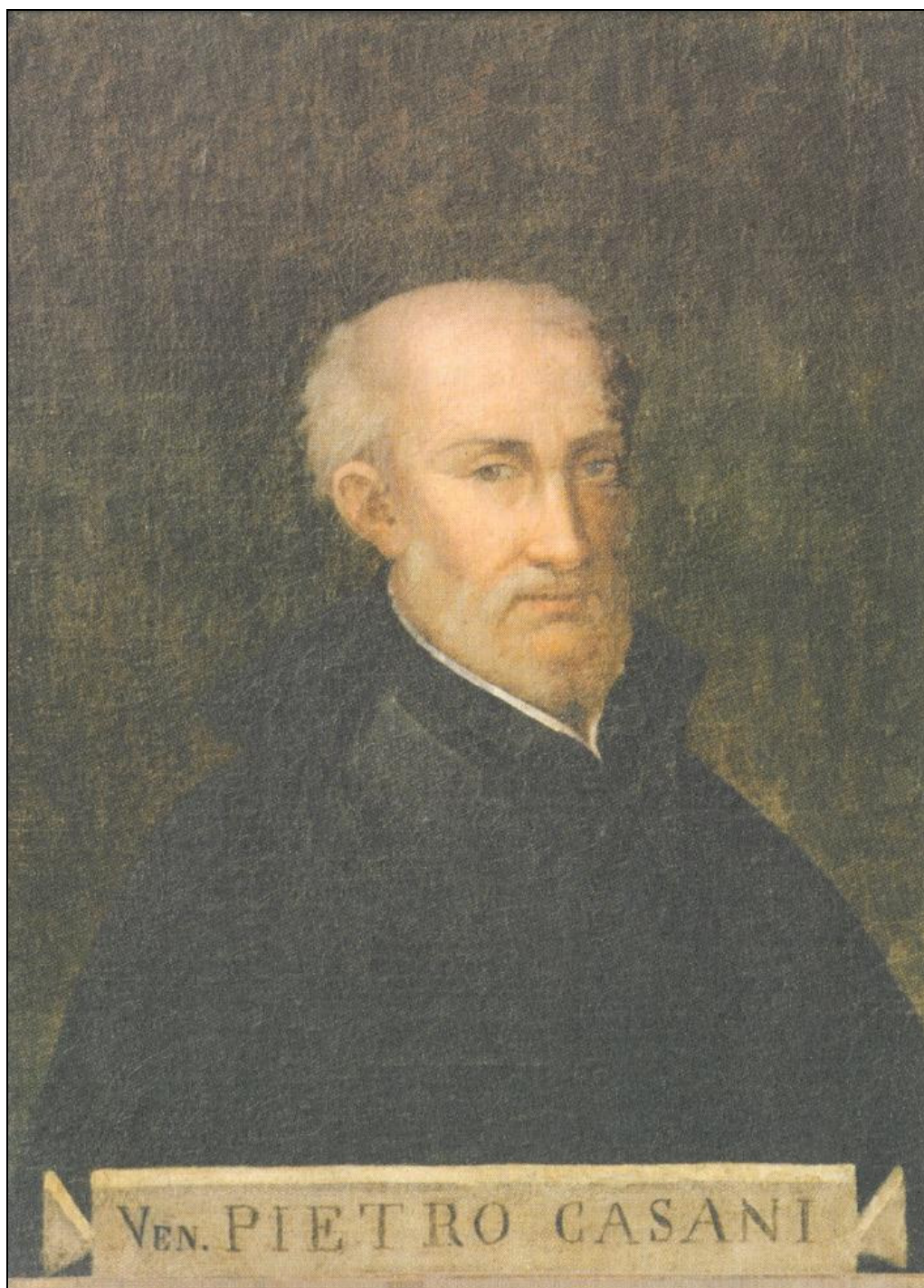
Képek

Boldog Pietro Casani arképe

A festmény a ligúr piarista rendtartomány genovai levéltárának múzeumában található

Boldog Pietro Casani arcképe

A festmény a ligúr piarista rendtartomány genovai levéltárának múzeumában található